

Läsanvisning

Verksamhetsberättelsen följer den uppdelning som ges av ILS Webb, det vill säga dokumentet är uppdelad i KF:s tre inriktningsmål som i sin tur har en underuppdelning i mål som kallas KF:s mål för verksamhetsområdet. Här tas för nämnden med endast de mål som är relevanta för verksamheten varav huvuddelen av nämndens verksamhet hamnar under ”1.3 En hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas”. Härutöver finns staden allmängiltiga mål som till exempel berör personalpolitik och ekonomi. Till dessa stadsövergripande mål finns en uppsättning KF:indikatorer och KF:aktiviteter som är obligatoriska att ta med i planeringen och följa upp. Inte minst finns ett antal miljörelaterade KF:indikatorer. Denna struktur är på förhand bestämd för nämndens VB och inom denna finns nämndens egna planeringsinstrument, dvs. nämndmål, åtaganden, aktiviteter och indikatorer.

I ILS Webb finns en alfanumerisk sortering av nämndmålen vilket medfört att både VB 2010 och VP 2010 sorterats på ett sätt som medför att nämndmål som hör ihop inte nödvändigtvis står intill varandra vilket försvårar läsningen. Från och med VP 2011 har detta ändrats genom en numrering av målen. Redogörelsen för nämndmålen omfattar samtliga aktiviteter i punktform som återfinns under respektive mål i VP vilket underlättar uppföljningen.

Tillsynen tas upp i tre nämndmål men för att för att skapa ett sammanhang i presentationen har dock redogörelsen för samtliga tre mål lagts under målet Bättre miljö och hälsa genom ökade effekter av tillsyn. Tillsynen har en mer omfattande beskrivning eftersom den ska omfattar en mångfald av tillsynsområden, debitering av tillsynstid och beskrivning av tillstånd inom tillsynsområdena och service i form av mått på handläggningstid.

Under vissa nämndmål finns indikatorer som formulerats på nämndnivå. Dessa uttrycker målvärden inom olika områden som nämnden ska uppnå inom ramen för nämndmålet. Flertalet indikatorer för tillsynen har lyfts ut i tillsynsplanen som finns i form av en bilaga. Likaså indikatorerna för uppföljning av miljöprogrammet.

Några resultat från verksamheten år 2010

Avdelningen Hälsoskydd

- Av 1100 värmepumpansökningar inkom 60% via e-tjänst för vilken förvaltningen fick utmärkelsen Guldlänken.
- Av 134 genomförda inspektioner på förskola/skola uppdragas brister vid 40 % som kräver åtgärdsärenden.
- Cirka 600 olägenhetsärenden har hanterats och av dessa avser ungefär 1/3 fukt- och mögelrelaterade klagomål.
- E-tjänsten för köldmedierapportering har reviderats och kommer att bli mer användarvänlig och underlätta hantering av de över 1800 rapporter som inkommer varje år.
- 15 evenemangsplatser har kontrollerats avseende på buller till närmaste bostäder samt höga ljudnivåer på evenemangsplatser. 4 har haft höga ljudnivåer med risk för hörselskador.
- 180 fastighetsägare har inspekterats, vanligaste bristen är låg varmvattentemperatur, med risk för legionella.
- Plaskdammarna i hela kommunen har nu gått igenom och väsentliga brister har framkommit som tas upp med stadsdelarna.
- 3 692 av 12 500 (30 %) flerbostadsfastigheter i Stockholm stad är klarmarkerade i radonregistret, vilket tyder på målsättningen bör klaras att till 2020 ha klarat av mätningen i alla flerbostadsfastigheter ska ha påbörjat mätning och att merparten ska vara färdigmätta och under riktvärdet.
- Över 85 % av de kommunala bostadsbolagens bostadsfastigheter är radonmätta. Målet är att mätningar ska ha påbörjats i 100 % av de kommunala fastigheterna under mätsäsongen 2010/2011.

Enheten Miljöanalys

- Under Miljöhuvudstadsåret arrangerat tre tematiska konferenser om miljögifter, vatten respektive biologisk mångfald och ekosystemtjänster samt varit delprojektledare och samordnat 12 seminarier/workshops.
- Medverkat i EU-projekten ScorePP och COHIBA om minskade utsläpp av miljögifter.
- I samarbete med Lantmäteriet inlett uppdatering av Biotopkarta för Stockholm.
- Samordnat stadens arbete med Vattenprogrammet.
- Levererat 11 badvattenprofiler till stadsdelarna.
- Genomfört informationskampanj för Miljöbarometern.
- Utvecklat kontakterna med Svensk Handel om kemikalier i varor - Stockholms kemikalieforum
- Genomfört miljöövervakning av miljögifter i Årstaviken, Drevviken och Saltsjön
- Medverkat i revideringen av stadens dagvattenstrategi.
- Aktualiserat Miljö- och hälsoutredningen.
- Tagit fram Miljöövervakningsplan 2011-2014
- Gjort en samlad uppföljning av Stockholms miljöprogram på Miljöbarometern.
- Skött samordningen av Miljösamverkan i Stockholms län

Enheten SLB

- Deltagit i BAMSE-projektet ang. barns exponering av luftföroreningar från trafiken och risken för astma och allergisjukdom.
- Anordnat seminarier och studiebesök med deltagare från bla Asien, Afrika, och Syd-Amerika.
- Rapporterat prognoser för luftföroreningshalter sju dagar i veckan till tidningar och radio.

<p>Avdelningen Plan och miljö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Emottagit nyinrättat pris för framgångsrikt bullerarbete, European Soundscape Award, som delas ut av Noise Abatement Society i England i samarbete med Brittiska Miljödepartementet (DEFRA) och den Europeiska Miljöbyrån (EEA). • Världens första etanol-tankställe för tunga fordon har etablerats inom ramen för projektet Clean Truck. • I samarbete med Vattenfall påbörjat en elbilsupphandling med fler än 300 organisationer som anmält intresse. • Stockholm blev utsedd till landets bästa miljöbils-kommun i Gröna Bilisters kommungranskning. • Stockholms åtgärdsplan för klimat och energi 2010-2020 beslutades av kommunstyrelsen. • Stockholm kom på andraplats i SNF:s ranking av kommuners klimatarbete, final i Världsnaturfondens tävling Earth Hour Challenge. • Stockholms första årliga Energidag genomfördes i samarbete med Tekniska Muséet.. • Klimatvågen - ett spel där individens klimatpåverkan åskådliggörs - 500 personer genomförde spelet och över 1000 personer engagerades i samtal kring klimatfrågan på kulturfestivalen. • Konferensen Building Sustainability genomfördes som en del av European Green Capital. • Samordning av åtta miljöinriktade workshops på Tällberg Foundations ungdomsevenemang <i>En dag för framtiden</i>. • Tagit fram skriften <i>Klimatsmart på kontoret</i>-tips för energibesparing. 	<p>Avdelningen Livsmedelskontrollen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Genomfört 8 400 kontrollbesök. • Har sedan 2005 mer än fördubblat andelen objekt med kontrollbesök under året, från 38 % till 78 %. • Kontrollerat 5 300 livsmedelsverksamheter • Besvarat 5 000 telefonsamtal och 1 700 e-post • Fattat 1 300 beslut om registrering eller godkännande av livsmedelsverksamhet • Handlagt 800 klagomål och misstänkta matförgiftningar (300 allmänna klagomål och 500 matförgiftningar) • Under året fattades 130 beslut om föreläggande att vidta åtgärder. Av dessa var 45 beslut om tillfälliga stängningar som i majoriteten av fallen berodde på att grundlig rengöring behövde genomföras. Sett ur perspektivet att 5 500 inspektioner har genomförts måste det ses som ett gott resultat. • Genomfört och avrapporterat 8 projekt inom ramen för ordinarie kontrollverksamhet. <p>Avdelningen Verksamhetsstöd</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ansvarat för övergången till GS-IT, dvs. till Volvo IT. • Ansvarat för byte av växel och telefonitjänster från fastighetskontoret till stadsgemensam växel i Avesta. • Genomfört processanalyser och och effektiviseringar inom registratur och arkiv. • Genomfört ett stort antal interna utbildningar i ECOS, GIS juridik, och ekonomirutiner har genomförts för att höja kompetensen och effektivisera administrationen.
---	---

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	5
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål	7
1.1 Stockholm stad ska bli norra Europas mest företagsvänliga stad.....	8
1.2 Jobb istället för bidrag	9
1.3 En hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas	9
0 % av evenemang där barn och ungdomar har tillträde skall ha ljudnivåer över gällande riktvärde.	14
Aktivt samarbeta med andra städer i Europa för att stimulera utbudet av miljöfordon och miljöbränslen för stadens medborgare.	15
Av de kommunala flerbostadshusen ska 100 % vara kontrollerade avseende radon till 2010.....	15
Bättre miljö och hälsa genom ökade effekter av tillsyn	16
Det gemensamma arbetet med Green Capital ska stödjas av MHN genom att arrangera workshops samt sprida goda exempel, erfarenheter och arbetssätt inom miljöområdet.	48
Energieffektiviseringsmålet för Stockholms verksamheter ska uppnås.	50
Genom en långsiktig miljöövervakning följa miljötilståndet som underlag för tillsyn, programarbete samt övrigt miljöarbete	51

Ha en aktuell miljö- och hälsoutredning som kommer till användning vid prioriteringar i verksamhetsplaneringen.....	53
MHN ska bidra till att staden uppnår mål och genomför åtgärder enligt Vattenprogrammet.....	53
MHN ska genom sin expertkompetens bidra till att målen i Stockholms miljöprogram och andra program genomförs och följs upp	54
MHN ska via Miljöbarometern erbjuda aktuell och lättillgänglig information om stadens miljösituation och miljöarbete	56
MHN skapar möjligheter för att öka användningen av miljöfordon och förnyelsebara fordonsbränslen så att 35 procent av nybilsförsäljningen består av miljöbilar samt att försäljningen av förnyelsebara bränslen uppgår till 8 procent i Stockholms län vid utgången av 2010 samt att 10 procent av nyregistrerade tunga fordon är "miljöbilsklassade" år 2014	56
MHN stödjer aktivt förvaltningar och bolag i deras arbete för att uppfylla KF:s mål om 100 procent miljöbilar samt 85 procent miljöbränsle i Stockholms stads egna bilpark till 2010.....	58
Miljökvalitetsnormerna för omgivningsbuller ska uppfyllas.	58
Snabb och effektiv service	60
Stadens utsläppsmål för CO ₂ ekv. (växthusgaser) enligt miljöprogram och budget 2010 ska uppnås.....	60
Utföra tillsyn motsvarande avgiften	63
1.4 Bostadsbyggnadstakten ska vara hög	63
MHN ska medverka i arbetet med de tre av Kf beslutade miljöprofilområdena; Norra Djurgårdsstaden, NV Liljeholmen och miljonprogrammet	63
Mhn ska stödja SBN, Expl.N. och RHN med kompetens inom området hälsa, miljö och naturvård för att möjliggöra en attraktiv, trygg och växande stad.....	64
1.7 Stockholm ska upplevas som en ren, vacker och trygg stad	65
Bistå stadens ledning och övriga förvaltningar med expertkunskap om hot mot miljö och hälsa	66
2.4 Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare	67
Miljöförvaltningen ska erbjuda meningsfulla arbetsuppgifter, en hälsosam arbetsmiljö, ett tydligt och inspirerande ledarskap och möjlighet till delaktighet och utveckling	67
3. Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva	69
3.1 Budgeten ska vara i balans.....	69
Bibehålla en hög intäktsfinansieringsgrad	69
3.2 Effektivitet och fokus på kärnverksamheterna.....	76
Effektivisera och höja kvaliteten på förvaltningens interna processer.....	77
Synpunkter och klagomål	77
Övrigt	78
Kommunfullmäktiges uppdrag	78
Nämndens deltagande i Järvalyftet.....	78
Nämndbeslut, ärendebalans och överklaganden	78
Uppföljning av E-tjänster	80
Statusen för externt finansierade projekt.....	81

Sammanfattande analys

Miljö- och hälsoskydds nämnden redovisar ett nettoöverskott jämfört med budget om 2,8 mnkr för år 2010, dvs. kostnaderna var 5,9 mnkr lägre än budget och intäkterna 3,1 mnkr lägre (inkl. projektmedel för miljöbilar). Nettoavvikelsen förklaras främst av lägre kostnader för avdelningen plan och miljö och livsmedelskontrollen. Till viss del speglar resultatet en medveten återhållsamhet av kostnaderna, inte minst på grund av årets övergång till gemensam IT som initialt har inneburit högre kostnader för förvaltningen än vad IT kostar ett "normalår". Nämndens överskott år 2009 uppgick till 2,9 mnkr.

Nämnden kan redovisa ett mycket bra resultat för sin verksamhet år 2010. Stockholms år som European Green Capital och nämndens bidrag till värdskapet ska först nämnas. Nämnden har också i flera andra sammanhang bidragit till bilden av Stockholm som framstående på miljöområdet. Efter nämndens satsning på e-tjänster varav flera uppmärksammats genom utmärkelser eller omnämningen i olika sammanhang, bidrar nämnden också till Stockholms utveckling och anseende som IT-stad.

Inom tillsynen förtjänar särskilt livsmedelskontrollen att framhållas vars produktionsmål för 2010 delvis kraftigt har överträffats samtidigt som det finns en mycket stor produktionsökning över tid. Det är också på flera sätt är möjligt att se tecken på bättre fungerande livsmedelsverksamheter som ett resultat av nämndens kontrollarbete. Brukarundersökningar visar också på en hög uppskattning av nämndens verksamhet från brukarnas sida. Tillsynen inom miljöbalken, med dess vida spektrum av verksamheter utvecklas också och resultat av nämndens arbete kan ses på en rad områden. Inte minst har det skett en utveckling av servicen genom införandet av olika e-tjänster.

Program och projektverksamheten har inom sina områden en fortsatt framgångsrik verksamhet som ofta har en dynamisk utveckling, såsom t.ex. satsningen på elbilar, deltagandet i framväxten av miljövänliga bostadsområden där nämnden har en projektledarroll för Hållbara Järva och stadens arbete mot buller som uppmärksammats internationellt. I VP-arbetet har nämnden fått besked om finansiering av Energicentrum som kan stödja stadens arbete med energibesparing. Inom klimatarbetet har ett flertal aktiviteter och projekt genomförts.

Nämndens miljöövervakning har en fortsatt viktig roll i kunskapsuppbyggnaden runt miljöfrågor och stöd till stadens miljöarbete. Underlag beträffande luftkvaliteten har varit ett viktigt bidrag till politiska beslut om åtgärder.

Nämndens interna arbete och arbetsmiljö fungerar bra. Nämnden har t.ex. fått Nyckeltalsinstitutets utmärkelse för bästa jämställdhetsindex JÄMIX i staden, Nöjd Medarbetar Index ligger väl till i en stadsintern jämförelse och klarar KF:s mål med marginal. Vidare har nämnden en låg sjukfrånvaro.

Nämnden fortsätter effektiviseringen av sin verksamhet men den kommer att ske i form av vardagsrationaliseringar t.ex. genom e-tjänster eller andra arbetsbesparande arbetssätt. Stora delar av nämndens allmänna miljöarbete, t ex klimatarbetet, miljöbilsprojektet mm. är fortsatt beroende av särskild finansiering från EU-medel eller Klimp-bidrag eller från stadens anslag.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s INRIKTNINGSMÅL 1:

1. Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Om man ser tillbaka på det gångna året har det hänt mycket positivt som inger förvaltningen stolthet och som är en bekräftelse just på att nämnden bidrar till detta mål. Främst kan nämnas genomförandet av miljöhuvudstadsåret där nämnden tog ansvar för eller bidrog till många seminarier och workshops. Stockholms profil som framstående på miljöområdet har stärkts och gör staden attraktivare vilket torde vara en konkurrensfördel vid företagslokaliseringar. Nämndens kontaktyta mot företag och allmänhet är mycket stor, vilket nämnden vill ta tillvara genom en hög professionalitet och god service. År 2010 har varit året då nämndens e-tjänster uppmärksammats i olika sammanhang och fått utmärkelser och även kraftigt bidragit till stadens utmärkelser. Här kan nämnas e-tjänsten för ansökan om värmepump och e-tjänsten för registrering av livsmedelsverksamhet. E-tjänsten för information om radon har under året haft 10 200 användare. Olägenheter i boendet och misstänkta matförgiftningar kan numera anmälas genom en e-tjänst som haft ett stort antal användare.

Stadens miljöprofil styrks också av det stora internationella kontaktnät som upprätthålls och utvecklas. SLB-analys luftövervakning har till exempel fått uppmärksamhet runt om i världen. Miljöbilsprojektet samarbetar aktivt med europeiska partners på miljöbilsområdet och går på flera sätt i bräschen för utvecklingen, både internationellt och nationellt. Nämndens ambitiösa bullerarbete har fått internationellt erkännande genom utmärkelsen European Soundscape Award. Även enhetens Miljöanalys medverkan och bidrag i EU-projekt på kemikalieområdet har uppmärksammats internationellt. Nämndens deltagande i stora exploateringsprojekt som får miljöprofil som till exempel Norra Djurgårdsstaden bidrar också till Stockholms anseende. I projektet Hållbara Järva har förvaltningen ansvarat för att leda ett projekt med en miljöinriktad förnyelse av ett miljonprogramsområde. Detta projekt har fått stor uppmärksamhet. I sammanhanget bör också naturskyddstillsynen nämnas som ett värn för värden knutna till natur, friluftsliv och rekreation.

Tillsynen är nämndens viktigaste bidrag till trygghet. Här kan till exempel nämnas tillsynen av företag som bedriver miljöfarlig verksamhet, den stora tillsynsverksamheten runt inomhusmiljön, både bostäder och institutioner, tillsyn av hygienverksamheter och inte minst livsmedelskontrollen som bidrar till att konsumenterna erbjuds säkra och redliga livsmedel men samtidigt är ett omvittnat bra stöd för livsmedelsföretagen. Allt syftandes till trygghet, hälsa och välbefinnande.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
1.1 Stockholm stad ska bli norra Europas mest företagsvänliga stad

● Uppfylls helt

Väl fungerande och effektiva kontakter med myndigheter är en konkurrensfördel för Stockholm. Nämnden har mycket stora kontaktytor ut mot företagen och har en hög prioritering av servicen. Det framgår inte minst av utvecklingen av en rad e-tjänster som underlättar för företagen. Nämndens webbaserade brukarundersökningar införs fortlöpande och ger ett bra underlag för utveckling. Sannolikt är också Stockholms erkänt goda miljö en inte obetydlig konkurrensfaktor när det gäller företagsetableringar. Inte minst har miljöhuvudstadsåret befast Stockholms anseende här.

Nämnden har också på många sätt bidragit till att ta vara på företagens engagemang i miljöfrågor genom projekt som Stockholms kemikalieforum och Klimatpakten. Ansvar för Klimatpakten har fr.o.m. 2011 övertagits av Stockholm Business Region.

Förvaltningen har genom sin tillsynsverksamhet bidragit till att företagen fått ta del av värdefull expertkunskap inom olika områden. En väl fungerande tillsyn bidrar till ett företagsklimat där lagregler för miljö och livsmedelshantering gäller lika för alla.

Rollen som myndighet ger begränsningar i möjligheterna att handla upp verksamheter och att avknoppa. Trots detta har en betydande del av nämndens verksamhet köpts in även om detta inte räknas som verksamhetsentreprenader.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel upphandlad verksamhet i konkurrens (alla nämnder)	0 %	0 %	33 %	2010

Kommentar:

Miljöförvaltningens roll som tillsynsmyndighet med en helt övervägande andel myndighetsutövning, ger stora begränsningar i möjligheterna att upphandla verksamhet. Flera funktioner och tjänster köps dock av andra förvaltningar i staden eller av externa företag. Dessa köpta tjänster betraktas inte som upphandling av verksamhet även om de tillsynes motsvarar målets intentioner.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
1.2 Jobb istället för bidrag

◆ Uppfylls delvis

Förvaltningens arbetsuppgifter är högt specialiserade vilket påverkar förutsättningarna att kunna ta emot sökande från Jobbtorget och likaså ungdomar som söker sommarjobb. Under året har dock tre praktikplatser kunnat erbjudas sökande från Arbetsförmedlingens Fas 3 projekt. Dessutom erbjuds praktikplatser till studerande.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de ■ aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha (alla nämnder/bolag)	3	4 st	1 400 st	Verksamhetsberättelse 2010

Kommentar:

Förvaltningens arbetsuppgifter är högt specialiserade vilket påverkar möjligheten att ta emot sökande från Jobbtorget.

Antal ungdomar som ■ fått sommarjobb i stadens regi	0 st	1 st	3000 st	2010
--	------	------	---------	------

Kommentar:

Förvaltningens arbetsuppgifter är högt specialiserade vilket gör det svårt att ta erbjuda sommarjobb för ungdomar.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
1.3 En hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas

● Uppfylls helt

Uppföljningen visar att de nämndmål som ingår här i huvudsak har uppfyllts. Den hållbara livsmiljön är nämndens huvudsakliga inriktning. Nämnden bidrar till måluppfyllelsen genom verksamheten inom huvudinriktningarna tillsyn och prövning, miljöövervakning och program/projektverksamhet. Nämnden har en expertroll i många olika sammanhang.

Tillsynen har utförts med en omfattning och inriktning som svarar upp mot lagstiftningen och verksamhetsutövarna har i stort sett fått en tillsyn motsvarande avgiften. Många mindre verksamheter får inte årliga besök utan tillsynen utförs ofta med ett tidsintervall på några år beroende på verksamhetens inriktning och omfattning.

Nämnden utvecklar uppföljningen av tillsynen till att bli mer resultatorienterad genom att nyckelindikatorer har tagits fram för tillsynsområdena. Dessa syftar till att lyfta fram viktiga aspekter för tillsynsområdena. Servicen har förbättrats inom tillsynen vilket delvis beror på e-tjänsterna. Tillsynens punktlighetsmål visar på en ökande måluppfyllelse. Årets uppföljning visar på att samtliga mål uppfyllts.

Miljöövervakningens planerade aktiviteter har med något undantag genomförts. Här kan nämnas nämndens kontinuerliga luftövervakning som givit ett viktigt instrument för beslut om åtgärder för uppfyllelse av miljö kvalitetsnormer. Miljöövervakning har även i övrigt bedrivits i enlighet med plan inom en brett spektrum av verksamheter som bidrar till ökad kunskap och stöd i övrigt miljö- och hälsorelaterat arbete.

Också inom program och projektverksamheten finns en god måluppfyllelse. Här kan nämnas miljöbilsprojektet som kontinuerligt utvecklar sitt verksamhetsområde. Under året har t.ex. en stor satsning på elbilar inletts genom en stor upphandling av elbilar tillsammans med Vattenfall. År 2010 har Stockholms ambitiösa arbete mot buller fått ett internationellt erkännande, genom att få ta emot ett nyinstiftat Europeiskt pris för sitt stöd till utvecklingen inom ljudlandskapsplaneringen. Priset delades ut vid en ceremoni i det brittiska Parlamentet. Stockholms klimatarbete har högt satta mål och årets uppföljning visar att utsläppsmålet har uppnåtts.

Nämnden bidrar med expertkompetens inom en rad verksamheter inom staden inklusive uppföljning av stadens miljöprogram och är då en viktig samarbetspartner inte minst för stadens andra förvaltningar. Här kan t.ex. nämnas den fysiska planeringen där nämnden deltar i hela beslutskedjan från översiktsplanering till detaljplaner och bygglov.

Stockholm har en mycket bra information om miljö- och hälsofrågor. Särskilt kan nämnas den miljö- och hälsorelaterade informationen på stadens webbplats. Detta återspeglar den vikt som nämnden fäster vid kommunikation. Allmänheten och företagen har också goda möjlighet till kontakter med nämnden, bl.a. genom att uppehålla flera "servicetelefoner".

Nedan framgår de KF-indikatorer som avser olika aspekter på miljö tillståndet i staden. Miljöförvaltningen har uppfyllt indikatorernas mål som avser de interna förhållandena. Andra indikatorer avser förhållandena i hela staden där nämnden har begränsad rådighet.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel av stadens fordon som använder dubbade däck, exkl. □ utryknings- och specialfordon (alla nämnder/bolag)	100%	0 %	0%	2010
Kommentar: Uppgifterna om periodens utfall och årsmål avser endast miljöförvaltningen.				
Andel av stadens verksamheter som sorterar ut ● förpackningar och papper (alla nämnder/bolag)	100 %	100 %	100 %	2010
Kommentar: Uppgifterna om periodens utfall och årsmål avser endast miljöförvaltningen.				
Andel förnyelsebart drivmedel i stadens egna och leasade ● etanol- och fordonsgasfordon (alla nämnder/bolag)	100 %	95 %	85 %	Verksamhetsberättelse 2010
Kommentar: Uppgifterna om periodens utfall och årsmål avser endast miljöförvaltningen.				
Andel medarbetare som under arbetstid använder ♦ miljövänliga transportmedel när de reser i tjänsten	100 %	100 %	65%	2010
Kommentar: Uppgifterna om periodens utfall och årsmål avser endast miljöförvaltningen.				
Andel miljöbilar i stadens fordonspark inkl. leasade fordon ● exkl. utryknings- och specialfordon (alla nämnder/bolag)	100 %	100 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2010
Kommentar: Uppgifterna om periodens utfall och årsmål avser endast miljöförvaltningen.				

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	--------	-------------	--------

Andel sjöar med minskad eller ♦ bibehållen total fosforhalt	83,33 %	100 %	öka	2010
--	---------	-------	-----	------

Kommentar:

15 sjöar har 2010 lägre fosforhalter än under 90-talet medan halterna är högre i tre sjöar - Räcksta Träsk, Trekanten och mätpunkten för Östra Mälaren (Klubben).

Fosforhalterna har under 2010 minskat i flera sjöar, tydligast är trenden i Långsjön, som tillförs dricksvatten sedan 2002 och som aluminiumbehandlades år 2006 för att binda fosfor i bottensedimenten. Halterna har också minskat i delar av Mälaren – tydligast i Bällstaviken och Karlbergskanalen-Klara Sjö. Även om fosforhalten fortfarande är mycket hög i Lillsjön har statusen förbättras under senare år. Medelvärde för näringsinnehållet (fosfor) minskade i de flesta sjöarna 2010.

Andel upphandlingar av datorer och övrig elektronikutrustning, kontorsmöbler, textilier, däck, städkemikalier och ● städtjänster där krav ställts på att prioriterade miljöskadliga ämnen inte ingår (alla nämnder)	100 %	100 %	tas fram av nämnden	2010
--	-------	-------	---------------------	------

Kommentar: Uppgifterna om periodens utfall och årsmål avser endast miljöförvaltningen.

Antal dygn där dygnsmedelvärdet för ■ kvävedioxid (NO ₂) överskrider 60 µg/m ³	63 dygn	7 dygn	max 7 dygn/år	2010
--	---------	--------	---------------	------

Kommentar: Halterna av kvävedioxid, NO₂, har minskat vid mätstationerna på Hornsgatan. I jämförelse med början av 1990-talet är de genomsnittliga kvävedioxidhalterna på Hornsgatan ca 15 % lägre i gatunivån och ca. 45 % lägre i taknivån. Minskningen av trafiken på Hornsgatan och i övriga innerstaden pga. Södra Länken och trängselskatten samt infasningen av miljöbilar har bidragit till minskningen.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal dygn där dygnsmedelvärdet för partiklar (PM 10) överskrider 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	46 dygn	35 dygn	Max 35 dygn/år	2010

Kommentar: Halterna har minskat under 2000-talet. År 2010 uppmättes det lägsta årsmedelvärdet sedan 1994 då mätningarna i taknivå påbörjades. Vid mätningarna i gatunivå har årsmedelvärdet av PM 10 minskat i jämförelse med början av 2000-talet, 20 % på Hornsgatan och 30 % på Sveavägen och Norrlandsgatan. Mätvärdet 46 dygns överskridande av dygnsnormen på Hornsgatan är det bästa resultatet sedan mätningarna påbörjades. Förklaringen till de lägre halterna på i gatunivå 2010 är fuktiga och vintriga vägbanor under vår och höst. Införande av dubbdäckförbud samt mindre trafik på Hornsgatan har även en positiv inverkan på halterna.

Utsläppen av växthusgaser	3,4 ton	3,6 ton	< 3,6 ton/inv	2010
---------------------------	---------	---------	---------------	------

Kommentar:

De totala utsläppen från uppvärmningen, elanvändningen och transportererna i Stockholm minskar marginellt. Energieffektivisering i fastigheter och konvertering av olja och stadsgas vägs delvis upp av tillkommande energianvändning i nybyggda fastigheter. Det är främst bränslemixen i fjärrvärmerna där fossil olja ersätts med förnybara bränslen som ger en synbar minskning av utsläppen. I transportsektorn blir fordonsparken allt mer bränslesnål och förnybara bränslen används i högre utsträckning men detta vägs upp av ett ökat trafikarbete. De blygsamma utsläppsminskningarna blir desto större räknat per capita då stadens befolkning har vuxit med 58000 invånare 2005-2009. Om utsläppen ska fortsätta att minska på sikt är det ytterst viktigt att nya åtgärder identifieras och planeras inom den närmaste framtiden. Utfallet 3,4 ton/invånare är en prognos som bedöms kunna uppnås förutsatt att samtliga planerade åtgärder i Stockholms åtgärdsplan för energi- och klimat 2010-2020 genomförs. Av särskild vikt för att nå målet är att Fortums planer på konvertering från fossila bränslen till förnybara i Värtaverket blir genomförda, eftersom denna åtgärd är den mest betydande i åtgärdsprogrammet.

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Delta i European Green Capital	2010-01-01	2010-12-31	
☒ Föreslå en modell där finansieringen av energicentrum kopplas till genomförda energieffektiviseringar och därmed uppnådda kostnadsminskningar	2010-01-01	2010-12-31	Avvikelse

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
------------------	------------	-----------	-----------

Kommentar:

Energicentrum har i KF:s budget finansierats genom anslag. Det är därför inte längre aktuellt att finna en finansieringslösning som kopplas till energieffektiviseringar och kostnadsbesparingar.

☒ Administrera Stockholms Klimatpakt	2009-01-01	2010-12-31	
--	------------	------------	--

Kommentar:

Förvaltningen har under året fortlöpande administrerat Klimatpakten. Ca 140 företag har anslutit sig. Klimatpaktens årskonferens genomfördes i september och samordnades med en europeisk workshop om näringslivets möjligheter att minska klimatpåverkan. En årsrapport för 2010 är publicerad och översatt till engelska. Från och med 2011 överförs Klimatpakten organisatoriskt till Stockholm Business Region.

☐ Genomföra informationsprojektet	2009-01-01	2011-12-31	
☐ Klimatneutrala stockholmare			

Kommentar:

Aktiviteter i projektet har beskrivits nedan under rubriken Statusen för externt finansierade projekt

NÄMNDMÅL:

0 % av evenemang där barn och ungdomar har tillträde skall ha ljudnivåer över gällande riktvärde.

Uppfylls inte

Indikatorn baseras på de kontroller som Miljöförvaltningen genomför av evenemang, där barn eller ungdomar har tillträde, och där ljudnivåer över gällande riktvärde för höga ljudnivåer mätts upp. Under 2010 har fjorton mätningar utförts, varav fyra hade för hög ljudnivå. Vid några av evenemangen hade dock inte barn under 13 år tillträde.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
6.5.1 Andel evenemang, där barn och ungdomar har tillträde, som har ljudnivåer över gällande riktvärde (utgångsvärde 33 %, 2006).	28,57 %	0 %	2010

NÄMNDMÅL:**Aktivt samarbeta med andra städer i Europa för att stimulera utbudet av miljöfordon och miljöbränslen för stadens medborgare.**

● Uppfylls helt

En viktig del av detta nämndmål är erfarenhetsutbyte vilket till stor del sker inom ramen för de EU-projekt nämnden arbetar med.

EU-projektet CleanTruck som rör tunga fordon, startades i början av året och ska pågå i fyra år. På grund av försenad marknadsintroduktion av vissa lastbilstyper diskuteras dock en begäran om förlängning av projekttiden på ytterligare ett år. Under året har också arbete skett inom EU-projektet EVUE (Electric Vehicles in Urban Europe). Projektet handlar om informationsspridning och kunskapsöverföring mellan 10 Europeiska städerna. Projektet kommer att pågå i drygt två år och koordineras av London.

Andra viktiga delar av detta nämndmål är deltagande i konferenser och att ta emot studiebesök, vilket görs bl.a. inom ramen för EU-projektet Catalist. Under året har ca. 25 grupper med studiebesök tagits emot och förvaltningens medarbetare har talat på ca. 50 nationella och internationella konferenser inom området.

Samtliga aktiviteter som ingår i målet har utförts. De framgår nedan:

- Avsluta EU-projektet BEST.
- Avsluta EU-projektet Biogasmax.
- Delta i Europeiskt projekt angående elfordon.
- Erfarenhetsutbyte.
- Internationell miljöbilspolitik.
- Påbörja EU-projektet Cleantruck.
- Studiebesök och konferenser.

NÄMNDMÅL:**Av de kommunala flerbostadshusen ska 100 % vara kontrollerade avseende radon till 2010.**

● Uppfylls helt

Samtliga kommunala bostadsbolag är förelagda att kontrollmäta och åtgärda förhöjda radongashalter i hela sitt fastighetsbestånd. Miljöförvaltningen har granskat samtliga inrapporterade provresultat genom antingen en omfattande stickprovskontroll eller genom en detaljgranskning. Målet får betraktas som uppfyllt då en mycket liten andel av beståndet kvarstår att kontrollmäta av det stora kommunala fastighetsbeståndet. Utfallet för år 2009 var 85 % vilket visar att det skett en stor ökning under året.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
6.2.1 Andel av de kommunala flerbostadshusen som kontrollerats avseende radon	96 %	100 %	2010

NÄMNDMÅL:

Bättre miljö och hälsa genom ökade effekter av tillsyn

● Uppfylls helt

Under detta mål redogörs för tillsynen som helhet vilket innebär att här tas samtliga tre nämndmål som berör tillsynen upp. Detta för att få bättre överblick och sammanhang i presentationen av tillsynen. Att separata nämndmål finns kvar betonar respektive måls viktiga aspekter på tillsynen och ger möjlighet till att uttryckligen ange måluppfyllelse. Under de övriga tillsynsmålen hänvisas till detta mål.

Nedan presenteras först de tre målen. Sedan följer redogörelser för årets verksamhet och utfall.

Bättre miljö och hälsa genom ökade effekter av tillsyn: här redogörs per för tillsynens inriktning, iakttagelser vid tillsynen och statusen på nyckelindikatorerna vilka också framgår av tillsynsplanen i bilaga 1.3. Redogörelsen sker efter lagstiftning, ansvarig tillsynsavdelning och område/bransch. Det är svårt att ge en samlad bedömning av hela verksamheten eftersom den omfattar vitt skilda verksamheter och tillsynsområden. Utvecklingen av nyckelindikatorerna sedan 2009 tyder dock på att läget inom tillsynsområdena som helhet har förbättrats. Av de nyckelindikatorer som uttrycker miljö- eller hälsotillståndet (inkl livsmedelskontrollen) är det 24 st som visar på ett bättre utfall jämfört med 2009 medan 6 st visar på ett sämre utfall. Av indikatorerna har 13 ett oförändrat utfall varav 7 av dessa har full måluppfyllelse. Måttet får dock tolkas med försiktighet eftersom enskilda utfall kan bero på tillfälligheter. För livsmedelskontrollen som är ett mer enhetligt område, än tillsyn enligt miljöbalken, bedöms nu när några år förflutit med den nya lagstiftning som infördes 2006, att det skett successiva förbättringar ute i verksamheterna.

Utföra tillsyn motsvarande avgiften: Taxan är satt enligt självkostnadsprincipen och den avgift som företag betalar för tillsyn (begreppet "kontroll" används inom livsmedelsområdet) ska i stort motsvara den tillsyn som utförs. Samtliga företag i en bransch kan ofta inte räkna med tillsyn under ett år om man betalar en fast årlig avgift men branschen och företagen ska täckas av under en tidsperiod av några år, allt beroende på behov och de bedömningar som görs för branschen. Målet syftar till en redogörelse för i vad mån intäkterna motsvaras av utförd tillsyn. Särskilt

viktigt är detta för tillsyn med fasta årsavgifter. I de fall tillsynen bedrivs med sk. timavgift ska faktureringen motsvara den direkt nedlagda debiterbara tiden.

Det är också av intresse med de totala resurserna för tillsyn och kontroll oavsett om avgift utgått eller ej. För tillsyn enligt miljöbalken planerades cirka 67 400 timmars tillsyn och det utfördes cirka 67 800 timmar. Inom livsmedelskontrollen planerades totalt med 32 860 timmar och det utfördes 32 480 timmar, dvs. en differens på ca. 1 %. Differenser är normala, behoven ändras och omprioriteringar måste göras. I respektive avsnittet nedan redogörs mer utförligt för tillsynstiden inkl tillsyn i förhållande till intäkterna.

Snabb och effektiv service: Tillsynen berör tusentals verksamhetsutövare i staden och servicen är en viktig aspekt. Nämnden uppnår samtliga punktlighetsmål och resultatet har förbättrats under de senaste åren, delvis till följd av e-tjänsterna. Punktlighetsmålen framgår som indikatorer och redovisas under målet "Snabb och effektiv service" nedan.

Tillsyn enligt miljöbalken

Kapitel 7 Miljöbalken, Skyddade områden, avdelningen Plan och miljö

Total planerad tillsynstid cirka 1 500 timmar, utfall cirka 1780 timmar. Differensen 280 timmar kan förklaras av de stora infrastrukturbyggen som pågår i och kring reservaten. Även en omfattande stadsintern genomgång vad gäller föreskrifter och regler för reservaten har genomförts under året. Drygt 200 fler debiterbara timmar utfördes än vad som motsvaras av intäkten. Motsvarande siffra för 2009 var 70 timmar.

Under 2010 har bl.a. följande tillsynsarbete utförts i reservaten:

- Genomgång med olika förvaltare angående skötselplanering för samtliga naturreservat. Fältinspektioner med förvaltare i reservaten Igelbäcken, Hansta, Grimsta, Kyrksjölöten, Flaten, Nackareservatet och Sätreskogen.
- Ny info om naturreservaten i form av kartor har lagts ut på hemsidan.
- Tillsyn och fältinspektioner angående Trafikverkets fortsatta bygge av E18 vid Igelbäckens kulturresevat.
- Diskussioner om skyddsåtgärder i Sätreskogens naturreservat inför bygget av Förbifart Stockholm med berörda inom staden, Trafikverket samt lokalt föreningsliv.
- Förvaltningen svarar på ett stort antal internremisser om tillstånd/dispenser från stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret.
- Klagomål har under året förekommit angående, tex olovlig motortrafik, dålig skyltning samt förstörelse av orkidélokaler, besprutning samt kvarliggande skräp i Igelbäckens KR, dumpning av avfall.

Tillsynsombudets effektindikator "Andel reservat som uppfyller gynnsam bevarandestatus" har ett utfall om ett av åtta naturreservat för 2010, att jämföra med 3-4 av 8 naturreservat år 2009. Denna negativa trend kan dock troligen ses som

tillfällig då olika slags påverkan, t.ex. byggetableringar för framför allt E18, är påtaglig vid genomförande men att återställning av naturmarken och i anslutning till reservaten i driftskedet ger förutsättningar för gynnsam bevarandestatus på sikt.

Därutöver kan nämnas att en utebliven skötsel som konstaterats i vissa reservat långsiktigt inte gynnar bevarandestatusen. Indikatorn som följs upp genom observationer vid tillsynsbesök och olika undersökningar antyder alltså en negativ trend för året men är troligen tillfällig.

Kapitel 9 Miljöbalken, Miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Avdelningen Plan och miljö

Tabellen nedan visar tillsynen av miljöfarlig verksamhet enligt kapital 9 i miljöbalken. Tillsynsområden med inriktning på hälsoskydd redovisas nedan under eget avsnitt. Under året har alltså 62 % av de registrerade tillsynsobjekten omfattats av tillsyn. Detta följer i stort sett planeringen även om det för tillsynsområden kan förekomma att både färre eller fler verksamheter omfattats av tillsyn än vad som planerats. Mer detaljerade uppgifter finns i uppföljningen av tillsynsplanen bilaga 1.3. Endast de områden tagits med för vilka det finns tillförlitlighet och kontinuitet i uppgifterna om branschen. Tillsynsområden med mycket stort antal verksamhetsutövare där uppgifterna inte ger en rättvisande bild åt tillsynsverksamheten har inte tagits med. Detta gäller PCB:området där tillsynen till stor del handlar om registerhållning och tandläkarna där större delen av branschen redan är sanerad från kvicksilver. Skillnaden mot år 2009 beror på att detta år fanns stora grupper som PCB och tandläkarna med. Dessa uppgifter ingår i KF:s basnyckeltal vilka framgår av bilaga 1.7.

År	Antal objekt	Antal/andel objekt med tillsyn
År 2009 (1)	3 183	775 24 %
År 2010	440	271 62 %

Tabellen nedan visar uppföljningen av indikatorer som är gemensamma för några branscher, dvs hur stor andel av företagen som påbörjat åtgärder för att effektivisera energianvändningen respektive transporterna. För två av branscherna har det skett en förbättring sedan 2009.

Uppföljning av branschgemensamma indikatorer i företag som inspekterats 2010, 2009 inom parentes		
Branscher	Åtgärder påbörjats för att effektivisera energianvändningen	Åtgärder påbörjats för att effektivisera transporter

Verkstad, elektronik, mönsterkorttillverkning	85 % (70 %)	41 % (30 %)
Kemisk industri inkl. läkemedelsindustri	100 % (100 %)	100 % (100%)
Grafiker	73 % (65 %)	100 % (65 %)
Livsmedelsindustri	39% (39 %)	77 % (77 %)
Oljehamnen	100 % (100 %)	100 % (100 %)

Avdelningen bedriver tillsyn mot 21 tillsynsområden med en total planerad tillsynstid på cirka 17 550 timmar och ett utfall på cirka 16 800 timmar.

Tillsynsområden med större avvikelser (färre utförda timmar än planerat):

- Transportintensiva verksamheter; hög personalomsättning.
- Vägtrafik; hög personalomsättning.
- Energianvändning i fastigheter; hög personalomsättning.
- Kemisk industri inkl läkemedelsindustri; bl.a. pga personalbrist.

Bland tillsynsområden med större avvikelser (fler utförda timmar än planerat) finns:

- Byggnad av trafikinfrastruktur; byggandet i Stockholm har intensifierats.
- Motorbanor; mer tid pga Järva MCK och Gubbängens speedway.
- Verkstäder, U-verksamheter pga. större tidsåtgång per objekt.

Knappt 400 färre timmar utfördes än vad som motiveras av intäkterna. Skillnaden förklaras framförallt av färre utförda antal timmar för tillsynsområdet Vägtrafik (cirka 600 timmar) beroende på oklara ansvarsförhållanden för verksamhetsutövarna, vakanser mm. De övriga avvikelserna är mindre och tenderar ofta att ta ut varandra mellan åren. Dessutom beror skillnaderna delvis på att tid redovisats felaktigt vilket t.ex. kan medföra ett för lågt antal debiterbara timmar.

Vägtrafik

Tillsynen har bl.a. bidragit till följande resultat:

- Trafikkontorets analys av trafikräkningar avseende Hornsgatan för att identifiera möjliga åtgärder för att klara miljö kvalitetsnormerna för kvävedioxid.
- Trafikkontoret behöver prioritera egenkontrollen beträffande vibrationsstörningarna från vägtrafiken.
- Trafikkontoret kommer också avsätta resurser för att ta fram nya trafikräkningar för staden vilket kan användas för uppdatering av bullerkartorna som ska göras under 2012.
- Diskussion förs med Trafikkontoret vad gäller möjligheter att ställa krav på ventilations-/filteråtgärder i befintliga fastigheter på de platser som har högst luftföroreningshalter. Här ansvarar Trafikkontoret för att göra utredningen.

- Trafikkontoret ska ta fram driftinstruktioner för alla anläggningar för rensning av dagvatten senast till årsskiftet 2010/2011. Förvaltningens tillsyn ska i första hand inrikta sig på SVAB som är driftansvarig och inte trafikkontoret som är ägare av anläggningarna. I avvaktan på att ansvarsförhållandena ska fastställas har förvaltningen avvaktat med att tillse berörda dagvattenanläggningar.

Ansvarsfördelningen gällande bullerstörningar från SL-bussar har varit oklar. Varken Trafikkontoret eller SL har bedömt att de är skyldiga att vidta fasadåtgärder. Miljöförvaltningen har under året begärt av verksamhetsutövarna att tillsammans klargöra denna ansvarsfördelning och ta fram en strategi för bussbulleråtgärder. Miljöförvaltningen har även kartlagt bullerstörda gårdar vid skolor och förskolor i Stockholm. Rapporten visar att 26 grundskolor och 83 förskolor kan antas ha trafikbullernivåer på mer än riktvärdet 55 dBA dygnsekvivalent ljudnivå på hela eller delar av skolgården.

Tillsynsområdet har nyckelindikatorer avseende partiklar och halten av kvävedioxid som kraftigt har överskridits. Indikatorn vad gäller bullerexponering "Andel bostäder som uppfyller de riktvärden som fastställts av riksdagen (prop 1996/ 97:53) inomhus" har ett uppföljningsvärde om 89 % vilket i praktiken är värdet från föregående år då 2010 års värde finns tillhanda först under våren 2011.

Transportintensiva verksamheter

Tillsynsområdets nyckelindikator visar hur stor andel av de inspekterade verksamheterna som inte fick anmärkning. Denna andel var cirka 65 % vid årets tillsyn. Av de 68 inspekterade transportintensiva företagen fick 25 st anmärkning och har uppmanats att inkomma med kompletterande redovisningar. Konstaterade brister rör främst grundläggande delar av egenkontrollen såsom att utövaren saknar erforderlig kunskap om vilka miljölagar och regler som berör verksamheten. Det saknas också rutiner för hur man säkerställer att dessa uppfylls. Generellt är miljöarbetet hos de större transportföretagen väl fungerande. Vid mindre transportföretag samt de transportintensiva företag som inte har sett sig själva som typiska transportverksamheter finns förbättringspotential redan på grundläggande nivå av egenkontrollen.

Generellt finns en vilja att övergå till miljömässigt bättre fordon. För den tyngre trafiken har dock utbudet av fordon varit en begränsande faktor. Fyra klagomål har handlagts, tre rörande orenat tvättvatten som avleds till dagvattenbrunn och ett rörande förekomst av fåglar kring sopbilar.

Depåer

Två bullerklagomål handlaggs avseende SL:s/Nobinas nya depå i Lunda industriområde respektive SL:s/TBTs tågdepå (Nybodadepån) i Liljeholmen. Förslag till åtgärder har begärts in från verksamhetsutövaren.

Målsättningen är att depåerna ska besökas var tredje år. Egenkontrollen vid depåverksamheter bedöms generellt fungera bra. Vissa anmärkningar har dock

resultat i att miljöförvaltningen har begärt kompletterande åtgärder av verksamhetsutövaren. Nyckelindikatorn avser i vad mån inspekterade depåer är utan anmärkning. Samtliga inspekterade depåer hade anmärkningar år 2010.

Motorbanor

Eftersom speedway numer endast är anmälningspliktig verksamhet har Länsstyrelsen på Idrottsförvaltningens förslag upphävt tillståndet för verksamheten på Gubbängens speedwaybana. Idrottsförvaltningen har därefter anmält en mer begränsad verksamhet till MHN. MHN har beslutat om begränsad verksamhet med färre än tio tävlingar per år. MHN:s beslut har överklagats av kringboende till Länsstyrelsen. Störningarna från verksamheten gäller framför allt buller till omgivande bebyggelse. Två klagomålsärenden gällande bullerstörningar från verksamheten har öppnats under året.

MHN har efter anmälan från Järva motorklubb också beslutat om utökad verksamhet vid Barkarby motorstadion vilket dock har överklagats hos Länsstyrelsen. Störningarna från verksamheten gäller framför allt buller till omgivande naturreservat och bostäder.

Flera klagomål på buller från Västerort RC sportklubbs motorbana i Lövsta för radiostyrda bilar har inkommit. Efter inspektion har klubben förelagts att begränsa körtiderna tills dess att en bullerutredning har kunnat godkännas. Föreläggandet har överklagats av klubben och klagande. En bullerutredning har nu inkommit och godtagits av Miljöförvaltningen som underlag för ett nytt föreläggande om begränsade körtider. Miljöförvaltningen har i december riktat ett nytt föreläggande om begränsade körtider mot klubben utifrån inkommen bullerutredning.

Spårtrafik

Tillsynsplanen för spårtrafik 2010 har genomförts. Från tillsynsarbetet kan nämnas:

- Bullret från SL:s spårtrafik har kartlagts i ett samarbete mellan förvaltningen och SL vilket är det första steget i uppdateringen av stadens bullerkartor som tas fram enligt EG-direktivet resp förordningen om omgivningsbuller.
- Trafikverkets och SL:s åtgärder mot buller från spårtrafik har följts upp, bland annat inom ramen för uppföljningen av stadens åtgärdsprogram enligt förordningen om omgivningsbuller.
- Under året har även anmälan för Ulvsundadepån och depån för spårväg city hanterats.
- SL:s mät rapport om spridning av partiklar från tunnelbanans tryckutjämningschakt har levererats under senhösten. Rapporten visar på snabb avklingning av halter och ärendet bedöms kunna avslutas under 2010.
- Ett stort antal klagomål och förfrågningar från allmänheten har hanterats om bland annat höga ljudnivåer och kurvskrik.

Utfallet för tillsynsrådets effektindikator "Andel bostäder som uppfyller de riktvärden som fastställts av riksdagen (prop. 1996/ 97:53) inomhus" uppgår till 99,8 %. Siffran är dock något osäker. SL och Trafikverket (tidigare Banverket) har sedan länge förbättrat fasadisoleringen hos de mest utsatta bostäderna. Det kan finnas fastighetsägare som av olika skäl inte medverkat till dessa åtgärder. Nya bostäder har i vissa fall byggts nära spår men då har man med byggnadstekniska åtgärder sett till att inomhusnivåerna uppfyller riktvärdena.

Flyg

Flygtrafiken påverkar ett stort antal invånare i Stockholm och många anser sig störda. Flygverksamheten vid Bromma har vuxit men flygplatsen sköter sin egenkontroll på ett bra sätt. Några saker kan särskilt nämnas från tillsynsområdet:

- Miljööverdomstolens dom om villkor för buller och uppsamling av glykol har lämnats under 2010. Domen är överklagad i vissa delar.
- Med anledning av Boverkets Allmänna råd om "Flygbuller i planeringen" har diskussioner förts intern om hur dessa kan komma att påverka bebyggelseplaneringen runt Bromma flygplats.
- I tillsynen över Södersjukhuset om eventuella förändringar av deras tillstånd har villkor för helikopterlandningsplatsen diskuterats. Under året har en ännu ej färdigutredd markförorening vid Södersjukhusets helikopterlandningsplats hanterats.

Tillsynsrådets nyckelindikator "Antal överskridanden av bullervillkoret avseende FBN 55dBA" har utfallsvärdet 0 st. Det vill säga att inga överskridanden har skett av bullervillkoret om 55 dBA.

Hamn och sjöfart

På grund av pågående tillståndsprovning av Stockholms Hamns fyra hamndelar har mycket av tiden för branschen behövt läggas på remissshantering. I yttrandena som lämnats till tillståndsmyndigheterna har förvaltningen främst tryckt på behovet av åtgärder för att minska bullerstörningarna vid respektive hamndel.

Under innevarande år har förvaltningen lämnat underlag till MHN bl.a. för yttrande till:

- Länsstyrelsen över tre tillståndsansökningar för hamnverksamhet vid Skeppsbron/Stadsgården/Masthamnen, Södra Hammarbyhamnen och Nybrokajen.
- Yttranden till Miljööverdomstolen (två yttranden varav ett taget på delegation) gällande överklagat tillståndsbeslut för Värtahamnen-Frihamnen som är den av Stockholms Hamns hamndelar där

prövningsprocessen pågått under längst tid (ansökan till miljödomstolen lämnades in den 4 maj 2007).

Vad gäller effektindikatorer så inkom under 2010 inga nya befogade klagomål att jämföra med 5 st år 2009.

Byggnad av infrastruktur

Här beskrivs en del av den tillsynsverksamhet som bedrivits.

- Totalt sett har 48 inspektioner/tillsynsmöten genomförts vid de pågående infrastrukturbyggena i staden som förvaltningen bedrivit tillsyn på under året. Dessa är Citybanan, Norra Länken, Norra stationsområdet, utbyggnaden av tvärbanan, nya E18 Hjulsta-Kista, Slussen, Högalidsgaraget och kraftledningstunneln Solberga till Skanstull.
- Förvaltningen har handlagt fem anmälningar om mobila krossningsanläggningar, åtta anmälningar om efterbehandling av förorenad mark, nio upplysningar om förorenad mark och en anmälan om anläggning för rening av länshållningsvatten.
- Förvaltningen har handlagt ca 70 ansökningar om arbete utanför ordinarie arbetstid där verksamhetsutövarna samråder med förvaltningen innan arbeten utanför det som betraktas som ordinarie arbetstid (vanligen vardagar 07-22) eller utanför föreskrivna bullerriktvärden godkänns.
- Förvaltningen har under lång tid samrått med Trafikverket angående ett övergripande kontrollprogram för alla miljöfrågor under byggandet av Citybanan och förvaltningen har skrivit ett underlag till MHN så att nämnden ska kunna fatta beslut om detta under år 2011.
- Arbetet med att genomföra en tillsynskampanj över hur verksamhetsutövarnas egenkontroll fungerar ute på entreprenaderna har på börjats. Fem entreprenader har inspekterats. Överlag är egenkontrollen god, men med mindre anmärkningar på avfalls- och kemikaliehantering.

Tillsynsombudets effektindikator avser antal befogade klagomål. Endast tre befogade klagomålsärenden har handlagts: ett för Tvärbanan (SL), ett för utsprängningen av Högalidsgaraget (Stockholm Parkering) och ett för Norra stationsområdet. Det låga antalet befogade klagomål tyder på väl fungerande egenkontroll hos verksamhetsutövarna kring bullernivåer, arbetstider och information till allmänheten.

Energianläggningar

Några saker som särskilt kan nämnas från tillsynsombudet:

- Mycket av tillsynsverksamheten relateras till Fortum. Bl.a. har förvaltningen tillsyn över Fortums avveckling av gasproduktionen i Ropsten om bl.a. kräver en avvecklingsplan, en anmälan om ändring av förbränningsteknik från Fortums anläggning i Värtan. Fortums egenkontroll bedöms i stort sett vara god.
- Fortum har begärt vägledning om det är möjligt att inom givet tillstånd för nytt kraftvärmeverk i Värtan ändra förbränningsteknik mot den i

tillståndsansökan angivna. Förvaltningen har analyserat möjligheten och meddelat Fortum att det är möjligt att anmäla ändringen till förvaltningen för ställningstagande och beslut. Ärendet kommer att skrivas fram till nämnden för beslut.

- Förvaltningen har lämnat underlag till MHN för yttrande till Miljööverdomstolen i ett tillståndsärende gällande Högdalenverket och två yttranden till Miljödomstolen angående tillstånd till ändrad och fortsatt verksamhet vid Hässelbyverket samt lämnat förvaltningsyttrande till länsstyrelsen angående gasblandstation och LNG-lager i Högdalen.
- Till de mindre tillsynsobjekten hör fastighetsägare med oljeeldade värmesystem. Under året har 54 oljeeldade pannrum i hyresfastigheter inspekterats. Fastighetsägarnas egenkontroll visade sig bristfällig i drygt 90 % av fallen.

Tillsynsombudets nyckelindikatorer visar på ett förbättrat resultat jämfört med 2009 som anges inom parentes:

- Andel inspekterade pannrum utan anmärkning. 7 % (1 %)
- Antal överskridande av riktvärden. 16 st (24 st)
- Antal befogade klagomål. 5 st (ny indikator).

Energianvändning i fastigheter

Egenkontrollen med avseende på energianvändning bedöms som god. Samtliga åtta inspekterade lokaler hade fastställda planer för energieffektivisering. Av dessa har sju inspektioner genomförts av bostadsfastighetsägare, varav fem befanns ha brister i egenkontrollen av inomhusmiljön. Egenkontrollen med avseende på energianvändning bedöms som relativt god. Av de sju inspekterade fastighetsägarna fanns brister hos två som ännu inte hade genomfört energideklarationen.

Tillsynsombudets nyckelindikator är "Andel inspekterade fastighetsägare utan anmärkning på energieffektiviseringsarbetet." Årets utfall är 87 % (indikatorn är ny för 2010).

Avfall

Mindre tid än planerat har kunnat läggas gentemot objekten med årsavgift inom området samtidigt som det funnits många anmälningsärenden. Inom avfallstillsynen har planerade inspektioner genomförts samtidigt som hanteringen av kommunens återvinningscentral i Östberga tagit mycket tid. I nuläget drivs Östberga ÅVC inom ramen för en anmälan av hanteringen och om inte planfrågan för centralen kan lösas riskerar den att tvingas stänga under andra delen av 2011 pga. att avfallsmängderna överskrider den nivå där tillståndsplikt inträder. Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation har lämnat tillstånd till anläggningen under förutsättning att planen ändras så att verksamheten blir tillåtlig. Tillsynsombudets effektindikator uppnådde årsmålet, dvs. 0 st befogade klagomål vilket är en förbättring jämfört med 6 befogade klagomål 2009.

Avloppsreningsverk

Vid avloppsanläggningarna, Bromma och Henriksdals reningsverk, pågår utbyte av anläggningarnas styrsystem samtidigt som avknoppning av gasproduktionen engagerat förvaltningen under året. Tillsynsrådets tre nyckelindikatorer visar på 100 % uppfyllelse, dvs. kvaliteten på slam samt halten av fosfor och kväve i renat avloppsvatten. Utfallet beträffande kvävet är en förbättring jämfört med 2009 då endast 75 % av proven uppfyllde målet.

Bensinstationer/biltvätt

Inom tillsynsområdet finns många nya verksamhetsutövare. Anmälan om övertagande av en biltvätt föranleder inspektion och rådgivning förutom de administrativa beslut som tas sedan tidigare. De tvättanläggningar som tvättar fler än 5000 personbilar per år besöks varje år medan mindre tvättar och bensinförsäljning får besök vart tredje år. Frågan om skälig nivå för avloppsvattenanalys för de stora tvättarna har ännu inte lösts och ganska många kontakter har tagits med oljebolagens miljöchefer (motsv) i denna fråga. Trenden med franchisetagare för stationernas butik- och tvättdelar har lett till att taxan setts över för att säkerställa såväl likabehandling av verksamhetsutövare som att tillsynen kan finansieras.

Tillsynsrådets nyckelindikator "Andel besökta företag utan anmärkning på kemikaliehanteringen" har en måluppfyllelse på 47 % vilket är en förbättring jämfört med 2009 då utfallet var 41 %.

Verkstad/elektronik/mönsterkort

De större verksamheterna inom detta tillsynsområde har minskat under ett antal år som en följd av såväl teknikutveckling som undanträngning när allt fler områden tas i anspråk för bostadsändamål. Ett antal mindre verksamheter som bedömts kräva återkommande tillsyn och därigenom också får betala årliga tillsynsavgifter har tillkommit, se under U-verksamheter nedan. Tillsynsrådets två nyckelindikatorer visar på ett förbättrat utfall jämfört med år 2009 som anges inom parentes.

- Andel besökta företag som inlett arbete med att effektivisera sin energianvändning; 85 % (70 %).
- Andel besökta företag som inlett arbete med att effektivisera sina transporter; 41 % (30 %)

Verkstäder, U-verksamheter

De senaste åren har tillsynen över de små verkstäderna bl.a. syftat till att säkerställa att alla verksamhetsutövare ska behandlas lika och som en följd av detta har, eller kommer, ett antal verksamheter att få beslut om årlig tillsynsavgift. Detta gäller främst lösningsmedelsanvändare och större bilverkstäder. Här finns inte nyckelindikator då tillsynen har bedrivits på kampanjbasis. Bedömningen är dock att miljöarbetet i verksamheter som besökts under tidigare års kampanjer och

fått påpekanden nu vid förnyat besök är bättre än hos många av de som besöks för första gången.

Kemisk industri, inkl läkemedel

De företag som är verksamma inom färg-, kemisk och läkemedelsindustri är sinsemellan mycket olika. En gemensam nämnare är dock att många är stora energiförbrukare och att arbete pågår för att minska den mängd energi som åtgår. Även inom denna bransch förekommer "problem" genom att bostäder uppförs i närheten av anläggningarna och det handlar då främst om svårigheter att klara de bullerriktvärden som gäller för ny industriverksamhet. Samtidigt är det rent tekniskt svårt att mäta bullret då bakgrundsnivån, från t.ex. trafik där bullerriktvärdena är generösare, ofta överstiger de värden som industrin förväntas klara. De två nyckelindikatorerna visar på 100 % måluppfyllelse vilket också var fallet 2009, dvs:

- Andel besökta företag som inlett arbete med att effektivisera sin energianvändning; 100 % (100 %).
- Andel besökta företag som inlett arbete med att effektivisera sina transporter; 100 % (100 %).

Grafiker

Inom grafikerbranschen innebär övergången till digital teknik, stora förändringar. De traditionella tryckerierna försvinner eller slås ihop och mindre, digitala, verksamheter tar över. Utfallet för tillsynsrådets nyckelindikatorer framgår nedan. För båda indikatorerna har det skett en förbättring jämfört med 2009:

- Andel besökta företag som inlett arbete med att effektivisera sin energianvändning; 73 % (65 %).
- Andel besökta företag som inlett arbete med att effektivisera sina transporter; 100 % (65 %).

Kemtvättar

Inom tvätterierna dvs. kemtvättar och vittvättar, är omsättningen bland verksamhetsutövarna stor, vilket framförallt gäller kemtvättarna. I likhet med hur biltvättar hanteras inom tillsynen, besöks därför de verksamheter som byter ägare i syfte att informera om myndighetens krav, rapportering, kontroll etc. Antalet kemtvättar är relativt konstant och ambitionen i tillsynsplanen är att man ska få besök vart tredje år. Under året har en översiktlig inventering av vatten-/vittvättar gjorts och kommande år kommer dessa att besökas för att klarlägga om återkommande tillsyn bör bedrivas. Nyckelindikatorn "Andel där lösningsmedelsförlust ligger under 1,5 % per kg tvättgods" har ett utfall på 68 %. Indikatorn är ny för år 2010.

Kross/betong/asfalt

Antalet kross-, betong- och asfaltanläggningar är relativt konstant. Inom ramen för de pågående stora infrastruktur- och bostadsbyggnadsprojekten etableras dock mer eller mindre tillfälliga krossar ganska ofta. Huvuddelen av dessa hanteras inom

tillsynen över infrastrukturbyggande. Då man vill minimera transporter, t.ex. av sprängsten från byggandet av Citybanan, samtidigt som behovet av material är stort, är önskemålet ofta relativt centralt belägna etableringar vilket kan leda till störningar för verksamheter och boende. Utfallet för indikatorn "Antal befogade klagomål på damning och buller" är 0 st. Samma utfall fanns år 2009.

Livsmedelsindustri

En stor del av livsmedelsindustrin ligger på Slakthusområdet och hyr sina lokaler av staden. Ambitionen under det gångna året var att ta hjälp av Energicentrum för att få ökade resurser för tillsyn avseende energiförbrukning. Då Energicentrum inte var finansierat under året kunde detta inte genomföras men tanken kvarstår inför kommande tillsynsaktiviteter. För verksamheter som hyr av andra än staden eller som har egna lokaler är tanken att Energirådgivningen ska nyttjas för att förmedla tips och idéer. Utfallet för tillsynsområdets två indikatorer framgår nedan. För båda indikatorerna är utfallet oförändrat jämfört med 2009:

- Andel besökta företag som inlett arbete med att effektivisera sin energianvändning; 39 % (39 %).
- Andel besökta företag som inlett arbete med att effektivisera sina transporter; 77 % (77 %).

Oljehamnen

Planerna på att avveckla oljehamnen har dels inneburit att energieffektiviseringsåtgärder inte genomförts och dels att många verksamheter nu måste söka nya tillstånd då de, som en följd av den tidigare planerade avvecklingen, tidsbegränsats t.o.m. 2011. En handfull tillståndsärenden kommer därför att hanteras under det kommande året. Tillsynsområdets två indikatorer har ett oförändrat utfall jämfört med 2009, dvs. 100 % måluppfyllelse :

- Andel besökta företag som inlett arbete med att effektivisera sin energianvändning; 100 % (100 %).
- Andel besökta företag som inlett arbete med att effektivisera sina transporter; 100 % (100 %).

Avdelningen Hälsoskydd

Tabellen nedan visar tillsynen av miljöfarlig verksamhet enligt kapital 9 i miljöbalken med inriktning på hälsoskyddstillsyn. Vissa mindre tillsynsområdet har inte tagits med såsom t.ex. djurtillstånd och skadedjur, då det inte finns en egentlig grupp verksamhetsutövare. Särredovisningen av branscher behövs för att ge en meningsfull information. Tabellen ingår i KF:s basnyckeltal, se bilaga 1.7.

	År 2009		År 2010	
	Antal objekt	Antal/andel objekt med tillsyn	Antal objekt	Antal/andel objekt med tillsyn

- Olägenheter (lgh i flerb.hus)	373 797	1	(0,3 %)	380 241	726	(4,8 %)
(1)	Ca. 12	192	(2,0 %)	Ca. 12	182	(1,4 %)
- Riktad tills. ägare flerb.husfast.	500	269	(5,9 %)	500	1073	(8,6 %)
- Radon	12 469	740	(14,7 %)	12 469	130	(10,7 %)
- Skolor/förskolor.	1 210	178	(8,0 %)	1 210	90	(6,5 %)
- Hygienverks inkl bad.	1 378	110	(22,0 %)	1 378	40	(40 %)
- Solarier	100	22	(20,0 %)	100	19	(19,0 %)
- Äldreboenden	100	20	(100 %)	100	29	(100 %)
- Strandbad	28	28		29		

- 1) För vissa arbetsområden som olägenhetshandlingen och fastighetstillsynen är det svårt att finna en avgränsad grupp verksamhetsutövare då tillsynen i princip riktar sig till hela beståndet av flerbostadshus eller lägenheter i dessa. Här har nämnden inte ett eget komplett register utan förlitar sig på andra tillgängliga uppgifter. Uppgifterna 373 797 och 380 241 kommer från USK och avser 2008-12-31 respektive 2009-12-31.

Total planerad tillsynstid för 15 tillsynsområden är 33 600 timmar. Utfallet år 2010 uppgår till knappt 36 600 timmar, dvs en differens på 3 000 timmar.

Tillsynsområden med betydligt fler antal utförda tillsynstimmar än planerat är:

- Värmepumpsökningar; servicenivån har ökat.
- Bostäder; utifrånstyrd efterfrågan där en ökad mängd telefonsamtal och mail ger mer arbete.
- Skolor och förskolor; fler anmälningar om nya skolor/förskolor och fler uppföljningsärenden.
- Plaskdammar; underskattad resursåtgång för tillsynen
- Hygienverksamheter; ökning av antalet anmälningar av ny verksamhet.
- Radon

Inom flertalet tillsynsområden tillämpas timdebitering, vilket medför att verksamhetsutövaren under året fått minst den tillsyn som debiterats. Inom tillsynsområdet skolor/förskolor dominerar dock fasta tillsynsavgifter. Här har närmare 200 fler timmar utförts än vad som motiveras av avgiften men en utjämning sker över tiden. Också området värmepumpar har en större avvikelse då närmare 600 fler timmar har utförts än vad som tagits betalt för vilket framför allt beror på den nya e-tjänsten och en ökad servicenivå. Detta är justerat i ny taxa 2011.

Avdelningen bedriver tillsyn med inriktning på verksamheter som kan ha inverkan på miljön och hälsan. Inom vissa områden bedrivs återkommande tillsyn t.ex. förskola/skola och bassängbad, medan tillsyn av andra områden sker i form av kampanjer, t ex tillsyn av hygienverksamheter. Hantering av olägenhetsärenden kopplade till boendemiljön och handläggning av värmepumpstillstånd är andra tillsynsområden.

De riktade tillsynsinsatserna framgår av tabellen nedan. Flertalet tillsynsområden hör till kapitel 9 Miljöbalken och kommenteras mer utförligt nedan. Tillsynen av inomhusmiljön och smittskydd i förskolor och skolor har fortsatt. Behovet av tillsyn är fortsatt stort då andelen verksamheter som kräver uppföljning uppgår till 40 %. Målsättningen med 200 besök har inte uppnåtts 2010. Till 2011 görs nu en omfattande förändring i arbetssätt för att arbeta ifatt de gamla uppföljningsärendena och samtidigt klara uppsatta inspektionsmål. Avfallstillsynen har under 2010 varit inriktad på torghandlare. För solaritillsynen är resultatet detsamma som 2009 dvs. uppföljning av tidigare inspektioner och anmärkningar. Den största svårigheten är att hitta de verksamheter som omfattas av tillsyn.

Områden med planering av riktad tillsyn 2009 - 2010

Tillsynsbesök	Antal 2009 VP	Antal 2009 utfall	Antal 2010 VP	Antal 2010 utfall
Ägare av flerbostadshus	315	283	200	182
Skolor och förskolor	200	132	200	130
Hygienverksamheter – stickande skärande verksamhet	30	21	0	0
Kosmetiska och hygieniska produkter	40	30	13	10
Solarier	25	13	40	40
Torghandlare/verksamheter för avfallstillsyn	40	48	130	124
Restaurang – riktad tillsyn	20	19	50	34

Avdelningen hanterar anmälningar av olika typer av verksamheter, och ansökningar av bergvärmepumpstillstånd. Tabellen nedan visar utvecklingen. Antalet anmälningar av hygienverksamheter har ökat jämfört med 2009. Det som då antogs vara en tillfällig ökning ses nu snarare som en trend. Antalet anmälningar av skolor och förskolor ligger kvar på samma nivå som 2009 och kommer troligen att vara relativt konstant under de kommande åren enligt uppgifter från Utredning och statistikkontoret.

Ansökningar och anmälningar åren 2009 - 2010

Ansökan/anmälan	Antal 2009 VP	Antal 2009 utfall	Antal 2010 VP	Antal 2010 utfall
Förskola/skola	40	46	40	49
Hygienverksamheter	20	21	25	53
Ansökan om utvinnande av bergvärme	800	1 227	1100	1069

Övrigt (bassängbad, enskilda avlopp, komposter).	37	44	29	28
Solarier	10	9	10	1

Kontaktcenter och Direktservice

Direktservice är avdelningens kontaktyta mot allmänheten och hit kopplas samtal vidare om de inte kan besvaras av serviceförvaltningens Kontaktcenter, som är första mottagaren av alla samtal som hör till Hälsoskydds arbetsområden. I Direktservice startas olägenhetsärenden som berör boendemiljön och som inte själv löses av berörda parter. Nedan redovisas några fakta från årets verksamhet:

- Som framgår av tabellen nedan finns en kraftig ökning av både kontakter i form av e-post och telefonsamtal likväl som påbörjade ärenden jämfört med år 2009. Detta antas vara en följd av den ökade kontaktytan via hemsidan mot allmänheten och av e-tjänsten för anmälan av olägenhet medfört.
- Kontaktcenter gör ett mycket bra arbete och andelen vidarekopplade samtal är nere på 18 % baserat på oktobers siffror. Antalet inkomna och hanterade e-post summerade till 3 000 st.
- Som en konsekvens av den ökade mängden e-post och telefonsamtal kommer resurserna i Direktservice att förstärkas till kommande år. Direktservice:s inspektionsbil har använts i högre grad än föregående år. Behovet av att snabbt kunna avgöra om ett ärende ska drivas vidare eller inte, är relativt stort och inspektionsbilen är ett bra verktyg för att kunna göra bedömningar i tveksamma fall.

Förväntade klagomål 2009 - 2010 inom avdelningen för Hälsoskydd

	Antal 2009 VP	Antal 2009 utfall	Antal 2010 VP	Antal 2010 utfall
Klagomål som blir ärenden	400	510	700	600
Telefonrådgivning	12000	12 500	13000	17000
Hantering av e-post	500	1 100	2000	3000

Skola och förskola

Tillsynen omfattar stadens cirka 1 200 förskolor och skolor. Inom loppet av ett beräknat tillsynsintervall på 5 år med start år 2006 ska samtliga av dessa ha omfattats av tillsyn. Hittills har 716 inspekterats. Under året har 136 inspektioner utförts varav 60 % fick en eller flera anmärkningar. Denna nivå fanns också år 2009. Vanliga brister är otillräckliga luftflöden och buller från installationer. År 2010 har fler fått anmärkningar när det gäller radonmätningar. Under åren har åtgärdsärendena ackumulerats och uppgår nu till 258 st. Avdelningen måste driva dessa ärenden fram till att förskolan/skolan vidtagit nödvändiga åtgärder och därmed undanröjt olägenhet för barnens hälsa och miljö. Det är först då som tillsynen ger konkreta resultat. En översyn både av taxan och handläggningens effektivitet pågår vilket ska leda till förenklade rutiner och en bättre utformad taxa

2012. Med genomförda förbättringar finns goda möjligheter att redan under 2011 börja beta av den höga ärendebalansen.

Äldreboenden

Av årets tillsyn på 19 vård- och omsorgsboenden har endast en verksamhet klarat sig helt utan anmärkningar. Den vanligaste anmärkningen är låg varmvattentemperatur med risk för legionella. Trots anmärkningarna har majoriteten av de kontrollerade verksamheterna en god egenkontroll med rutiner, som säkerställer en god inomhusmiljö för de boende. Utifrån årets tillsyn kommer tillsynsarbetet 2011 att fortsätta med en förändrad inriktning på kontroll av varmvattentemperaturen. Nyckelindikatorn visar att 2010 års utfall har en andel på 10 % av de inspekterade objekten med sådana brister att uppföljning krävdes, jämfört med 2009 då andelen var 25 %.

Fastigheter

Riktad tillsyn på fastigheter bedrivs för att förebygga olägenhet för människors hälsa och för att minska miljöpåverkan från fastigheter. Tillsynsobjekten utgörs av ägarna av flerbostadshus, som är cirka 7 000 till antalet. Under 2010 har 182 inspektioner utförts och av dessa hade 31 så stora brister att det krävt uppföljning medan cirka 90 st hade någon anmärkning på egenkontrollen där förvaltningen uppmanat fastighetsägarna att följa upp bristerna inom egenkontrollen. 6 fastighetsägare har vägrat inspektion och de har då istället förelagts att skriftligt redovisa sin egenkontroll. Den vanligaste bristen som kräver uppföljning avser varmvattentemperaturen med risk för legionella. Inga stora brister i inomhusmiljön har påträffats under inspektionerna. Däremot saknas kunskap hos många fastighetsägare om kraven i miljöbalken och fastighetsägarens skyldigheter samt vikten av förebyggande arbete för att förhindra uppkomst av olägenhet. Miljöförvaltningen har fortsatt hög andel inkommande klagomål på brister i inomhusmiljön. Det finns således fog för tillsynen av fastighetsägare.

Restauranger och evenemang

Restaurangerna står för cirka en tredjedel av alla klagomål på störningar i bostäder vilket medför att de kan utgöra tillsynsobjekt enligt miljöbalken. Trots detta har restaurangerna i allmänhet en relativt bra egenkontroll men det är stor skillnad mellan olika restauranger. Under året har 34 restauranger fått tillsyn avseende egenkontroll enligt miljöbalken. Målet till kommande år är att förfina urvalet för att få fram de som har mest störningar och sämst egenkontroll. Inom tillsynen av evenemang utgör de största arrangörerna majoriteten av arrangörerna av evenemang och dessa har visat sig ha en bra egenkontroll. Effekttindikatorerna visade på 386 besvarade alkoholremisser och att 9 % av de inspekterade objekten hade sådana brister att uppföljning behövs. Sen senare indikatorn är ny för 2010.

Utredning av olägenhetsärenden om störningar i bostäder, t.ex. buller, fukt, ventilation mm.

På avdelningen hanteras en stor mängd olägenhetsärenden, totalt har 726 ärenden hanterats under 2010. Cirka 2/3 av dessa var obefogade klagomål. Största andelen klagomål rör bullerstörningar. Av årets arbete kan även nämnas ett mindre tillsynsprojekt riktat mot 10 st. verksamheter som har lastning/lossning av varor i nära anslutning till bostäder vilket ger upphov till bullerstörningar. Vidare kan nämnas handläggningen av flera komplicerade ärenden angående fukt och emissioner, vilka är mycket komplexa till sin natur och kräver hög kompetens.

Bassängbad

Sedan tillsynen intensifierades 2006 har förvaltningen besökt alla anläggningar och kommer nu att påbörja nästa tillsynscykel. Majoriteten av de inspekterade anläggningarna utgör inte någon större hälsorisk ur teknisk synpunkt.

- En handfull anläggningar har identifierats vilka har så stora tekniska problem att större investeringar är nödvändiga, Farsta simhall är en av dem. Det är glädjande att Idrottsförvaltningen nu investerar i upprustning av denna.
- Förvaltningen har sedan 2006 också skärpt kraven på styr- och reglerteknik vilket kommer att generera krav när förvaltningen under nästa år återkommer till anläggningar som inspekterades 2006.
- Tillsynsbehovet är fortsatt stort. Vid inspektionerna har iakttagits att många skriftliga rutiner saknas helt eller är bristfälliga. Det gäller provtagning, journalföring, städning, förebyggande hygienarbete, kemikaliehantering, hantering av farligt avfall m.m. Ett bekymmer är att Idrottsförvaltningens anläggningar har en otydlig ansvarsfördelning. Detta har resulterat i en mängd förelägganden om redovisning av uppgifter. Många förelägganden står fortfarande helt eller delvis obesvarade. Dialogen med Idrottsförvaltningen behöver intensifieras under nästa år för om möjligt få till stånd en förbättring.
- Nyckelindikatorn visar att 42 % av de inspekterade baden fick anmärkning på badvattenkvaliteten. Det samma nivå som fanns år 2009.

Hygienverksamheter

Det finns en tydlig trend med kraftigt ökat antal anmälningar om nya hygienverksamheter vilket ställer krav på ökade resurser 2011. Under året har 53 st anmälningar inkommit. De allra flesta verksamheter kräver ingen uppföljning i anmälningsärendet utan de har väl fungerande rutiner och lämpliga lokaler. Effektindikatorn visar att år 2010 var andelen av de inspekterade hygienverksamheterna med fungerande rutiner för att undvika smittspridning 71 %, vilket är en förbättring mot år 2009 då andelen var 62 %.

Plaskdammar.

Stadens samtliga plaskdammar har under de två senaste åren inspekterats, 2009 i norra delen och 2010 i södra. Tillsynen har identifierat organisatoriska svårigheter

hos verksamhetsutövarna vilket enligt förvaltningens bedömning inneburit att ansvaret för plaskdammarna i många fall förskjutits från stadsdelsnämnderna till driftentreprenörerna. Resultatet av tillsynen visar på vikten av helhetssyn för dessa anläggningar. Även om plaskdammen drivs på ett tillfredsställande sätt kan den omgivande parkmiljön vara direkt olämplig och detta resulterar i dålig badvattenkvalitet. Arbetet 2010 avslutades i december med en konferens för verksamhetsutövarna. Effektkindikatorn visar på att andelen plaskdammar med badvatten som visar otjänliga provresultat var 82 %.

Radon

Under 2010 har 519 ärenden handlagts och 439 nya ärenden har startats under året där fastighetsägare uppmanats mäta radon i sitt fastighetsbestånd. Ärendena inkom via fastighetsägarprojektet eller frivilligt utan uppmaning. Under året har 41 fastighetsägare förelagts att åtgärda förhöjda radonhalter och det finns 237 pågående åtgärdsärenden. Under året har 34 fastighetsägare åtgärdat förhöjda radonhalter och redovisat kontrollmätningar där halterna i berörda fastigheter kommit ned under gällande riktvärde. Tabellen nedan visar utvecklingen av radonarbetet under 2000-talet.

År	Antal påbörjade grundärenden (1)	Antal avslutade grundärenden (2)	Antal påbörjade åtgärdsärenden (3)	Antal avslutade åtgärdsärenden (4)
2001-2004	497	21	1	0
2005	278	242	94	0
2006	85	109	69	6
2007	93	343	29	31
2008	246	176	36	27
2009	350	226	128	36
2010	439	289	41	34

1. Antal fastighetsägare som uppmanats att mäta radon.
2. Antal fastighetsägare som genomfört radonmätningar.
3. Antal fastighetsägare som uppmätt för höga halter.
4. Antal fastighetsägare som åtgärdat för höga halter

Under 2010 har en omfattande genomgång av förvaltningens radonregister utförts för att säkerställa vilka fastigheter som är färdigmätta och godkända, vilket är en förutsättning för uppföljning av miljömålet för radon. Registret har gått igenom och alla fastigheter som är färdigmätta och klara har fått en klarmarkering med datum.

Av totalt ca 12 500 flerbostadsfastigheter i Stockholm stad är ca. 5 000 kontrollerade med avseende på radon (40 %). Av dessa är ca. 3 800 fastigheter färdigkontrollerade (30 %), det vill säga att samtliga rapporterade radonvärden ligger under riktvärdet (200 Bq/m³). Det totala antalet flerbostadsfastigheter i Stockholms stad är en uppskattning från olika register och kan komma att revideras. Uppgifterna ska ses mot bakgrund av att det nationella miljömålet innebär att radonhalten i bostäder ska vara lägre än 200 Bq/m³ senast år 2020. Samtliga kommunala fastighetsbolag är förelagda att utföra radonmätningar av hela fastighetsbeståndet och i över 85 % av fastigheterna har mätningar redan

utförts. Målet är att mätningar ska ha påbörjats i 100 % av de kommunala fastigheterna under mätsäsongen 2010/2011. Vid slutet av 2010 är läget följande:

- Familjebostäder har totalt 397 fastigheter varav samtliga har påbörjad radonmätning och 95 % är helt klara.
- Stockholms hem har totalt 358 fastigheter varav radonmätning har påbörjats i 94 % av fastigheterna och 78 % av fastigheterna är helt klara.
- Svenska Bostäder har totalt 591 fastigheter varav radonmätning har påbörjats i 98 % av fastigheterna och 70 % av fastigheterna är helt klara.
- Micasa har totalt 46 fastigheter med bostäder varav radonmätning har påbörjats i samtliga bostadsfastigheter och 52 % av fastigheterna är helt klara. Micasa äger även ett antal fastigheter som är taxerade som vårdfastigheter. Dessa ska kontrolleras när bostadsfastigheterna är helt klarmätta.

Nyckelindikatorn visar att år 2010 fanns det 10 190 användare av e-tjänsten för uppmätta radonhalter. År 2009 var denna siffra 7 463 st.

Djurtillstånd

Under året har det inkommit fyra ansökningar om tillstånd att hålla orm och en ansökan om tillstånd att hålla höns. Orienteatern har vid två tillfällen under året haft tillstånd att hålla hästar för en föreställning. Ytterligare en ansökan från Orienteatern om tillstånd att hålla hästar under 2011 har handlagts.

Miljöförvaltningen följer utvecklingen av rättsläget gällande tillstånd för giftormar i flerbostadshus.

Strandbad

Badvattenkvaliteten vid Stockholms 29 officiella strandbad är överlag god. Av dessa klassas 18 som EU-strandbad med över 200 badgäster per dag i genomsnitt. Övriga benämns kommunala strandbad. Årets provtagning visar på att 35 av 246 tagna prover hade dålig badvattenkvalitet. Av de 35 var 5 otjänliga och 30 tjänliga med anmärkning. De 5 otjänliga proverna har var fördelade på: Långholmens klippbad, Långholmens strandbad, Maltesholmsbadet, Smedsuddsbadet och Stora Essingen. Algprovtagning har utförts vid 5 strandbad under 2010 för att undersöka halten av potentiellt toxiska cyanobakterier; så kallad algblomning. Totalt har 29 prover tagits. Vid Brunnsviken, Långsjön, Magelungen, Drevviken och Trekanten har det tagits algprover vid 5 tillfällen vardera under badsäsongen. Mälarens strandbad som ligger vid västra sidan av sjön visade tecken på algblomning under slutet av juni. Förvaltningen tog i samarbete med Stockholms Vatten AB extra prover för analys av potentiellt toxiska cyanobakterier för att vid behov varna allmänheten. Proverna togs på Solviksbadet, Kananbadet, Maltesholmsbadet, och Lövstabadet. Inga farligt höga halter av cyanobakterier uppmättes vid de besökta badplatserna år 2010.

Enskilda avlopp

Förvaltningen har haft givande kontakter med de kommunala förvaltningar om fastigheter där staden är fastighetsägare och har kunna åtgärda/förebygga problem.

Vidare har problem med avlopp i koloniområden kunnat motverkas genom nya avtal för 2010 som stipulerar att vatten inte ska vara indraget i kolonistugorna. Dessutom har Stockholm Vatten tagit initiativ till ett samarbete med miljöförvaltningen angående arbete fastigheter med oklar avloppslösning. Effektindikatorn visar på 1 st. handlagd nyanmälan/tillstånd för enskilt avlopp mot 7 st år 2009.

Värmepumpar

Antalet inkomna ansökningar om tillstånd för värmepump var något lägre år 2010 jämfört med motsvarande period 2009, dvs. 1078 ansökningar jämfört med 1 177 st. År 2010 inkom 67 % av ansökningarna för små anläggningar via e-tjänsten. E-tjänsten låg nere under juli/augusti 2010 samt vid ett flertal tillfällen efter detta vilket har gjort det svårt att både ansöka om och handlägga värmepumpstillstånd.

Kapitel 10 Miljöbalken, Förorenade områden, avdelningen Plan och miljö

Tillsynen avser fastigheter, byggnader, deponier eller mark som är så förorenad, att föroreningarna innebär risk för hälsa och miljö. Vanligt är att tillsynen initieras av att mark, som behöver tas i anspråk för byggande eller annan användning, befaras vara eller visar sig vara så förorenad att sanering krävs.

Total planerad tillsynstid är 4 800 timmar och utfallet ligger strax över denna nivå på cirka 5 000 timmar. Orsaken till att fler timmar utförts är större insatser än planerat inom "Förorenad mark". De två övriga områdena har färre utförda timmar, dvs. tillsynen av kvicksilver med 400 färre utförda timmar än planerat beroende på personalbrist och det finns likaså färre utförda timmar för PCB (drygt 200).

Om man ser till den tillsyn som utförts jämfört med avgifterna framgår att inom tillsynen av PCB färre timmar utförts än vad som debiterats (cirka 160 timmar). Detta beror delvis på en något för hög taxa som inför 2011 har sänkts. Inom tillsynen av kvicksilver uppvägs ett lägre antal timmar år 2010 av fler utförda timmar år 2009. Inom tillsynen av förorenad mark har fler timmar utförts än vad som debiterats för både 2009 och 2010, dvs. cirka 330 resp. 130 timmar.

PCB

Samtliga misstänkta PCB-fastigheter är ännu inte inventerade och förelägganden har meddelats. I förvaltningens register finns nära 300 fastigheter som kan behöva saneras. PCB-förordningen har ändrats från augusti 2010. Slutdatumerna för när sanering ska vara genomförd har flyttats tre år framåt i tiden, till 2014 respektive 2016. Byggnader och anläggningar uppförda/renoverade under perioden 1956-1969 ska vara sanerade till 30 juni 2014 medan övriga ska vara klara två år senare. Regleringen av undantag från saneringskravet liksom hur omfogade fastigheter ska hanteras är andra nyheter i förordningen.

Nyckelindikatorn "Andelen fastigheter byggda mellan år 1956-1973 som är fria från PCB" har en måluppfyllelsegrad på 81,5 % %. Trots genomförda saneringar är denna andel lägre än den som redovisades för 2009, dvs. 82,5 % . Orsaken finns främst i tillkommande, tidigare okända, objekt som t.ex. Fortums nätstationer men också att man vid kompletterande inventeringar hittat PCB i byggnader som tidigare angivits vara fria från PCB.

Kvicksilver

Förutom tandläkare innefattar branschen krematorier, sjukhus och lösningsmedelsanvändning på laboratorier. Under året har ett stort arbete lagts ner på att kartlägga lösningsmedelsanvändningen på Stockholms universitet och på KTH. Indikatorn, "Andelen tandläkare som bedriver verksamhet i lokaler med avloppsrör som bedömts vara fria från kvicksilver", har ökat med en knapp procent från 2009 och andelen är nu 65,2 %.

Förorenade områden

Tillsynen har i huvudsak genomförts enligt plan år 2010. Nyckelindikatorerna visar att under året har 16 anmälningar om efterbehandling inkommit och 35 upplysningar om förorenad mark har lämnats. Sammanfattningsvis kan konstateras en ökad aktivitet i branschen där många frågor om mark och grundvattenföroreningar ställs till förvaltningen tidigt i planärenden, internt inom MF och från andra förvaltningar och bolag. En uppskattning för år 2010 är att 350 000 kvm av Stockholms mark har kunnat saneras och återställas för annan markanvändning. Av de större projekten kan nämnas:

- Norra Djurgårdsstaden (NDS) där ca 2/3 av gasverksområdet vid Hjorthagen har sanerats men slutrapportering återstår.
- I Södra Värtahamnen (kv. Antwerpen) är sanering förberedd och just påbörjad.
- I NDS-projektet i övrigt återstår ett flertal delområden att studera.
- Området för asfaltverket i NV Kungsholmen är färdigsanerad.

Kapitel 14 Miljöbalken, Kemiska produkter

Tillsynen avser kemikalier i varor och produkter och området är under utveckling. Tillsynsansvaret delas med Kemikalieinspektionen och rådigheten är emellanåt begränsad, t.ex. när tillsynen avser oönskade men likväl tillåtna kemikalier. Samarbete sker med Göteborg och Malmö kring dessa tillsynsaktiviteter.

Avdelningen Plan och Miljö

Den totala planerade tillsynstiden är cirka 1 730 timmar och utfallet är lägre, cirka 1 200 timmar vilket beror på att inom "Miljögifter i varor" utfördes drygt 100 fler timmar än planerat medan inom Övrigt arbete med kemikaliefrågor utfördes 300

färre timmar. Verksamhetsutövarna har totalt fått mer tillsyn än de avgifter som betalats eftersom inom "Miljögifter i varor" utfördes drygt 100 fler timmar än vad som motiveras av avgiften.

Miljögifter i varor, systemtillsyn av detaljister

Relativt mycket tid fick läggas på att slutföra 2009 års tillsynskampanj avseende märkning av kemikalier. Årets aktiviteter inom tillsynsområdet Miljön inom ramen för storstadssamarbetet, fick en annan detaljutformning än vad som planerades inför år 2010. Aktiviteter som "Reachtillsyn över nedströmsanvändare", kemikalier i byggbranschen, kemikalier i möbler och skor har genomförts eller pågår. Tillsynen över fosfatförbudet pågår.

Övrigt arbete med kemikaliefrågor:

Tillsynsområdet syftar till stöd för övriga handläggare med expertkompetens, kemilänken (regionalt samarbete), storstadssamarbete, omvärldsbevakning, utbildningar, besvara remisser, besvara frågor från allmänhet, samt uppdatering av hemsidan.

Avdelningen Hälsoskydd

Den totala planerade tillsynstiden uppgick till cirka 4 500 timmar medan knappt 3 600 timmar utfördes. Skillnaden beror framför allt på att cirka 1 000 färre timmar utfördes för tillsyn av köldmedier.

Köldmedier

Tillsynen består av att kontrollrapporter tas emot och kontrolleras för anläggningar innehållande 10 kg köldmedium eller mer, samt handläggning av miljöstraffavgifter. Cirka 1800 verksamhetsutövare finns idag registrerade som rapporteringsskyldiga i Miljöförvaltningens register. Totalt har cirka 1900 kontrollrapporter inkommit till förvaltningen gällande rapporteringsår 2009.

Köldmedieregistret har under flera år varit eftersatt och detta, i kombination med fördröjd utveckling köldmediedelen i verksamhetssystemet Ecos har medfört en eftersläpning av inregistrering av rapporter.

Vid slutet av november hade 103 underrättelser om miljöstraffavgifter skickats ut och 82 beslut om miljöstraffavgift hade utfärdats. Cirka 327 rapporter för rapporteringsår 2008 har ej inkommit alls och skall underrättas om miljöstraffavgift.

Tre inspektioner har genomförts under 2010. Det finns i dagsläget en testversion av e-tjänsten för inrapportering av köldmediereporter. Målet är att den ska vara i drift till 2011 års inrapportering. Nyckelindikatorn visade att för 2010 inkom 5 % via e-tjänsten vilket är en ökning jämfört med 2009 då 2 % inkom denna väg. Den uppdaterade e-tjänsten har fokuserat på att förenkla inloggningen för operatörer och kylentreprenörer samt att anpassa rapporteringen till den nya lagstiftningen. Arbetet med denna går snabbt framåt.

Kosmetiska och hygieniska produkter

Tillsynen riktas mot detaljister som säljer kosmetiska och hygieniska produkter för barn och vuxna och syftar till att förhindra försäljning av produkter innehållande förbjudna ämnen samt produkter med felaktig märkning. Under året har 5 återbesök utförts hos verksamhetsutövare som tidigare salufört produkter med förbjudet innehåll. Dessutom har 5 nya objekt har inspekterats. Nyckelindikatorn visar att under året har inga produkter med förbjudet innehåll har hittats. Däremot har produkter med felaktig märkning hittats.

Cisterner

Under 2010 har 335 rapporter inkommit om att cistern tagits ur bruk. Detta är en ökning jämfört med förra året och följer väl utvecklingen av antalet värmepumpstillstånd. 333 hushåll inom vattenskyddsområdet har informerats om gällande bestämmelser och att kraven på kontrollintervall ändrats.

Nyckelindikatorerna visar följande, 2009 inom parentes:

- Antal cisterner som tagits ur bruk under 2010 var 335 st (220 st)
- Totalt antal cisterner i drift. 816 st (1 151 st)

Kapitel 15 Miljöbalken, Avfall.

Miljöbalkens kapitel 15 handlar om avfall och producentansvar. Alla som ger upphov till avfall ska följa EU:s avfallshierarki och ha en fungerande egenkontroll för att minska miljöpåverkan och risken för störning.

Avdelningen Plan och Miljö

Avfallsanläggningar ingår i tillsynen enligt miljöbalkens kapitel 9 och aktiviteterna inom tillsynen enligt kapitel 15, handlar om hantering av avfall i andra sammanhang. Det kan t.ex. gälla tillsyn över rivningar, med tonvikt på hanteringen av farligt avfall, eller hantering av elektronikavfall i radiohandeln. Förvaltningens arbete med gränsöverskridande avfallstransporter hamnar också under denna rubrik.

Inom området genomförs också inventeringar av industriområden etc. utifrån de behov, t.ex. skydd av vattenförekomster, som identifieras av förvaltningens miljöövervakning. Stor del av den avsatta tiden åtgår till funktionen som intern branschexpert samt att svara på frågor från såväl allmänhet som andra kommuner m.fl.

Den planerade totala tillsynsinsatsen inom de två områden som är aktuella här uppgick till drygt 1 700 timmar medan den faktiska utförda tillsynstiden uppgick till knappt 1 100 timmar. Differensen på 600 timmar har uppstått genom att betydligt färre timmar åtgått för tillsynsområdet Kampanj bygg och rivningsverksamhet, cirka 300 av 711 planerade timmar. Färre timmar har också lagts ner på "Övrigt arbete med avfall". Cirka 60 fler timmar har dock utförts än vad som motiveras av intäkten.

Kampanj bygg och rivningsverksamhet

Området avser farligt avfall som måste tas omhand på särskilt sätt, vid rivning av fastigheter. Det har under året funnits ett färre antal ärenden än planerat.

Övrigt arbete med avfall

Stödja övriga handläggare med expertkompetens, remisshantering, frågor från allmänhet etc.

Tillsynsaktiviteter:

- Hantering av isolermaterial med CFC.
- Tillsyn över elektronikavfall hos återförsäljare.
- Tillsyn över hanteringen av kyl-/frysöbiler med CFC/HCFC
- Gränsöverskridande avfallstransporter.

Beroende på den snörika och kalla vintern har mycket arbete lagts på ärenden avseende hantering av snö under det gångna året. Förvaltningen har varit engagerad både i det akuta skedet under vintern 2010, med såväl dispensärenden för dumpning i vatten som platser för landdeponering. Under hösten 2010 har ett förvaltningsövergripande arbete med att identifiera lämpliga platser för landdeponier bedrivits.

Avdelningen Hälsoskydd

Avdelningen har planerat en total tillsynstid på cirka 1 900 timmar men faktiskt utförda timmar uppgår till cirka 1 700 med en avvikelse på drygt 100 timmar på respektive tillsynsområde. I stort sett har den tillsynstid utförts som motsvaras av intäkten.

Avfall

Totalt har 113 inspektioner genomförts inom arbetsområdet. Två projekt har genomförts varav det ena i Årsta partihandelsområde eftersom det där finns stora problem med nedskräpning inom området. Tidigare har tillsynsinsatser riktats mot markägare, fastighetsägare och nu mot verksamheterna. Totalt har cirka 200 verksamheter kontaktats av miljöförvaltningen. Dessa utgör ca hälften av de verksamheter som är etablerade inom området. Av dessa hade ca 50 % anmärkningar på bland annat nedskräpning och avsaknad av skriftliga avtal på borttransport av avfallet. Ca 30 % hade ingen anmärkning, dvs. de hade vid inspektionstillfället en god avfallshantering. Förvaltningen har medverkat till att verksamheter har sett över sin avfallshantering. Återvinningen har ökat och nedskräpningen har nu förutsättningar att minska utanför verksamheterna vid Årsta partihallar.

Under hösten 2010 har miljöförvaltningen som ett andra delprojekt, bedrivit tillsyn över avfallshanteringen hos 50 st verksamheter. Tillsynens mål är att hanteringen ska överensstämma med lagstiftningens krav på återvinning och resurshushållning. Generella iakttagelser är att många verksamheter har förutsättningar för att förbättra sin avfallshantering genom att påbörja insamling av matavfall. Uppföljningen av effektindikatorerna visar att 24 kompostanmälningar har

hanterats. Vidare hade 4 % av de inspekterade verksamhetsutövarna anmärkningar på avfallshanteringen jämfört med 68 % år 2009.

Återvinningsstationer

Genom 345 inspektioner har 100 återvinningsstationer inspekterats. Brister som konstaterats är att många stationer är nedskräpade och har överfulla behållare i samband med helger. Uppföljning och krav på åtgärder har inletts under 2010 och kommer att fortsätta under 2011. Nyckelindikatorn "Andel inspekterade ÅVS:er med bristande städ eller tömningsrutiner" hade ett utfall på 70 %. Andelen har beräknats på 100 inspekterade ÅVS:er.

Båtklubbar och marinor

Av de cirka 80 båtklubbar som finns i kommunen har tillsyn bedrivits på tio varav samtliga ligger inom Östra Mälarens vattenskyddsområde. Prioritering har gjorts av de båtklubbar som har bryggplats för flest båtar. Det finns dessutom cirka fem föreningar som bedriver varvsverksamhet och dit båtar från andra klubbar flyttas för underhåll och vinterförvaring. Vid tillsynen har klubbarnas avfallshantering, avloppslösningar samt rutiner vid underhåll kontrollerats. När det gäller avfallshantering så saknar flera av klubbarna mottagning för både hushållsavfall och farligt avfall. De klubbar som saknar kommunalt VA har bristfälliga avloppslösningar för BDT-vatten. Nio av tio klubbar saknade absorptionsmaterial för att minimera miljöskada vid ett eventuellt utsläpp på mark eller i vatten. I de flesta fall arrenderar klubbarna mark, klubbhus och bryggor av Idrottsförvaltningen och har gjort så under lång tid, minst 25 år. Samtliga klubbar som har mark, egen eller arrenderad, där medlemmar underhåller och vinterförvarar sina båtar saknar rutiner eller krav på att skyddsåtgärder ska vidtas vid underhåll. Detta utförs därmed direkt på marken i direkt närhet till vattnet, vilket ligger inom Östra Mälarens vattenskyddsområde. Tillsynen under 2010 har visat på bristfällig avfallshantering och avloppslösningar samt att underhåll av båtar i mycket stor omfattning sker utan att vidtagna åtgärder har satts in för att minimera de negativa effekterna på miljön. En fortsatt kartläggning och tillsyn av båtklubbar inom kommunen är därför viktig för att successivt göra deras verksamhet mer miljöanpassad.

Effektindikatorn "Andel inspekterade verksamheter som fått anmärkning efter inspektion" hade ett utfall på 91 %.

Livsmedelskontrollen

Allmänt

Livsmedelskontrollen kan redovisa ett mycket bra resultat för året. Den planerade kontrollverksamheten har utförts och produktionsmålen har delvis kraftigt överträffats. Det är på flera sätt möjligt att se tecken på bättre fungerande livsmedelsföretag vilket är ett kvitto på att kontrollarbetet ger resultat. Servicen till allmänheten har förbättrats väsentligt genom e-tjänsterna vilket visat sig genom delvis dramatiskt ökat antal kontakter från medborgarna i första hand genom e-

post. E-tjänsterna har gjort det möjligt att effektivisera viss hantering. Samtidigt har dock den ökade tillgängligheten medfört att fler kontakter förvaltningen. Totalt sett har arbetsbelastningen ökat även om enskilda ärenden kan hanteras med viss effektivitetsvinst. Livsmedelskontrollen har också fått goda omdömen från verksamhetsutövarna i en webbenkät. Särskilt positivt kommenteras bemötande och den information som inspektörerna ger vid besöken.

Tabellen nedan som ingår KF:s basnyckeltal för nämnden visar utvecklingen av antal objekt med kontroll. Kolumnen antal objekt avser läget vid årets början. Sedan 2005 har det skett en fördubbling. Alla objekt ska inte inspekteras varje år då vissa har mycket få kontrolltimmar. Andra objekt bortfaller eftersom de upphör t.ex. genom ägarbyte eller konkurs. Erfarenhetsmässigt bortfaller c:a 20-25% av livsmedelsobjekten varför antalet som bör inspekteras är ca. 5000.

År	Antal objekt	Antal/andel objekt med kontroll
År 2005	5 300	2 022 (38,1 %)
År 2006	5 238	2 694 (51,4 %)
År 2007	6 407	2 948 (46,0 %)
År 2008	6 460	4 600 (71,2 %)
År 2009	6 750	4 800 (71,1 %)
År 2010	6 800	5 300 (77,9 %)

Kontrollen inom livsmedelsområdet styrs av ett antal EG-förordningar, tillsammans benämnda ”hygienpaketet”. Hygienpaketet reglerar bl.a. områdena livsmedelshygien, djurskydd och foderhygien och innebär att samtliga steg i livsmedelskedjan nu ska vara föremål för tillsyn. Tidigare har ett antal objektskategorier stått utanför tillsyn/kontroll. Antalet tillsynsobjekt har därför ökat och uppgår nu till cirka 6 800. Med koppling till de övergripande målen i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan 2009-2012 ska MHN utföra en livsmedelskontroll som är riskbaserad, ändamålsenlig, effektiv och professionell. MHN ska kontrollera att livsmedelsföretagen är kompetenta och tar ansvar för att maten är säker och rätt märkt. MHN ska uppfattas av konsumenterna, media och företag som trovärdig. I samband med revision/inspektion av de enskilda verksamheterna ska plan för utbildning granskas systematiskt med anledning av att utbildning är en av grundförutsättningarna för en säker livsmedelshantering. Ett genomtänkt och väl implementerat system för egenkontroll är likaså grundläggande. Nivån på kraven kan läggas olika beroende på typ av verksamhet och omfattning eftersom lagstiftningen medger flexibilitet.

De budgeterade 29 500 timmarna för kontroll enligt livsmedelslagen har i stort sett utförts. Den planerade årliga kontrollen är det största området och omfattar 24 200 timmar finansierade med fasta avgifter. Utfallet är i nivå med budget. Smärre avvikelser på årsbasis avseende utförd årlig kontroll utjämnas sett över några år. Objekt med få timmar får till exempel inte årliga kontroller.

Serviceverksamhet i form av besvarande av telefonsamtal och e-post har upptagit mer tid än budgeterat och överskrids med c:a 30%. Antalet mottagna e-post i servicebrevlådan är 1 700 under året. Ökningen är kraftig och har medfört att resurser behövt omfördelas för att bibehålla servicenivån med snabba svar. En naturlig förklaring är att allt fler stockholmare och företagare använder e-post för allmänna förfrågningar. Detta i sin tur påverkar telefonsamtalen som ligger i nivå med föregående år men som minskat sett ur ett flerårsperspektiv. Genom hög servicenivå gentemot medborgarna får förvaltningen kännedom om missförhållanden och kan därigenom tillse att företagen vidtar relevanta åtgärder för att avhjälpa brister, vilket bidrar till att kontrollverksamheten kan riktas mot verksamheter där de faktiska riskerna är störst.

Tabellen nedan visar i sammandrag en del av ärendena inom Livsmedelskontrollen där förvaltningen inte själv styr över utvecklingen som är händelsestyrd. Telefonsamtal är konstant i antal men e-post ökar väsentligt. Återkallande av godkännande ersätts av förbud mot verksamhet på grund av ändrad lagstiftning som innebär att majoriteten av objekten endast behöver registreras och alltså inte längre har godkännanden som kan återkallas. Av 135 föreläggande/ förbud var 40 tillfälliga stängningar av livsmedelsverksamheter. Att tillfälligt förbjuda viss verksamhet är effektivt ur två aspekter. Dels undanröjs akuta risker för konsumenterna, dels blir det tydligt för verksamhetsutövarna att allvarliga brister inte kan accepteras.

Antal klagomål var budgeterat till 350 och antal misstänkta matförgiftningar till 250, totalt 600. Utfallet blev 300 respektive 500, sammanlagt 800. Antalet ärenden visar på ökad servicenivå för allmänheten. Mer ingående kommentarer finns nedan.

Livsmedelsrelaterade händelsestyrda tillsynsaktiviteter år 2009 - 2010

Tillsynsaktivitet	VP 2009	Utfall 2009	VP 2010	Utfall 2010
Servicetelefon – inkommande samtal	6000	5000	5000	5000
E-post kopplad till servicetelefon	700	1 200	1000	1700
Godkännandeprövningar – livsmedelsföretag (ärenden)	10	500	5	6
Registrering av livsmedelsföretag	1500	1300	1500	1400
Återkallande av godkännanden – livsmedelsföretag	50	20	0	0
Föreläggande/Förbud avseende livsmedelshantering	200	130	130	135
Klagomål inklusive misstänkta matförgiftningar	400	600	600	800

Nedan redogörs för livsmedelskontrollens olika verksamhetsområden.

Planerad årlig kontroll

Den planerade årliga kontrollen utgör huvuddelen av verksamheten. Grunden för kontroll av livsmedelsverksamheter är att risken vid hanteringen ska avgöra behovet av kontrolltid och då vägs faktorer in såsom känslig hantering, storleken på produktionen, företagens skötsamhet samt om det rör sig om känsliga konsumentgrupper, t.ex. barn under 5 år. Riskbedömningen styr den kontrolltid som beslutas för olika objekt. Kontrolltiden ligger tillsammans med timtaxan till grund för kontrollavgiften. En viktig utveckling av den planlagda kontrollen är den riktade kontrollen, dvs. att kontrollen utförs i projektform på ett strukturerat sätt. Detta arbetssätt har flera fördelar:

- Problemområden kan kartläggas och ge underlag för planering av kommande kontroll.
- Arbetsformen bidrar till analys av om livsmedelssäkerheten förbättras.
- Genom arbete i projektform får livsmedelskontrollen en bra samlad bild av läget i verksamheterna.
- Arbetssättet medför också en kvalitetssäkring av inspektörernas bedömningar.

Under året har 8 projekt avrapporterats och publicerats på stadens webbplats. Under årets har särskild uppmärksamhet ägnats åt kontroll av utbildningen och system för egenkontroll hos verksamhetsutövarna då erfarenheten är att kunskapsbrist är vanligt. Andra viktiga kontrollområden är temperaturer vid tillagning och förvaring av livsmedel, märkningsfrågor och hantering av allergikost.

Nedan redogörs för iakttagelser och resultat från årets verksamhet vilka delvis ska ses ur ett tidsperspektiv.

- Ett viktigt resultat är att andelen "underkända" kontroller är under 20 % under året. Målvärdet är 24 %, enligt effektindikatorn. En bedömning är att företagens resultat successivt förbättrats även om det fortfarande finns kunskapsluckor och brister i egenkontrollsystemen. Noteras bör att "underkänt" normalt inte innebär att livsmedlen är osäkra att förtära. Inspektionsverksamheten i kombination med information och tillämpad rådgivning bedöms ha bidragit till förbättringen.
- Skolköken har förbättrats betydligt då det tidigare har noterats brister vad gäller utbildning och hantering av allergikost. Här ser förvaltningen ett tydligt samband med kontrollarbetet.
- Ett område som kan förbättras betydligt är märkning av livsmedel och därför planeras ett projekt avseende detta under 2011.
- Kylförvaringen i butik har konstaterats ha brister och kommer att följas upp under 2011.
- Tre projekt avseende egenkontrollen hos livsmedelsföretagare visar att det finns tydliga tendenser till förbättring även om det fortfarande finns brister.

Särskilt glädjande är att utbildningsnivån förbättrats betydligt hos många verksamhetsutövare.

- Under året fattades 135 beslut om föreläggande att vidta åtgärder. Av dessa var 40 beslut om tillfälliga stängningar som i majoriteten av fallen berodde på att grundlig rengöring behövde genomföras. Sett ur perspektivet att mer än 8 000 inspektioner har genomförts på 5 300 objekt måste det ses som ett gott resultat.
- Restauranger med allvarliga avvikelser mot lagstiftningen har fått föreläggande eller förbud riktade mot verksamheten för att förbättringar skulle genomföras. För att utröna om dessa sanktioner medfört förbättringar också på sikt och inte bara momentant genomförs uppföljningsprojekt.

Livsmedelskontrollen har en omfattande inspektionsverksamhet och produktiviteten har ökat kraftigt under senare år. Jämfört med planerade 7 000 inspektioner utfördes 8 400. Av det totala antalet objekt om 6 800 st inspekterades under året cirka 5 300 vilket innebär att årsmålet 5 000 objekt överskridits. Verksamhetsutövarna har fått kontrolltid motsvarande den avgift man betalat. Intäkterna motsvarar cirka 23 900 kontrolltimmar att jämföra med 23 500 utförda timmar. Differensen beror delvis på verksamheter som upphört, delvis på att inte alla verksamheter ska inspekteras årligen.

Extra offentlig kontroll

Extra offentlig kontroll genomförs när bristande efterlevnad av lagstiftningen konstaterats och uppföljande kontroller behöver utföras. Kontrollen faktureras efter faktiskt antal utförda timmar. Verksamhetens intäkter motiverar cirka 1 460 utförda timmar vilket kan jämföras med de cirka 1 440 utförda, en försumbar differens.

Prövning för godkännande och kontroll under registreringsåret

Genom ändring av nationell lagstiftning upphörde kravet på godkännandeprovning för majoriteten av objekten i december 2009. Därmed kommer registrering att utföras och kontrollbesök genomförs efter det att verksamheten startat. Hur snart kontrollen ska genomföras efter start avgörs genom riskbedömning av verksamheten. Kontrollen under registreringsåret faktureras efter faktiskt antal utförda timmar. Verksamhetens intäkter motsvarar cirka 1 440 utförda timmar och ska jämföras med de 1 360 timmar som blev utfallet. Differensen är liten och beror främst på att timdebiteringen inte är helt synkron med budgetåret.

Anmälan om registrering

Innan en verksamhet startar måste den anmälas för registrering. Det kan numera ske genom en e-tjänst. Det första kontrollbesöket sker, som ovan nämnts, efter att verksamheten har startat. Det har tidigare befarats att utebliven kontroll före start

skulle medföra att fler företagare än tidigare får underkända kontrollrapporter. Dessa farhågor har inte besannats.

Intäkterna motsvarar cirka 2 670 utförda timmar att jämföra med utfallet 1 644 timmar. Detta förklaras av att drygt hälften kommer in via e-tjänst vilket medför något snabbare hantering än den schabloniserade tiden 2 timmar per registreringsärende. Antalet inkomna anmälningar om registrering var c:a 1 400, dvs. färre än budgeterade 1 500 under året. Punktlighetsmålet "Påbörja prövning av inkomna ansökningar inom livsmedelskontrollen om registrering eller godkännande inom 14 arbetsdagar uppfylls helt. Utfallet är 98 % vilket ska jämföras med målet 85 %.

Miljö- och hälsoskydds nämnden har åtalsanmält ett flertal livsmedelsföretag som har underlåtit att registrera/anmäla livsmedelsverksamhet. Åklagarmyndigheten har beslutat att inte inleda förundersökning alternativt att lägga ner förundersökningen i flera fall. Nämnden har begärt överprövning av fem fall. Åklagarmyndighetens Utvecklingscentrum i Malmö har, i beslut riktat till City åklagarkammare i Stockholm, förordnat att förundersökning ska inledas. Beslutet är principiellt viktigt eftersom företagens skyldighet att anmäla verksamheten är en grundläggande skyldighet som måste uppfyllas om kontrollmyndigheten ska kunna utföra sitt uppdrag.

Utredning av misstänkta matförgiftningar

Livsmedelskontrollen räknade i VP 2010 med 250 anmälningar om misstänkta matförgiftningar baserat på utfallet 2009 då 260 misstänkta fall anmäldes. Under året inkom cirka 500 anmälningar vilket medför att målvärdet kraftigt överskrids. Som en jämförelse inkom 150 anmälningar 2008. Den kraftiga ökningen beror framför allt på att en e-tjänst tagits i bruk genom vilken allmänheten kan anmäla. Av dessa anmälningar har drygt 100 bedömts som matförgiftningar och rapporterats till Livsmedelsverket efter utredning. Tidsåtgången under året för utredning av misstänkta matförgiftningar har överskridit den budgeterade, dvs. 470 budgeterade timmar att jämföra med utfallet 679 timmar.

Det ökade antalet anmälningar på grund av e-tjänsten är bra, dels genom ökad kontaktyta mellan allmänhet och myndighet, dels genom att ökat antal utredningar på sikt bidrar till ökad livsmedelssäkerhet. Samtidigt ökar sannolikheten att precisionen i anmälningarna minskar och att därmed flera inte bedöms behöva utredas. Livsmedelsverket har visat intresse för att utreda om det finns mönster i de anmälningar som inte definieras som utbrott och som enbart berör enstaka personer utan tydlig koppling till något objekt.

Utredningar av matförgiftningar som visat sig vara befogade debiteras verksamhetsutövarna som extraordinär kontroll. Livsmedelskontrollens

punktlighetsmål visar på ett bra resultat vad gäller snabbheten i utredningarna då 86 % av inkomna anmälningar påbörjades inom ett dygn. Målsättningen för denna indikator var 80 % vilket därmed har uppfyllts.

Behandling och utredning av klagomål

Genom att e-post används i ökad omfattning ökar servicegraden eftersom man kan nå myndigheten utan att sitta i telefonkö. Av totalt cirka 800 klagomål under året rörde cirka 500 stycken misstänkt matförgiftning. Av de resterande 300 klagomålen var hantering av livsmedel och brister i allmän hygien vanligast förekommande. Den typen av klagomål föranleder i allmänhet oanmälda besök i nära anslutning till anmälan. Tidsåtgången för behandling och utredning av klagomål överskrider budgeterad tid, dvs 350 budgeterade timmar att jämföra med utfallet om 445 timmar.

Användning av elektroniska media för att kontakta myndigheten ökar. Därigenom ökar servicegraden mot allmänheten. Också här visar punktlighetsmålet på en god måluppfyllelse, dvs utfallet 95 % att jämföra med målsättningen 95 %. Punktlighetsmålet formuleras lyder: Respons på klagomål lämnas och kontakt med utpekad störningskälla tas inom två veckor. I den mån klagomålen visar sig befogade debiteras verksamhetsutövarna som extraordinär kontroll.

Telefonsamtal och e-post från allmänheten.

Den budgeterade tiden för besvarande av telefonsamtal och e-post har överskridits väsentligt. Det positiva är att servicegraden ökar eftersom fler kan nå fram med sina frågor och anmälningar. Den budgeterade tiden som var 2500 timmar har överskridits med cirka 30 procent och uppgår till mer än 3 400 timmar beroende på högt antal inkommande e-post.

Nyckelindikatorerna visar en kraftig ökning av allmänhetens kontakter. De budgeterade 1 000 e-post kan jämföras med utfallet 1 700 e-post. Därutöver har 5 000 samtal besvarats vilket är i nivå med budgeterat antal. Ökat antal timmar påverkar inte intäkterna eftersom denna service inte faktureras.

Deltagande i Livsmedelsverkets riksprojekt

Deltagande har skett i Livsmedelsverkets Riksprojekt 2010 om Listeria monocytogenes i kyld ätbar mat. Rapport över resultat från samtliga deltagande kommuners provtagning kommer att sammanställas av Livsmedelsverket.

Livsmedelskontrollens utveckling över tid

Tabellen nedan visar utvecklingen för delar av livsmedelskontrollen över tid. Antal godkännanden kommer att vara ytterst få kommande år med anledning av att nationella föreskrifter ändrats inför 2010 så att majoriteten av verksamheterna endast behöver registreras. Av de 1050 proverna är 70 st vattenprover. Sammantaget både livsmedels- och vattenprover var 2,1% bedömda otillfredsställande (0,4%) eller godtagbara med anmärkning (1,7%). Av vattenproverna var 18 st (26%) bedömda tjänliga med anmärkning pga högt totalantal bakterier vilket berodde på brister i rutiner för rengöring av kransilar

eller för hantering av vatten vid evenemang. Vatten i ledningsnätet var utan anmärkning.

	Totalt antal livsmedels-objekt	Antal godkännanden (beslut)	Antal registre-ringar	Utförda prover	Andel tjänliga prover av utförda
2005	5300	Ej aktuellt	Ej aktuellt	3 910	96 %
2006	5 238	1084	1124	5134	91 %
2007	6 407	2047	1005	2023	97 %
2008	6460	1700	1900	2100	96 %
2009	6750	745	1300	2100	93%
2010	6800	13	1400	1050	99%

Övrig lagstiftning

Strålskyddslagen

Under 2010 besöktes 28 verksamheter. Resultatet av tillsynen skiljer sig inte åt från tidigare år. Uppföljning pga felaktiga rör och avsaknad av information till kunderna är snarare regel än undantag. De planerade 10 nyanmälningarna har inte inkommit. Enligt förvaltningens bedömning beror detta på okunskap hos verksamhetsutövarna att de ska anmäla sin verksamhet till oss. Strålskyddslagen saknar också sanktionsmöjligheter vid underlåtelse att anmäla solarieverksamheten till tillsynsmyndigheten, något motsvarande miljöskaktionsavgift finns inte. Tillsynsbehovet är fortsatt stort. Det är mycket resurskrävande att hitta tillsynsobjekten eftersom det är en labil bransch med många ägarskiften där företagarna i första hand driver andra verksamheter och har solarier som en bisyssla. Utfallet för nyckelindikatorn "Andel inspekterade solarier med godkända rör i samtliga solariesängar" uppgick till 29 % vilket är en försämring jämfört med 2009 då andelen var 55 %. Området har ett för högt antal redovisade timmar pga. felredovisning av tid. Tillsynstid motsvarande avgiften har utförts.

Lag om skydd mot internationella hot mot människors hälsa

Stockholms kommun är en karantänkommun måste på begäran av fartygen som anländer till Stockholms hamnar, utfärda intyg som bekräftar att sanitära förhållanden ombord på fartyget uppfyller kraven ställda i WHO:s rekommendationer som är grunden till Lagen om skydd mot hot mot människors hälsa. Grunden till utfärdandet av intyget är inspektionen av fartyget. Inspektionen omfattar alla hygieniska aspekter som kan bidra till spridning av smittsamma sjukdomar. Detta kan ske genom att gnagare eller andra vektorer (smittbärande skadedjur) kan sprida smittsamma sjukdomar. Matlagning och förvaring av livsmedel är en av huvudpunkter som undersöks. Inspektionen omfattar även kemikaliehantering i den mån sådan kan iakttas samt sjukvårdsinrättning på fartyget. Giltigheten för saneringsintyget går ut efter 6 månader och inspektionen

måste göras på nytt oberoende i vilken del av världen fartyget befinner sig. Stockholms kommun är en av de karantänkommuner som finns i landet och detta ligger inom Stockholms MHN myndighetsuppdraget att utfärda sådant bevis. Fram till november har 10 saneringsintyg utfärdats. Fartygen som besöktes uppvisade inga tecken på avvikelser från godkända sanitära förhållanden ombord. Vissa av fartygen som t.ex. kryssningsfartyg hade bassängbad ombord och dessa inspekterades också utan anmärkning. Andra fartyg fraktade olja eller annat gods. Inga anmärkningar konstaterades under inspektionerna. Frågan om hur hög beredskapsnivå som behövs inom kommunen i fall smittsam sjukdom skulle komma med anlöpande fartyg utreds för närvarande. Ungefär dubbla antalet timmar tillsyn (cirka 120 timmar) har utförts jämfört med planerat. Avgiften motsvara utförd tillsynstid.

Smittskyddslagen

Tre utredningar om legionella har inkommit. Miljöförvaltningen har tagit vattenprover enligt uppdrag från Smittskyddsinstitutet. Föremål för provtagning har varit en bostad, ett fritidshem och en kontorsfastighet. Legionella påträffades i fritidshemmet, dock inte den bakteriellast som orsakat personens insjuknande. Sanering har vidtagits. Ingen evakuering behövdes av barn eftersom den aktuella duschen enbart nyttjades av personalen. Gällande kontorsfastigheten och bostaden påträffades inga legionellabakterier vid provtagningen. I bostadsärendet framkom sådan information att miljöförvaltningen kunde medverka till att en tandläkarmottagning i en grannkommun kontrollerades. Legionella påträffades på en tandläkarmottagning. Detta har föranlett att handläggare på hälsoskyddsavdelningen initierat att Legionellafrågan kommer tas upp på den ordinarie tillsynen av tandläkare under 2011. Hälsoskyddsavdelningen kommer att bistå med information till handläggare som ansvarar för tillsyn på tandläkarmottagningar.

För tillsynen hade 47 timmar planerats medan 45 utfördes. Avgifterna motsvarade utförd tillsyn.

Tobakslagen

Ingen tillsyn avseende tobakslagen, som för vår del avser efterlevnaden av förbudet om rökning i offentliga lokaler, har utförts under året. Däremot finns skäl att se över rökning på inbyggda uteserveringar. För övrigt, se Restaurang och evenemang, kap 9 Miljöbalken.

NÄMNDMÅL:

Det gemensamma arbetet med Green Capital ska stödjas av MHN genom att arrangera workshops samt sprida goda exempel, erfarenheter och arbetssätt inom miljöområdet.

● Uppfylls helt

Samtliga aktiviteter som ingår i målet har utförts med undantag för en internationell workshop om inomhusmiljö som ställdes in på grund av för få

anmälda deltagare. Aktiviteterna som i regel utgörs av anordnande av workshops har överlag utfallit mycket positivt. Som exempel kan nämnas den internationella Road dust konferensen som lockade totalt 130 deltagare varav 36 utländska. Via webbenkät har en uppföljning skett av konferensdeltagarnas uppfattning om bl.a. innehåll och genomförande vilket entydigt pekat på en mycket väl genomförd konferens. Utöver de egna planerade aktiviteterna har nämnden haft en stödjande roll i många av de aktiviteter som planerats av andra nämnder och bolag. Flera av förvaltningens medarbetare har deltagit vid seminarier där de berättat om stadens miljöarbete.

De planerade aktiviteterna enligt VP som har utförts är:

- Arrangera ett internationellt ljudlandskapsseminarium gemensamt med Stockholm universitet.
- Genomföra en internationell workshop för att involvera boende och verksamma i Stockholm i stadens klimatarbete.
- Genomföra en internationell workshop med näringslivsinriktning samordnad med den årliga klimatpaktskonferensen.
- Presentera stadens miljöarbete och genomföra aktiviteter under miljöhuvudstadsåret.
- Genomföra en internationell workshop på tema vatten. "Waterprotection and Water Conservation in the Urban Environment" för erfarenhetsutbyte mellan europeiska städer inom vattenrening och vattenvård.
- Genomföra en internationell workshop på tema miljögifter. "Hazardous substances in the urban environment" med fokus på vilka källor som är viktiga och hur man kan arbeta på nya sätt för att minska belastningen på miljön.
- Genomföra en internationell workshop på tema biologisk mångfald. "What about Urban Nature - Biodiversity and ecosystem services" i samverkan med stadsbyggnadskontoret och Kungliga Tekniska Högskolan.
- Genomföra en internationell workshop om hälsoeffekter av partikelutsläpp i Stockholm i samarbete med Forum of Respiratory Societies.

Tillkommande aktiviteter utöver de planerade aktiviteterna i VP, vilka alla har utförts, är:

- Delta i Green Week i Bryssel med tema biologisk mångfald.
- Deltagande i Love Stockholm.
- Deltagande i Stockholm Grönt i Kungsträdgården.
- Deltagit i och för stadens räkning arrangerat workshops på Tällbergs event, *En dag för framtiden*, på Skeppsholmen.
- Deltagande i Ung 08.
- Förvaltningen har träffat avtal med exportrådet, Stockholms byggmästareförening samt BFAB att anordna ett större seminarium under miljöhuvudstadsåret. Flera av de större entreprenadföretagen, arkitekt- och

konsultföretagen gick in som medarrangörer. En dags seminarium kombinerades med en dags studiebesök för de drygt 360 deltagarna.

NÄMNDMÅL:**Energieffektiviseringsmålet för Stockholms verksamheter ska uppnås.**

◆ Uppfylls delvis

Energicentrums aktiviteter har genomförts endast i begränsad omfattning beroende på den uteblivna finansieringen 2010. En aktivitet som helt har utgått är det planerade stödet till bostadsbolagens planerade upphandling av egen vindkraft som har avbrutits.

Utifrån en dialog med fastighetsägande bolag och förvaltningar har det visat sig tveksamt om e-nyckeln, ett verktyg framtaget av Energimyndigheten för uppföljning av energistatistik i fastigheter, är ett optimalt verktyg för en samordnad statistikrapportering av stadens energistatistik. För rapportering av stadens energianvändning till uppföljning av miljöprogrammets nyckeltal har Energicentrum samlat in statistik genom förfrågningar till stadens bolag och förvaltningar. För bostadsbolagen beräknas en enhetlig modell för rapportering av energistatistik bli klar i början av 2011.

Energicentrum har på uppdrag av SLK utrett effekter av att flytta elmätare från hyresgäster (förskolor, skolor m.fl.) till SISAB. Syftet är att öka incitament för SISAB att genomföra elbesparingar. Uppdraget avrapporterades i oktober till SLK.

Stödet till och satsningarna på introduktion av LED-teknik har fortsatt i begränsad omfattning.

Energicentrum har bidragit med stöd till projektet "Hållbara Järva" inom områdena energieffektivisering och förnybar energi.

Nedan framgår de av Energicentrums aktiviteter som genomförts i begränsad omfattning:

- Verka för en helhetslösning för hantering av stadens energistatistik, per byggnad, via e-nyckeln.
- Ge stöd till bolag och förvaltningar vid ansökningar om energieffektiviseringsbidrag där sådana möjligheter finns.
- Tillhandahålla information om energieffektiv teknik till stadens förvaltningar och bolag via webbplats och seminarier.
- Stödja nuvarande och initiera nya projekt och åtgärder som syftar till introduktion av energieffektiv teknik och användande av bästa tillgängliga teknik i större skala.
- Sammanställa resultat från och informera om större upphandlingar av energieffektiviseringsåtgärder i fastigheter.

NÄMNDMÅL:**Genom en långsiktig miljöövervakning följa miljötillståndet som underlag för tillsyn, programarbete samt övrigt miljöarbete**

● Uppfylls helt

Nedan framgår åtaganden och aktiviteter inom miljöövervakningen. I något fall genomförs inte aktiviteten och då redogörs för detta.

Åtagande: Samordna och långsiktigt planera miljöförvaltningens miljöövervakning.

- Uppdaterad miljöövervakningsplan.
- Samordning och presentation av miljöövervakningsplanen.

Åtagande: *Utveckla och genomföra miljöövervakning inom biologisk mångfald.*

Avvikelse finns för aktiviteten "Landskap/verktyg: Fortsatt validering och kommunikation om Habitatverktyget, för miljöbedömningar och åtgärdsförslag i tillsyn, fysisk planering m.m." som försenats pga. konferens om biologisk mångfald. Kommer att utföras 2011 då det ingår i arbetet med landskapsekologisk analys. Övriga aktiviteter framgår nedan och har utförts som planerat.

- Artövervakning: Stadens groddjur samt under året andra eventuellt prioriterade grupper enligt ArtArken.
- Naturtyp/verktyg: Upphandling och inleda uppdatering av stadens biotopkarta (arbete tillsammans med Lantmäteriverket).
- Naturtypsövervakning: Slutföra mätning och analys på stadens stränder avseende tillgänglighet och naturvärden.
- Inleda arbetet med att utveckla ett miljöövervakningsprogram för biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Åtagande: *Utveckla och genomföra miljöövervakning inom mark.*

- Genomföra en förstudie inför en planerad grundvattenundersökning under år 2011..

Åtagande: *Utveckla och genomföra miljöövervakning inom vatten.*

- Påbörja inventering av pågående vattenövervakning som underlag för framtagande av ett program för ekologisk status i ytvatten under år 2011.

Åtagande: *Utveckla och genomföra miljöövervakning inom miljögifter.*

Avvikelse finns för aktiviteten "Genomföra och avsluta EU-projektet ScorePP" som är något försenat med en slutrapport i mars 2011.

Övriga aktiviteter framgår nedan och har utförts som planerat.

- Båtbottenprojekt: Minskad miljöpåverkan från användning av båtbottenfärger.
- Genomföra insatser på området kemikalier i varor i samarbete med företagsenheten samt Göteborg och Malmö.
- Miljögiftsövervakning vatten i Årstaviken, Drevviken och Saltsjön.
- Internationellt samarbete kring Östersjön - COHIBA.
- Utveckla kontakter med näringslivet om kemikalier i varor – Stockholms Kemikalieforum.

Åtagande: Genomföra miljöövervakning inom området miljöns inverkan på människors hälsa.

Resultatet av en enkätundersökning till drygt 2000 boende i nya bostäder vid trafikutsatta lägen som genomförts 2010 kommer att presenteras i rapportserien Trafikbuller och planering under 2011.

Avvikelse finns för aktiviteten Uppdatering av bullerkartläggning, där Trafikkontoret inte har kunna leverera behövliga uppgifter. Övriga aktiviteter framgår nedan och har utförts som planerat.

- Fortsatt utveckling av bullerdatabasen.
- Data om ljudnivån i Stockholm parker och rekreationsområden tas fram för att ingå i en analys av stockholmarnas tillgång till grönytor.
- Inom den kontinuerliga miljöövervakningen av buller hämtas mätdata från våra fasta mätstationer från buller.
- Enkätundersökning till boende i nya bostäder i trafiknära lägen.
- Leverans av mätdata från de fasta mätstationerna för buller.

Åtagande: Erbjud förvaltningens expertkompetens inom luftövervakningsområdet till externa aktörer.

Ett trettiotal externa uppdrag har genomförts under året vilket är i enlighet med planeringen.

- Bedömt antal uppdrag som kommer att efterfrågas i olika kategorier, delvis baserat på efterfrågan tidigare år: Utsläppsdatabaser (2-4), Diverse mätuppdrag (5-10), MKB_ och HKB-utredningar (Hälsokonsekvensbeskrivningar), (10-20), Energianläggningar (2-5), Åtgärdsanalyser (2-3), Forskningsprojekt (2-6).

Åtagande: Genomföra drift av lokalt system för lagreglerad kontroll av luftkvalitet i Stockholm för Miljöförvaltningens räkning.

Lokala mätningar pågår kontinuerligt, inga långvariga driftavbrott har skett under 2010. Aktuell luftkvalitet presenteras kontinuerligt på webbplatsen tillsammans med prognos för nästa dygn.

- Leverans av: Mätdata, spridningsbilder och MKN-jämförelser för luftkvalitet uppdateras på hemsida varje timme och dygn. Prognoser för luftkvalitet för nästa dygn dateras upp varje dygn.

Åtagande: *Genomföra drift av regionalt system för övervakning av luftmiljö på uppdrag Luftvårdsförbundet i Stockholm och Uppsala län enligt avtal för år 2008 - 2011.*

- Leverans av: Mätdata, spridningsbilder, MKN-jämförelser för luftkvalitet och prognoser för luftkvalitet som uppdateras kontinuerligt på hemsida varje timme och dygn.

Åtagande: *Analysera och välja ut effektiva åtgärder liksom att följa upp beslutade åtgärder såsom dubbdäckförbud på Hornsgatan.*

Uppföljningen visar att dubbdäckandelen fortsätter att ligga på 20 - 30 % trots förbud att använda dessa däck på Hornsgatan. Miljöförvaltningen har, som nämns under tillsynsavsnittet ovan, bistått Trafikkontoret i att analysera de trafikräkningar som utfördes på Hornsgatan under 2009, med syfte att identifiera möjliga åtgärder för att klara miljökvalitetsnormerna för kvävedioxid.

NÄMNDMÅL:

Ha en aktuell miljö- och hälsoutredning som kommer till användning vid prioriteringar i verksamhetsplaneringen

- Uppfylls helt

Miljö- och hälsoutredningen har aktualiserats och en redovisning sker till MHN våren 2011. De ingående aktiviteterna är:

- Projektledning och samordning inom Miljöförvaltningen.
- Aktualisering av målområden.

NÄMNDMÅL:

MHN ska bidra till att staden uppnår mål och genomför åtgärder enligt Vattenprogrammet

- Uppfylls helt

Stockholms vattenprogram är stadens måldokument och åtgärdsplan för vattenvårdsarbetet. Programmet omfattar perioden 2006-2015 och anger hur stadens vattenområden ska uppnå en god status enligt EU:s vattendirektiv. Aktiviteter som ingår i målet har utförts med undantag för Revidering av Vattenprogrammets målstruktur som beräknas slutföras under 2011. Övriga aktiviteter som har utförts är:

- Ta fram Årsrapport 2009. Uppföljning av åtgärdsarbetet. Uppföljningen är genomförd, men pga. tekniska problem i samband med införandet av GS-IT har dock publiceringen av rapporten förskjutits. Den kommer istället att slås ihop, och redovisas tillsammans, med årsrapporten för 2010 under våren 2011.
- Projektledning och samordning av Vattenprogrammet.

NÄMNDMÅL:

MHN ska genom sin expertkompetens bidra till att målen i Stockholms miljöprogram och andra program genomförs och följs upp

● Uppfylls helt

Nedan framgår åtaganden och aktiviteter inom detta nämndmål. Med något undantag har aktiviteterna utförts.

Bevaka och utveckla MHN:s och stadens intressen i externa miljö- och naturvårdssamarbeten.

Utöver arbetet i det regionala dagvattennätverket som lagts ner och Grönyta i tätort där det är osäkert om SCB kommer att fortsätta med referensgruppen, fortsätter arbetet i andra organ vilka framgår nedan.

- Bällstaågruppen.
- Grönyta i tätort (SCB, osäkert om den fortsätter)
- Igelbäcksgruppen.
- Kustvattenvårdsförbundet.
- Stadens naturvårdsnätverk.
- Referensgrupp om GIS-verktyg för ekologiska samband (Stockholm Resilience Center och KTH).
- Regionalt dagvattennätverk. (Har lagts ner).
- Storstadssamarbete med Göteborg och Malmö.
- Tyresås Vattenvårdsförbund.
- Södertörnsekologerna.

Åtagande: *Följa upp de delmål i Stockholms miljöprogram som MHN har ansvar för.*

Miljöförvaltningen har följt upp de indikatorer som syftar till en uppföljning av de delmål i Stockholms miljöprogram där MHN har uppföljningsansvaret. För vissa indikatorer finns inte uppföljningsdata vid årsslutet utan då får tidigare data användas för att beskriva tillståndet. Miljöprogrammet kommer att följas upp i sin helhet vid slutet av år 2011 som är programperiodens sista år. Indikatorerna framgår av bilaga 1.4. Uppföljningen visar sammanfattningsvis att 22 av 27 delmål kan uppnås helt eller delvis (12 resp. 10 st). Två delmål avseende minskat trafikbuller och minskade inomhusmiljöproblem bedöms inte kunna uppnås. Tre delmål kan inte bedömas. Uppföljningen redovisa på miljobarometern.stockholm.se/.

- Samordning, uppföljning och kommunikation av Miljöprogrammets delmål som berör MHN.
- Genomföra en undersökning av stockholmarnas attityder till miljö och miljöarbete - Medborgarenkäten. Undersökningen som genomförs vart tredje år utgör också ett underlag för uppföljning av ett antal indikatorer i miljöprogrammet.

Åtagande: *Stödja tillsynsarbete, stadens klimatarbete, miljömålsarbete, planhandläggning, ÖP etc.*

Aktiviteter har utförts enligt plan med undantag för "Stödja inledande skede av samarbete med externa aktörer kring verktyget Miljöhuset" eftersom intresse för övertagande av Miljöhuset saknas. Miljöhuset har avslutats under året enligt beslut av nämnden.

- Medverka i Miljömålsrådets expertgrupp BMÖ inom ramen för SKL:s medverkan.
- Samordna stadens och förvaltningens internationella miljöarbete. Aktivt bidra till stadens Eurocities-arbete, delta i forummöten, Europaforum.
- Stödja förvaltningar och bolag vid upphandling.
- Ta fram badvattenprofiler enligt EG-direktiv på uppdrag av SDF.
- I samarbete med andra förvaltningar utveckla information om natur på webben, samt på andra sätt informera om stadens natur och naturvårdsarbete.
- Delta vid översyn och revidering av stadens dagvattenstrategi.
- Implementera resultatet från projektet Nya gifter-Nya verktyg i Miljöprofilområdena.
- Genomföra utredningar om miljömål, påverkan, tillståndet i miljön med mera.
- Expertfunktion vid förfrågningar från allmänhet, kollegor och företag.
- Ansökningar t.ex EU, extern finansiering av miljöprojekt.

NÄMNDMÅL:**MHN ska via Miljöbarometern erbjuda aktuell och lättillgänglig information om stadens miljösituation och miljöarbete**

● Uppfylls helt

Samtliga aktiviteter som ingår i målet har utförts enligt plan. De ingående aktiviteterna är:

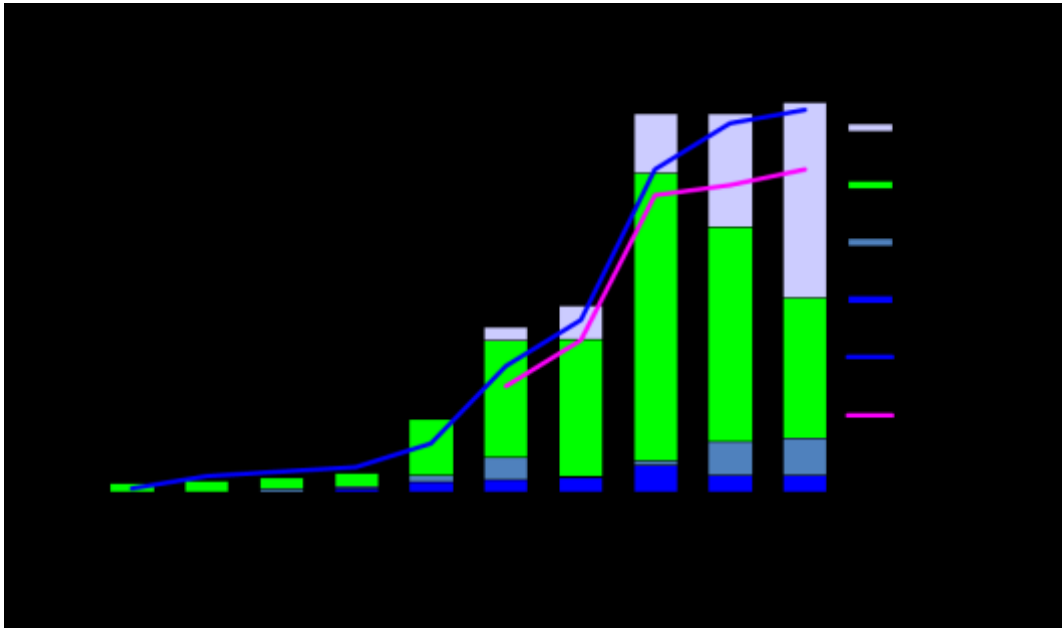
- Projektledning och samordning av Miljöbarometern. Uppdatering och utveckling av miljöstatistik och miljödata.
- Utveckla vatteninformationen på Miljöbarometern och stockholm.se.
- Leverera data från luftövervakningen till Miljöbarometern.
- Utveckla redovisningen av medborgarenkäten på Miljöbarometern.

NÄMNDMÅL:**MHN skapar möjligheter för att öka användningen av miljöfordon och förnyelsebara fordonsbränslen så att 35 procent av nybilsförsäljningen består av miljöbilar samt att försäljningen av förnyelsebara bränslen uppgår till 8 procent i Stockholms län vid utgången av 2010 samt att 10 procent av nyregistrerade tunga fordon är "miljöbilsklassade" år 2014**

● Uppfylls helt

Förvaltningens miljöbilsgrupp har en mycket omfattande löpande informationsverksamhet genom ett stort antal kanaler, både i Sverige och utomlands. För att informera om den pågående elbilsupphandlingen har webbplatsen elbilsupphandling.se byggts upp i samarbete med Vattenfall. I och med att projektet CleanTruck har startat sker mer kommunikation än tidigare kring tunga fordon. Satsningen på att utveckla projektidéer om samordning av varuleveranser i Storstockholm har delvis kommit igång under år 2010.

Diagrammet nedan visar att miljöbilarnas andel av försäljningen av nya bilar i länet (staplarna) och i riket (linjerna) har haft en mycket kraftig ökning. Målsättningen för försäljningen 2010, dvs. 35 % i länet uppnåddes redan 2008. I oktober 2010 var andelen miljöbilar i länet 40% och i Stockholms stad 41%. Trenden har under senare år varit att andelen snåla bensin- och dieslbilar ökar, medan andelen etanolbilar minskar.

Miljöförvaltningen är part i Biogas Öst, som är en regional samverkansplattform i östra Mellansverige. Biogasen och samarbetet mellan marknadens aktörer bedrivs också med miljöborgarrådets rundabordssamtal. Miljöförvaltningen gör halvårsvisa uppföljningar av genomförandet av stadens biogasstrategi.

Inom elbilsprojektet EVUE finns en lokal arbetsgrupp som träffats regelbundet under året och som behandlar gemensamma elfordonsfrågor. Ett nytt projekt, TransOpt, startade i januari 2010 under ledning av Sustain AB och i samarbete med Godsgruppen. Projektet finansieras av Vinnova.

Det finns några olika nationella miljöbilsdefinitioner. Flera av dem är under förändring och nya är på gång, t.ex. supermiljöbilsdefinitionen. Miljöförvaltningen har under hösten träffat representanter för regeringskansliet samt andra organisationer för att bilda sig en uppfattning om arbetet.

Miljöförvaltningen har under året deltagit i miljöstyrningsrådets arbetsgrupp för upphandlingskriterier för drivmedel. Syftet är att få harmoniserade och gemensamma krav vid upphandling av drivmedel (både fossila och förnybara). Miljöförvaltningen har protesterat mot miljöstyrningsrådets förslag till mildare krav på fossila drivmedel och informerat om sin ståndpunkt för miljöstyrningsrådets styrelse. I stadens egen pågående drivmedelupphandling har miljöförvaltningen arbetat för att miljöstyrningsrådets krav ska användas. Drivmedelupphandlingen färdigställs under år 2011.

Nämndens arbete inom detta mål har uttryckts genom nedanstående två aktiviteter som har genomförts planerligt:

- Sammanställa fakta kring miljöaspekter av förnyelsebara bränslen.
- Samarbeta med andra aktörer om förnyelsebara drivmedel.

NÄMNDMÅL:**MHN stödjer aktivt förvaltningar och bolag i deras arbete för att uppfylla KF:s mål om 100 procent miljöbilar samt 85 procent miljöbränsle i Stockholms stads egna bilpark till 2010**

● Uppfylls helt

Miljöförvaltningens stöd till förvaltningar och bolag angående bl.a. inköp, rapportering och definitioner för miljöbilar fortsätter. Andelen miljöbilar i stadens fordonsflotta har under året fortsatt att stiga och har nu nått 85 procent enligt Miljöförvaltningens statistikuppföljning. Frågan har hög politisk prioritet och informations spridning är en viktig del av miljöbilsprojektets verksamhet. Förvaltningar och bolag arbetar aktivt med att byta ut sina bilar mot miljöbilar och det behövs inte lika mycket hjälp med utbytesplaner som tidigare.

Energimyndigheten har under året beviljat miljöförvaltningen i samarbete med Vattenfall ekonomiskt stöd om 62 mkr för att genomföra en nationell svensk elbilsupphandling. Medlen används för att täcka del av bilarnas merkostnad, samt för arbete med upphandlingen. Arbetet under året har koncentrerats på att samla ihop intresse från privata och offentliga organisationer i Sverige som vill vara med och köpa elfordon tillsammans. Över 300 kommuner och företag har nu anmält sig. Anbudsinbjudan till fordonsleverantörer gick ut i december 2010 och ramavtal förväntas kunna gälla från oktober 2011. Arbetet har även bedrivits för få till stånd en testflotta om drygt 50 bilar. Tre av elbilarna i testflottan kommer att köra inom Stockholms stads verksamheter. Informationsinsatserna har under året varit omfattande, se t.ex. www.elbilsupphandling.se

Elbilsupphandlingen genomförs i samarbete med Vattenfall och SKL Kommentus som administrerar själva upphandlingen.

Arbetet inom detta nämndmål uttrycks med nedanstående aktiviteter vilka samtliga har genomförts.

- Ge faktaunderlag om var information kring bränsleanvändning och fordonsinnehav kan hämtas.
- Rapporteringsmallar.
- Arrangera seminarier för fordonsansvariga.
- Täcka merkostnad för miljöfordon.
- Upphandling av elfordon i samarbete med Vattenfall.
- Bistå upphandlingsansvariga i staden med fakta om miljöbilar och miljöbränslen.
- Erbjud hjälp vid framtagande av utbytesplaner.

NÄMNDMÅL:**Miljö kvalitetsnormerna för omgivningsbuller ska uppfyllas.**

● Uppfylls helt

Människors hälsa kan påverkas negativt av buller. Bland annat redovisar en ny dansk studie en riskökning för att drabbas av stroke vid exponering av höga ljudnivåer vid sin bostad.

Miljö kvalitetsnormer för omgivningsbuller infördes därför år 2004 (SFS 2004:675), men även som en följd av EU:s direktiv för bedömning och hantering av omgivningsbuller (dir 2002/49/EG). Enligt förordningen om omgivningsbuller (SFS 2004:675), ska Stockholm kartlägga buller, utarbeta åtgärdsplaner samt informera kring detta. Detta gjordes i en första etapp 2007-2008.

År 2012 ska en ny uppdaterad kartläggning göras samt nytt förslag till åtgärdsprogram redovisas 2013.

Nämnden har under året emottagit ett nyinrättat pris för sitt hittills framgångsrika bullerarbete, European Soundscape Award, som delas ut av Noise Abatement Society i England i samarbete med Brittiska Miljödepartementet (DEFRA) och den Europeiska Miljöbyrån (EEA). Detta är en inspirerande bekräftelse på att Stockholms bullerarbete håller hög internationell standard.

Projekten Hosanna och Cityhush pågår enligt plan. I övrigt pågår arbetet fortlopande där det regionala bullernätverket särskilt kan nämnas som återupptagit sina aktiviteter efter en tids lågintensivt arbete. Inom Bullernätverket har förvaltningen medverkat i att anordna ett seminarium om ljudlandskap.

Trafikkontoret har muntligen meddelat att de kommer att ta fram önskat underlag vad gäller trafikuppgifter till nästkommande bullerkartläggning. Också övriga trafikhuvudmän bör kunna leverera indata, dvs Trafikverket som har bra kontroll på de statliga vägarna och järnvägarna och Swedavia som har en mycket bra kunskap om trafikeringen av Bromma flygplats och för SL:s spårtrafik är kartläggningen redan genomförd.

Vad gäller aktiviteten beträffande "utveckling och användning av metoder för att bättre kunna analysera data från bullerkartläggningarna t.ex. individdata", har arbetet inom denna aktivitet har lagts på att samordna och utveckla metodiken för exponeringsberäkningar, dels nationellt men främst tillsammans med Göteborg och Malmö.

Samtliga aktiviteter som ingår i målet har utförts. Aktivitet för bullerkartläggningen tas också upp under målet "Genom en långsiktig miljöövervakning följa miljötillståndet .." Målets aktiviteter framgår nedan:

- Delta i EU-projekten Hosanna och Cityhush.
- Utveckla och använda metoder för att bättre kunna analysera data från bullerkartläggningar, t.ex. individdata.
- Delta i EUROCIITIES arbetsgrupp samt i nationell samordningsgrupp för åtgärdsprogram mot buller tillsammans med berörda kommuner, trafikverk och naturvårdsverket.

- I mån av ekonomiska resurser samla in och förbättra underlag till nästkommande bullerkartläggning.
- Delta i utvecklingsarbete för Stockholm samt medverka i seminarier och informationsinsatser om buller.

NÄMNDMÅL:
Snabb och effektiv service

- Uppfylls helt

För att ge en mer överskådlig beskrivning av tillsynsarbetet redovisas samliga mål som hör till detta under nämndmålet "En bättre miljö och hälsa genom ökade effekter av tillsynen". Nedan framgår de indikatorer med hjälp av vilka målet följs upp. Det finns en god målfyllelse.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
● Behandla anmälningar enligt miljöbalken inom sex veckor	95,1 %	90 %	2010
● Handläggning av värmepumpsökningar ska påbörjas senast efter 5 arbetsdagar.	96,1 %	95 %	2010
● Miljörapporter besvaras senast 30 juni.	98,4 %	95 %	2010
● Påbörja prövning av inkomna ansökningar inom livsmedelskontroll om registreringar eller godkännande inom 14 arbetsdagar.	97,8 %	85 %	2010
● Påbörja utredning om misstänkta matförgiftningar inom ett dygn	84,1 %	80 %	2010
● Respons på klagomål lämnas och kontakt med utpekad störningskälla tas inom två veckor.	97,7 %	95 %	2010

NÄMNDMÅL:
Stadens utsläppsmål för CO2 ekv. (växthusgaser) enligt miljöprogram och budget 2010 ska uppnås

- Uppfylls helt

Målet är uppfyllt då samtliga aktiviteter har uppfyllts. Nedan kommenteras nämndens arbete och kommentarer inom detta område:

Tillsammans med SLK, SBK och TK har förvaltningen bidragit med synpunkter till EURO CITIES kring utformningen av det kommande EU-programmet "Smart Cities". Programmet Smart Cities syftar till att finansiera storskaliga energieffektiviseringsåtgärder i fastighetsbestånden integrerat med klimatsmarta transportlösningar.

Föredrag har hållit om stadens energieffektiviserings- och klimatarbete på ICLEI's europeiska konferenser i Dunkerque och Freiburg, samt även vid rundabordssamtal i Beijing och Shanghai.

Tillsammans med SLK genomförs EU-projektet Covenant of Mayors in the Central Baltic Capitals (COMBAT) med målet att ta fram och utbyta erfarenheter kring hur städer ska kunna uppfylla åtaganden inom Covenant of Mayors. Övriga partners är Tallin, Riga och Helsingfors.

Förvaltningen har samordnat stadens bidrag med tio workshops till Tällberg Foundations "En dag för framtiden" på Skeppsholmen den 29 augusti och bidragit med tre egna workshops.

Miljöförvaltningen deltar i Klimatkommunernas arbete och har bidragit som värd för Klimatkommunernas workshop om klimat och konsumtion. Genom Klimatkommunerna har förvaltningen framfört behov av fortsatt stöd till kommuner när stödet från delegationen för hållbara städer upphör. Detta i samband med Klimatkommunernas uppvaktning av miljöministern.

I maj anordnades för första gången Stockholms energidag för stadens invånare. Energidagen genomfördes i samarbete med Tekniska museet. Syftet var att bjuda in stockholmarna till dialog om stadens energi- och klimatarbete och att presentera förslaget till Stockholms nya åtgärdsprogram för klimat och energi 2010-2020. Stadens klimatexperter, projektledare och informatörer guidade besökarna genom en omfattande utställning som visade Stockholms stads klimatarbete, och informerade om växthusgasutsläpp och om energi och energiåtgärder. Stockholms energidag hade över 500 besökare och förvaltningen fick in 172 tips och synpunkter på Stockholms klimat- och energiarbete från stockholmarna.

Energirådgivningens samarbete med Ekoteket i Kulturhuset förlängdes och pågick t.o.m. maj 2010. Energirådgivningen har informerat om energieffektivisering och klimat till allmänheten vid ca tio möten samt energirådgivning vid två företagsbesök. Förvaltningen har deltagit i arbetet med omorganisation av energirådgivningen i Stockholms län. Resultatet av omorganisationen innebär att Stockholm från årsskiftet ansvarar för drift av rådgivningens web, www.energiradgivningen.se, samt projektledning av länets gemensamma budget för kommunikationsinsatser.

För att synliggöra de mest energieffektiva kommersiella lokalerna i staden har förvaltningen tagit fram en skrift "Green buildings i Stockholm" som visar goda exempel på energieffektiva kommersiella lokaler i staden. Skriften är översatt till engelska.

Förvaltningen har tillsammans med BFAB, Exportrådet och Byggmästarföreningen genomfört konferensen "Building Sustainability Stockholm 2010". Konferensen genomfördes den 19-20 oktober.

Förvaltningen har avrapporterat prognos för att nå uppsatta utsläppsmål till nämndens sammanträde i december. Målet bedöms kunna uppnås förutsatt att samtliga planerade åtgärder i Stockholms åtgärdsplan för energi- och klimat 2010-2020 genomförs. Av särskild vikt för att nå målet är att Fortums planer på konvertering från fossila bränslen till förnybara i Värtaverket blir genomförda, eftersom denna åtgärd är den mest betydande i åtgärdsprogrammet.

I underlaget för utsläppsberäkningar föreligger osäkerheter i statistiken. Under året har arbetet fortsatt med att kvalitetssäkra data.

Beräkningar av växthusgasutsläpp är mycket komplext och förvaltningen har jämfört stadens beräkningsmetodik med andra städers sätt att göra beräkningar. Det har framför allt skett inom ramen för EU-projektet COMBAT. Slutsatsen är att beräkningsmetodik skiljer sig åt mellan de flesta städer vad gäller systemgränser och emissionsfaktorer. Förvaltningen har under året också bevakat RTK:s arbete där ett eventuellt länsövergripande samarbete kan komma att påbörjas kring beräkningar av växthusgasutsläpp.

Förvaltningen har tagit fram en åtgärdsplan för minskad energianvändning och minskade utsläpp av växthusgaser,

"Stockholms åtgärdsplan för klimat och energi 2010-2020" som beslutats i Kommunstyrelsen. Förvaltningen verkar fortlöpande för att åtgärder i planen ska genomföras, bl.a. inom Järvalyftet, Energicentrums verksamhet, miljöbils- och tillsynsarbetet. Planen ska utgöra underlag för framtagande av stadens nya energiplan samt stadens nya miljöprogram enligt beslut i kommunfullmäktige.

Informationen på www.stockholm.se/KlimatMiljo/Klimat/ har uppdaterats kontinuerligt under året.

En stor del av kommunikationen av klimatfrågan till invånare och verksamma i staden har skett inom projektet Klimatneutrala stockholmare. 2010 års aktiviteter inom projektet beskrivs närmare under avsnittet Övrigt/Statusen för externt finansierade projekt.

Målets aktiviteter framgår nedan vilka samtliga har utförts:

- Delta i EUROCITIE:s och ICLEI:s nätverksarbete.
- Delta i klimatkommunernas arbete.
- Genomföra EU-projektet Covenant of Mayors in the Central Baltic Capitals som stöd för stadens arbete med åtaganden som följer av undertecknandet av Covenant of Mayors.
- Fortlöpande uppdatera stadens information om klimatfrågan på www.stockholm.se/klimat.
- Informera invånare och verksamma i staden genom den regionala energi- och klimatrådgivningen.

- Jämföra beräkningsmetodik mellan större städer i Sverige och inom valda delar av övriga EU.
- Utredda förutsättningarna för energi- och kostnadseffektivare varutransporter.
- Synliggöra de mest energieffektiva kommersiella lokalerna i staden.
- Rapportera den årliga uppföljningen av växthusgaser till nämnden samt redogöra för förutsättningarna att nå målen.
- Administrera Klimatpakten.

NÄMNDMÅL:**Utföra tillsyn motsvarande avgiften**

- Uppfylls helt

För att ge en mer överskådlig beskrivning av tillsynsarbetet redovisas samliga mål som hör till denna under nämndmålet "En bättre miljö och hälsa genom ökade effekter av tillsynen". I tillsynsplanen bilaga 1.3 redogörs i detalj för uppföljningen inom de olika tillsynsområdena. Nämndmålet är uppfyllt.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:**1.4 Bostadsbyggnadstakten ska vara hög**

- Uppfylls helt

Målet är uppfyllt då nämnden har deltagit i den fysiska planeringen inkl. bostadsbyggandet alltifrån tidiga skeden i planeringen till handläggning av detaljplaner och remisser ang. bygglov. Nämnden har också deltagit vid utvecklingen av de nya miljöprofilområdena och har en mycket aktiv roll som huvudprojektledare för Hållbara Järva.

NÄMNDMÅL:**MHN ska medverka i arbetet med de tre av Kf beslutade miljöprofilområdena; Norra Djurgårdsstaden, NV Liljeholmen och miljonprogrammet**

- Uppfylls helt

Det övergripande programmet för Norra Djurgårdsstaden har beslutats i fullmäktige och arbetet har slutförts under året med att rigga organisationen för att driva på, genomföra och följa upp projektet. Vad gäller de först etablerade byggherrarna på platsen uppges energianvändningen ligga i ett spann mellan 48 - ca 80 kwh/m² där de flesta hamnar på ca 70kwh/m². Detta är i projekteringsfasen och beräkningar men indikerar ändå att de höga målen vad gäller energianvändningen i Norra Djurgårdsstaden kommer vara fullt möjliga att nå.

Inom ramen för arbetet med miljöprofileringen av miljonprogramområden har nämnden rollen som huvudprojektledare för "Hållbara Järva" och projektet pågår enligt plan. Projektet omfattar bl.a. energieffektiv renovering, satsning på förnyelsebar energi, hållbara transporter och informationsinsatser. Mer om projektet framgår på sid 80.

Sammanfattningsvis går det planerade arbetet inom nämndmålet enligt plan. Exempel på aktiviteter som inletts eller som pågår är:

- Påbörjad renovering av Trondheimsgatan 28 för att nå 90 kWh/m², övriga 6 hus pågår projektering för att i snitt nå 88 kWh samt var solpaneler ska placeras.
- Utredning för vindkraftsetablering pågår.
- En cykelanalys är genomförd, arbete med ny cykelplan för Järva pågår.
- Arbete med att etablera bilpool pågår.
- Folkfest för klimatet – firande av världsmiljödagen med cykelskola för vuxna, cykelmekarkurser och cykelkörkort för barn är genomförd. Tio låncyklar invigda.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
● 2.3.1 Bostadsprojekt som miljöprofilerats.	3 st	3 st	2010

NÄMNDMÅL:

Mhn ska stödja SBN, Expl.N. och RHN med kompetens inom området hälsa, miljö och naturvård för att möjliggöra en attraktiv, trygg och växande stad

- Uppfylls helt

Förvaltningens arbete inom den fysiska planeringen kan beskrivas kvantitativt på följande sätt:

- 110 nya planprojekt har handlagts under år 2010.
- 60 delegationsbeslut har fattats
- 15 planärenden har förts upp till MHN
- Tre bygglovremisser har besvarats
- 89 underlag för miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättats som stöd för stadsbyggnadskontoret.

Förvaltningen deltar på flera sätt löpande i den så kallade uppströms planprocessen. Här kan t.ex. nämnas deltagande i projektgrupper som rör exempelvis MKB till Förbifartens arbetsplan (som kommer användas i kommande plan-mkb:er), Program för Albano, detaljplaner för Norra Djurgårdsstaden/Hjorthagen, m.fl.

Förvaltningen bidrar till framtagandet av vägledning för vattendirektivet i planeringen tillsammans med SBK och länsstyrelsen. Vi deltar i trafikkontorets framtagande av en ny trafikstrategi för staden (open space).

Förvaltningen har lett arbetet med att ta fram en grönytefaktor för Norra Djurgårdsstaden-Hjorthagen (bostadsgårdar) tillsammans med en projektgrupp och arbetsgrupp. Förslaget har presenterats för miljöprofilgruppen.

Arbetet inom nämndmålet uttrycks genom nedanstående aktiviteter vilka samtliga har utförts.

- Bereda planremisser enligt fastställd rutin.
- Uppströms arbete i plan- och exploateringsarbetets tidiga skede sker utifrån fastställd aktivitetsplan.
- Information om planrelaterade miljöfrågor i Hjälpredan hålls uppdaterad.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.7 Stockholm ska upplevas som en ren, vacker och trygg stad

Miljöförvaltningen bidrar på ett flertal sätt till uppfyllelsen av detta mål. Det finns till exempel beredskap att bistå med expertkompetens vid olyckor med miljö- eller hälsoanknytning. Likaså inom hälsoskyddstillsynen finns flera områden som direkt bidrar till ökad trygghet och hälsa för invånarna. Livsmedelskontrollen har en omfattande kontroll av livsmedelsområdet vilket i hög grad bidrar till trygghet på ett mycket påtagligt sätt. Livsmedelskontrollen har bidragit med underlag till nämndens KF-indikator beträffande särskilt prioriterade incidenter så som framgår nedan. De rapporterade matförgiftningarna utgör incidenterna i indikatorn. Den kraftiga ökningen beror på införandet av en ny e-tjänst för anmälningar av misstänkta matförgiftningar och innebär inte att det faktiska antalet matförgiftningar ökat.

Nämnden har ålagts att ta fram indikator och aktiviteter för brottsförebyggande arbete. Nämnden uppfattar dock att här avses brott mot person och att dess verksamhet därför inte är relevant i detta sammanhang. Däremot har nämnden åtgärder och verksamhet för att förebygga miljöbrott.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel anställda som känner till det förebyggande säkerhetsarbetet.	100 %	100 %	öka	2010

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antalet särskilt prioriterade incidenter, olyckor och effekter av inträffade händelser som identifierats i risk- och sårbarhetsanalysen.	500	250 st	Tas fram 2010	2010

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Rutiner för hur incidentrapporteringen ska utföras i verksamheten ska utarbetas.	2010-01-01	2010-12-31	
Kommentarer: Förvaltningen har avvaktat driftsättningen av stadens nya riskhanteringssystem. Under senare delen av 2010 och början av 2011 sker utbildning för handhavande av detta.			
☒ Utbildningsplan för säkerhetsarbetet ska upprättas.	2010-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:

Bistå stadens ledning och övriga förvaltningar med expertkunskap om hot mot miljö och hälsa

- Uppfylls helt

Samtliga aktiviteter som ingår i målet har utförts. Här finns aktiviteter beträffande intern kontroll och rutiner för incidentrapportering samt utbildning inom säkerhetsarbetet. Miljöförvaltningen har deltagit i stadens risk- och sårbarhetsarbete. Vid miljörelaterade olyckor mm. får förvaltningen en särskild roll som expertorgan och har en viktig informativ roll. Internkontrollarbetet har ytterligare stärkts under året.

KF:s INRIKTNINGSMÅL 2:
2. Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

Nämnden ger bl.a. via stadens webb-plats en mycket bra information vilket underlättar stockholmarnas val ang. miljö och hälsa. Servicen till allmänhet och företagare utvecklas allt mer, inte minst genom införandet av nya e-tjänster vilka i flera fall har fått utmärkelser eller särskilda omnämnan. Nämnden lever upp till målsättningen att vara en attraktiv arbetsgivare vilket bl.a. tar sig uttryck i ett ökat värde på Nöjd-Medarbetar-Index, låg sjukfrånvaro, en bra friskvård som är mycket uppskattad och bra möjligheter till internutbildning.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
2.4 Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare

● Uppfylls helt

Förvaltningen bedömer att målet uppfylls. Medarbetarenkäten visar på att arbetsförhållandena förbättrats. Den redan låga sjukfrånvaron har minskat ytterligare. Flertalet åtgärder i jämställdhets- och mångfaldsplanen har genomförts. Förvaltningen fick Nyckeltalsinstitutets utmärkelse för bästa jämställdhetsindex JÄMIX i staden. Medarbetarna har informerats om rökfri arbetstid. I samband med införande anordnades informationsmöte och erbjudande om stöd för rökavvänjning. Rökavvänjning är även sedan flera år en del av förvaltningens hälsoarbete. Förvaltningen har arbetat fram nya rutiner för arbetsmiljöarbetet. Chefer och skyddsombud/fackliga företrädare har deltagit i en gemensam arbetsmiljöutbildning. Ytterligare redovisning av arbetet inom medarbetarområdet finns i personalberättelsen, bilaga 1.5.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● NöjdMedarbetarIndex (alla nämnder/bolag)	66	65	62	2010
● Sjukfrånvaro (alla nämnder/bolag)	2,5 %	3,6 %	5,0 %	2010

NÄMNDMÅL:
Miljöförvaltningen ska erbjuda meningsfulla arbetsuppgifter, en hälsosam arbetsmiljö, ett tydligt och inspirerande ledarskap och möjlighet till delaktighet och utveckling

● Uppfylls helt

Förvaltningen bedömer att målet uppfylls. Personalomsättningen ligger på en rimlig nivå. Medarbetarenkäten visar på en ytterligare förbättring av arbets-

förhållandena, NMI har ökat från 64 till 66. Ledarskapet har utvecklats och chefer deltar i stadens chefsatsningar och andra utvecklingsinsatser. Ett aktivt hälsoarbete bidrar till en låg sjukfrånvaro och medarbetarna är mycket nöjda med de möjligheter till friskvård som erbjuds. Ett aktivt rehabiliteringsarbete i nära samverkan med företagshälsovården motverkar långtidssjukskrivningar. Under året har medarbetare som fyllt 50 år erbjudits en hälsoundersökning via företagshälsovården. Rökfri arbetstid infördes 1 april och i samband med detta anordnade förvaltningarna i Tekniska nämndhuset gemensam information och utbildning i att sluta röka. Även inom ramen för förvaltningens friskvårdsprogram finns möjlighet att få stöd med rökavvänjning. Arbetsplatsträffarnas former och innehåll har utvecklats för att öka delaktigheten. Kompetensutveckling sker med interna och externa insatser där också nya arbetsuppgifter och arbetsformer bidrar till en ökad kompetens.

KF:s INRIKTNINGSMÅL 3:
3. Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har i samband med de senaste årens budgetneddragningar koncentrerat sig på frågor om effektivitet och översyn av kostnader och intäkter. Nämnden har ett fokus på frågor om effektivitet i vid bemärkelse och har därvid också sökt lösningar som bidrar till ökad kostnadseffektivitet.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
3.1 Budgeten ska vara i balans

● Uppfylls helt

Miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisar ett positivt nettoutfall jämfört med budget om 2,8 mnkr. Resultatet speglar till viss del en medveten återhållsamhet av kostnaderna, inte minst på grund av årets övergång till gemensam IT som initialt har inneburit högre kostnader för förvaltningen än vad IT kostar ett "normalår".

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
☐ Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar (alla nämnder)		100 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2010
☒ Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar (alla nämnder)	95,7%	100 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2010
☐ Nämndens prognossäkerhet T2 (alla nämnder)			+/- 1 %	2010

NÄMNDMÅL:
Bibehålla en hög intäktsfinansieringsgrad

● Uppfylls helt

Intäktsfinansieringsgraden har minskat något inom miljöbalksområdet mellan år 2009 och 2010 främst beroende på kostnadsökningar. Inom livsmedelskontrollen har det funnits en mindre ökning. Nämnden har dock även fortsättningsvis en hög intäktsfinansieringsgrad och den har trendmässigt ökat under ett antal år. En närmare redogörelse finns nedan under "Analys av resultaträkningen".

Det kommer inte att vara möjligt att nämnvärt öka självfinansieringsgraden i fortsättningen. Nämnden har nått när den andel som är möjlig att avgiftsfinansiera.

Analys av resultaträkning – Uppföljning av driftbudget

Budgetutfallet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisar ett positivt nettoutfall jämfört med budget om 2,8 mnkr. Nettoavvikelsen förklaras främst av lägre kostnader för avdelningen plan och miljö och livsmedelskontrollen. Kostnaderna var 5,9 mnkr lägre än budget och intäkterna 3,1 mnkr lägre. Överskottet har inte påverkat den ordinarie verksamheten i nämnvärd grad då huvuddelen är hänförlig till externt finansierade projekt där kostnaderna istället uppstår ett annat år. Det gäller framför allt miljöbilar där konsultkostnaderna och bildbidragen blev lägre än budgeterat. Detsamma gäller KLIMP-projektet Klimatneutrala stockholmare där konsultkostnaderna skjuts framåt. Dessutom speglar resultatet till viss del en medveten återhållsamhet av kostnaderna, inte minst på grund av årets övergång till gemensam IT som initialt har inneburit högre kostnader för förvaltningen än vad IT kostar ett ”normalår”.

Intäkterna för tillsyn enligt miljöbalken uppgick till 34,5 mnkr och var 0,6 mnkr lägre än budget. För livsmedelskontrollen var intäkterna i nivå med budget, 31,3 mnkr. Den negativa budgetavvikelsen inom miljöbalkstillsynen berodde på lägre intäkter, främst på grund av vakanser, för timdebiterad tillsyn fördelat mellan avdelningen plan och miljö och hälsoskydd. Glädjande var att den goda konjunkturen avspeglas i lägre kundförluster än budgeterat, 0,5 mnkr.

Nettokostnaden för avdelningen miljöanalys var 0,3 mnkr lägre än budget på grund av högre intäkter för så kallade badvattenprofiler.

SLB-analys nettobudget visade en negativ nettoavvikelse om ca 0,5 mnkr. Avvikelsen förklarades av något högre driftskostnader men främst lägre intäkter än budget.

Kostnaderna för den gemensamma verksamheten, det vill säga förvaltningsledning och verksamhetsstöd var i nivå med budget exklusive IT-relaterade kostnader. Inom verksamhetsstöd var dock kostnaderna totalt ca 1,5 mnkr högre än budgeterat på grund av införandet av gemensam IT.

Intäkterna för miljöbilsprojekten var 2,0 mnkr lägre än budgeterat och kostnaderna 3,2 mnkr lägre. Nettobudgetavvikelsen om 1,2 mnkr berodde på lägre kostnader för konsulter och utbetalda bilbidrag.

Kostnaderna för klimpprojektet klimatneutrala stockholmare har år 2010 uppgått till 1,9 mnkr samtidigt som intäkterna var 1,9 mnkr. Kostnader och intäkter för utvecklande av e-tjänster påverkade omslutningen med 3,3 mnkr och projektet Hållbara Järva 1,8 mnkr.

Nedanstående tabell beskriver förvaltningens intäkts- och kostnadsutveckling åren 2006-2010.

Miljöförvaltningens intäkter och kostnader 2006-2010 (mnkr)					
Intäkter	2010	2009	2008	2007	2006
Miljöbalkstillsyn	34,5	35,6	32,0	20,9	20,2
Livsmedelskontroll	31,1	31,0	26,3	21,7	19,3
Summa tillsyn	65,7	66,5	58,3	42,6	39,5
Uppdragsverksamhet/SLB	7,2	7,2	6,2	6,0	5,8
Bygglovgranskning	0,0	0,1	0,4	0,2	0,3
Miljöbilsprojektet	4,3	6,9	7,2	6,0	14,2
Kompetensfonden	-	-	-	-	10,9
Miljömiljarden	-	19,8	17,4	20,2	22,9
Övriga intäkter	14,2	7,6	5,3	3,1	2,8
Summa intäkter	91,4	108,1	94,8	78,1	96,4
Kostnader					
Personalkostnader	101,5	100,7	98,8	105,3	112,6
Konsult/köpta tjänster	18,4	32,4	26,8	26,8	39,5
Lokalkostnader	11,3	11,8	11,7	13,2	13,1
Övrigt	22,0	20,8	19,7	21,9	39,9
Kostnader	153,1	165,6	157,0	167,2	205,1
Netto	61,8	57,5	62,1	89,1	108,7

Kostnads- och intäktsutvecklingen

Jämfört med prognos

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beräknade kostnaderna i första tertialrapporten till 160,2 mnkr, i andra till 162,1 mnkr. Resultatet i bokslutet blev 153,1 mnkr. Avvikelsen på 9,0 mnkr mellan andra tertialrapporten och bokslutet berodde till större delen på lägre kostnader än prognostiserat för projektverksamheten inom avdelningen plan och miljö och till mindre del lägre kostnader inom livsmedelskontrollen. Inte minst tidigare nämnda avvikelser inom miljöbilsprojektet, KLIMP-projektet Klimatneutrala stockholmare och för kundförluster påverkade kostnaderna nedåt. Miljöbilsgruppens kostnader för att täcka merkostnader vid inköp av miljöbilar blev lägre än förväntat, vilket dels beror på att färre förvaltningar och bolag än väntat sökt medel, dels på att fler bilar än förväntat kunde få merkostnaderna täckta av projektet Biogasmax. Kostnaderna för konsulter blev betydligt lägre än planerat, beroende på att elbilsprojektet EVA inte beviljades - konsultmedel skulle fr.a. användas vid förhandlingar med EU vid kontraktsskrivandet. Även i projektet Catalist blev konsultkostnaderna lägre än planerat. Omslutningsförändringen beror också på att såväl kostnader som intäkter

i projektet Cleantruck blev lägre än förväntat, beroende på initiala svårigheter att rekrytera bilar till projektet. De projektrelaterade kostnaderna uppstår i stället följande år.

Intäkterna beräknades i första tertialrapporten till 94,1 mnkr, i andra till 97,5 mnkr. Resultatet i bokslutet blev 91,4 mnkr. Den negativa avvikelser på 6,1 mnkr mellan andra tertialrapporten och bokslutet berodde i sin helhet på lägre intäkter för den projektrelaterade verksamheten, det vill säga miljöbilar och klimpprojektet klimatneutrala stockholmare.

Nettoeffekten av ovan beskrivna avvikelser uppgick till 2,8 Mkr jämfört med prognosen i den andra tertialrapporten.

Jämfört med utfall 2009

Miljö- och hälsoskyddsmyndens kostnader år 2010 var 12,4 mnkr lägre än år 2009. Exklusive miljömiljardsprojekten, som slutfördes 2009, var kostnaderna 7,0 mnkr högre än år 2009. Intäkterna var år 2010 16,4 mnkr lägre än år 2009. Exklusive miljömiljardsprojekten var intäkterna 3,1 mnkr högre vilket berodde på högre projektrelaterade intäkter (Hållbara Järva, Green Capital med mera). Miljö- och hälsoskyddsmyndens netto minskade år 2010 med 4,3 mnkr jämfört med föregående år från -57,5 mnkr till -61,8 mnkr. Sammanfattningsvis beror 2010 års lägre utfall för kostnader och intäkter totalt sett på att miljömiljardprojekten upphörde. Däremot hade nämnden högre kostnader inom sin ordinarie verksamhet, bl.a. för införandet av gemensam IT.

Kostnaderna för tillsynen uppgick år 2010 till 80,2 mnkr vilket var 0,1 mnkr högre än år 2009 samtidigt som tillsynsintäkterna minskade med 0,8 mnkr. Intäktsminskningen var helt hänförlig till miljöbalkstillsynen vilket främst berodde på lägre intäkter för timdebiterad tillsyn fördelat mellan avdelningen plan och miljö och hälsoskydd.

Kostnaderna för avdelningen för miljöanalys ökade år 2010 med 0,2 mnkr jämfört med föregående period vilket främst förklaras av ökade konsultkostnader. Intäkterna minskade med 0,3 mnkr vilket helt förklarades av att föregående år ingick ersättning för miljömiljardsprojekt.

Kostnaderna för SLB-analys minskade år 2010 jämfört med föregående år med 0,6 mnkr där differensen förklarades av föregående års inköp av mätutrustning. Intäkterna var i nivå med jämförelseperioden.

Den gemensamma verksamhetens kostnader var 0,3 mnkr lägre än föregående år, exklusive avsättning om 1,2 mnkr på grund av övergång till gemensam IT. De lägre kostnaderna än för jämförelseperioden berodde i huvudsak på införandet av gemensam växel.

Miljöbilsprojekten minskade kostnaderna år 2010 med 3,7 mnkr och intäkterna med 2,5 mnkr vilket sammantaget med de lägre kostnaderna gav en positiv nettoavvikelse om 1,1 mnkr jämfört med år 2009. Orsaken till detta är främst en

lägre omslutning i projekten samt högre intäkter genererade av den tid förvaltningen lagt i projekten.

Analys av intäktsutvecklingen

Tabellen nedan visar utvecklingen av Miljöförvaltningens finansiering under de senaste sex åren. Under perioden 2005 till 2010 har skattemedlens andel av finansieringen minskat från 61 procent till 40 procent (exklusive miljömiljard). Intäktsökningen för tillsynen har varit kraftig, 28,3 mnkr, 76 procent.

Miljöförvaltningens intäkter 2005-2010 (mnkr)

	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Miljöbalkstillsyn	34,5	35,6	32,0	20,9	20,2	18,5
Livsmedelskontroll	31,1	31,0	26,3	21,7	19,3	18,9
Summa tillsyn	65,7	66,5	58,3	42,6	39,5	37,4
Uppdragsverksamhet/SLB	7,2	7,2	6,2	6,0	5,8	6,1
Bygglovsgranskning	0,0	0,1	0,4	0,2	0,3	0,3
Miljöbilsprojekten	4,3	6,9	7,2	6,0	14,2	9,1
Kompetensfonden	-	-	-	-	10,9	7,1
Miljömiljarden	-	19,8	17,4	20,2	22,9	9,3
Övriga intäkter	14,2	7,6	5,3	3,1	2,8	2,9
Budgettilldelning	61,8	57,5	62,1	89,1	108,7	100,4
Summa	153,1	165,6	157,0	167,3	205,1	172,6

Samtidigt som intäkterna ökat för tillsynen har också resurserna ökat, fram till och med år 2006. År 2007 minskade antalet årsarbetare (avser tillsynspersonal, ej chefer och administratörer) för första gången under jämförelseperioden samtidigt som intäkterna ökade.

Årsarbetare inom Miljöbalks- och Livsmedelstillsynen 2005-2010

	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Miljöbalkstillsyn	53,0	52,0	55,0	53,6	53,9	47,1
Livsmedel	39,0	39,0	38,5	38,4	42,0	42,5
Summa	92,0	91,0	93,5	92,0	95,9	89,6

Under perioden har intäkterna per årsarbetare inom miljöbalken ökat med 0,26 mnkr (87 procent) och inom livsmedelstillsynen med 0,36 mnkr (82 procent). Noteras bör att timtaxan för miljöbalkstillsynen år 2009 ökade från 875 kr till 900 kr och för livsmedelskontrollen från 900 kr till 1 050 kr. Noteras kan att taxorna var oförändrade under 2010.

Intäkt per årsarbetare 2005-2010 (mnkr)

	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Miljöbalkstillsyn	0,65	0,68	0,58	0,39	0,37	0,39

Livsmedel	0,80	0,79	0,68	0,57	0,46	0,44
-----------	------	------	------	------	------	------

Sammanställningarna nedan visar hur stor andel av tillsynen som finansieras med intäkter under den senaste fyraårsperioden. Under perioden som helhet har det skett en kraftig ökning, inom miljöbalken från 40 procent till 70 procent och inom livsmedelstillsynen från 47 procent till 85 procent. Att självfinansieringsgraden minskar något inom miljöbalksområdet mellan år 2009 och 2010 beror främst på kostnadsökningar medan tillsynstaxan var oförändrad jmf med 2009.

Självfinansieringsgrad

År	Miljöbalkstillsynen	Livsmedelskontrollen exkl djurskydd
	Procent	Procent
2006	40	47
2007	43	63
2008	69	72
2009	73	84
2010	70	85

Nedan presenteras slutligen budgetutfallet per avdelning och totalt för nämnden där de märkbara avvikelserna har beskrivits ovan.

Budgetutfall per avdelning och totalt för MHN år 2010

	Budget 2010			Bokslut 2010			Avvikelse mot budget		
	Kostnad	Intäkt	Netto	Kostnad	Intäk		Kostna	Intäk	
					t	o		d	t
Nämnden	1,7	0,0	1,7	1,6	-	1,6	0,1	-	0,1
Förvaltningschef	5,4	1,1	4,3	5,1	0,6	4,5	0,3	-0,5	-0,2
Plan och Miljö	46,5	25,9	20,6	39,8	22,2	17,7	6,7	-3,7	2,9
<i>Varav Miljöbilsproj.</i>	<i>13,4</i>	<i>6,4</i>	<i>7,0</i>	<i>10,3</i>	<i>4,3</i>	<i>6,0</i>	<i>3,1</i>	<i>-2,1</i>	<i>1,0</i>
Hälsoskydd	24,6	20,9	3,7	24,7	20,9	3,8	-0,1	0,0	-0,1
Livsmedelskontrollen	31,3	31,5	-0,2	29,5	31,2	-1,7	1,8	-0,3	1,5
Miljöanalys	9,8	1,0	8,8	10,8	2,3	8,5	-1,0	1,3	0,3
SLB-analys	10,4	7,3	3,1	10,6	7,2	3,5	-0,2	-0,1	-0,4
Verksamhetsstöd	22,7	0,1	22,6	24,2	0,2	24,0	-1,5	0,1	-1,4
Summa kärnverks.	152,4	87,8	64,6	146,3	84,5	61,8	6,1	-3,4	2,8
<i>Klimp, e-tjänst., Järva</i>	<i>6,7</i>	<i>6,7</i>	<i>0,0</i>	<i>6,9</i>	<i>6,9</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,2</i>	<i>0,0</i>
Finansiella kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa MHN	159,1	94,5	64,6	153,2	91,4	61,8	5,9	-3,1	2,8

Personalkostnadsutvecklingen

Personalkostnaderna (lön och personalförsäkring) uppgick år 2010 till 101,5 mnkr och utgjorde 66 procent av Miljö- och hälsoskyddsnämndens kostnader. Jämfört med år 2009 innebar det en ökad kostnad med 0,8 mnkr. Ökningen berodde i sin helhet på löneökningar enligt avtal.

Analys av balansräkning

Kommentarer till balansräkningen

Enligt stadens anvisningar ska balansräkningen (se bilaga 1.2) för år 2010 kommenteras i jämförelse med balansräkningen år 2009:

- Kundfordringarna var 7,0 mnkr år 2010, helt i nivå med 2009.
- Fordringar mot staten och EU är 1,8 mnkr högre år 2010 jämfört med år 2009 beroende på av EU under år 2009 ej ännu utbetalda projektmedel.
- Övriga kortsiktiga fordringar minskade med 2,2 mnkr vilket förklaras av att fordran IT-projekt avseende e-tjänster föregående år gällde helår, nu endast upparbetade kostnader i december.
- Förutbetalda kostnader, vilket främst består av hyra för första kvartalet år 2011 är år 2010 0,7 mnkr högre än år 2009. Ökningen förklaras av kostnader för övergång till gemensam IT som fördelas över 36 månader.
- Upplupna intäkter år 2010 var 3,7 mnkr lägre än år 2009 beroende på då reserverade tillsynsintäkter om 0,9 mnkr och intäkter för miljömiljardsprojekten om 2,9 mnkr.
- Leverantörsskulden är 1,7 mnkr högre år 2010 än år 2009 vilket förklaras av att hyreskostnaderna föregående år var betalda före årsskiftet.
- Övriga kortfristiga skulder är hela 39,8 mnkr högre år 2010 än 2009 beroende på att det innevarande år inlöst stora förskott till förvaltningen för projekten Hållbara Järva och elbilsupphandlingen som ännu inte har ianspråktagits. Under 2010 har reserverade medel avseende ett avslutat KLIMP-projekt riktat till fastighetsägare lösts upp.
- Upplupna kostnader är 2,0 mnkr högre år 2010 jämfört med år 2009 vilket främst förklaras av upplupna kostnader (sena fakturor gällande år 2010) för gemensam IT och gemensam växel (0,7 mnkr) samt avsättning beroende på omstrukturering av IT-verksamheten inom förvaltningen (1,2 mnkr).

Investeringar

Nämndens investeringsbudget uppgick år 2010 till 1,3 mnkr. Utfallet blev dock väsentligt lägre på grund av två faktorer:

- Medveten återhållsamhet inom enheten SLB-analys i kombination med försenade leveranser av beställd utrustning.
- Under året har förvaltningen gått från inköp av egen IT-utrustning till gemensam IT vilket innebär att utrustningen hyrs.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
3.2 Effektivitet och fokus på kärnverksamheterna

● Uppfylls helt

Nämnden har under året bytt leverantör av IT-tjänster som bl.a. help-desk och serverdrift från socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen till Volvo IT. Bytet har inneburit en extrem arbetsbelastning för den personal som arbetar med IT men även en betydande påfrestning för övrig personal. Övergången innebar bl.a. att förvaltningens e-tjänster låg ner 1-3 månader och att hastigheterna i ECOS sänkts markant. Detta har inte gått att åtgärda under året utan problemen kvarstår. Som helhet har dock bytet av leverantör gått bra. IT-standarderna har höjts och grunden har lagts för en fortsatt utveckling av verksamheter med stöd av IT.

Nämnden har bytt leverantör av växel från fastighetskontorets gemensamma växel i tekniska nämndhuset till stadens gemensamma växel i Avesta. Övergången har givit lägre kostnader för telefoni men medfört administrativt merarbete under året.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Administrationens andel av de totala kostnaderna (alla nämnder)	19,34 %	20 %	minska	2010

● Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen (alla nämnder)	0 st	0 st	öka	2010
--	------	------	-----	------

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Fokus på att göra myndighetskontakter och tillsynsverksamhet gentemot företag lättillgänglig, effektiv och serviceinriktad	2008-01-01	2010-12-31	

NÄMNDMÅL:**Effektivisera och höja kvaliteten på förvaltningens interna processer**

● Uppfylls helt

Miljöförvaltningen har en aktivt arbete för analys och förbättring av de interna processerna. Nedan framgår en del av arbetet som utförts under året.

- Samarbetet med miljöförvaltningarna i Göteborg och Malmö har intensifierats liksom samarbetet med miljöförvaltningarna i Stockholms län inom ramen för MSL, miljösamverkan i Stockholms län.
- En granskning av effektiviseringseffekter av införandet av e-tjänster har genomförts.
- En översyn av förvaltningens samtliga taxor har genomförts och kommunfullmäktige godkände förslaget till taxa den 29 november 2010.
- En översyn av arbetet med miljöbalken har genomförts när det gäller juridiska tolkningar och effektivitet i arbetssätt.
- Rutinerna för backup vid frånvaro inom administrationen har förbättrats.
- Processanalyser av registratur och arkivprocesser har genomförts och ett förslag om genomförande av elektronisk ärendehantering och e-arkiv har tagits fram.
- Ett projekt med införande av e-arkiv för bergvärmeärenden har påbörjats.
- En leverans av äldre arkivmaterial till stadsarkivet har genomförts.
- Ett stort antal interna utbildningar inom bl.a. GIS, tillsynsjuridik, ekonomirutiner, massmediehantering, arbetsmiljö har genomförts. Inom ECOS anordnades 26 utbildningar med sammanlagt 92 deltagare.
- Det administrativa stödet på intranätet har utvecklats bl.a. inom ekonomi, juridik, personal och ECOS.

Synpunkter och klagomål

Nämnden har sedan flera år en utarbetad rutin för att ta emot anmärkningar och synpunkter på det egna arbetet, så kallade serviceanmärkningar. Under året har endast en serviceanmärkning inkommit vilken avsåg bemötandet i samband underkänd inspektion och förbud mot verksamhet i en restaurang. Anmärkningen har inte föranlett några åtgärder utöver att avdelningschefen haft samtal med enhetschef och handläggare. Det bör påpekas att rutinen för serviceanmärkningarna inte ger en fullständig bild av den kritik mot förvaltningen som

inkommer. En del av överklagandena innehåller kritik angående service och bemötande och kritiska synpunkter inkommer också via e-tjänsterna.

Övrigt

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden redogör nedan för uppföljningen av kommunfullmäktiges uppdrag.

Beskrivning av uppdraget

Uppdraget avser KF:s beslut den 3 maj 2010 angående Grön IT - Strategi för Stockholms stad (utl. 2010:45) enligt nedan:

1. Grön IT-strategi för Stockholms stad godkänns och ska tillämpas i verksamheterna från den 1 juni 2010.
2. Stadens nämnder ges i uppdrag och styrelsen för Stockholms Stadshus AB uppmanas ge alla stadens bolag i uppdrag att tillämpa strategin och genomföra anpassning till den egna verksamheten som en del i verksamhetsplanering och uppföljning inom stadens integrerade ledningssystem.
3. Stadens nämnder ges i uppdrag och styrelsen för Stockholms Stadshus AB uppmanas ge alla stadens bolag i uppdrag att säkerställa att strategin efterföljs och att miljöeffekter och andra nyttoeffekter uppnås genom att årliga uppföljningar genomförs.

Nämndens svar på uppdraget

Nämnden är införstådd med kommunfullmäktiges uppdrag beträffande Grön IT och kommer att tillämpa denna i den egna verksamheten som en del av verksamhetsplaneringen. Därmed kommer strategin också att omfattas av de årliga uppföljningarna. Inom många av de områden där strategin för Grön IT rekommenderar åtgärder är nämnden engagerad genom olika typer av miljöarbete eller svarar för uppföljningen. Strategin kan där stödja ingångar i arbetet som förutsätter IT för utveckling av miljöteknik. I andra fall där rekommendationerna tar sikte på det interna miljöarbetet har nämnden i vissa fall redan inlett en utveckling som är i linje med Grön IT strategin.

Nämndens deltagande i Järvalyftet

Nämnden deltar i Järvalyftet genom att sitt projektledarskap för Hållbara Järva som omfattar en mängd aktiviteter. Dessutom deltar nämnden i arbetet med de av Kf beslutade miljöprofilområdena inkl. miljonprogrammet.

Nämndbeslut, ärendebalans och överklaganden

Nämnden har sammanträtt 11 gånger under året och behandlat 177 ärenden. Tabellen nedan visas ärendestatistiken för de senaste 10 åren vilka då inkluderar alla de ärenden där miljöförvaltningen har delegation. Ärendebalansen kan utläsas

genom att jämföra antalet nya och avslutade ärenden inom samma år. Lika många ärenden som inkommer måste avslutas inom samma period för att obalans inte ska uppstå. För 2010 ligger balansen på 102 %, alltså mycket nära idealet 100 %. År 2010 inkom 15 129 ärenden vilket är 373 fler än 2009. Av ärendena som avsåg tillsyn inkom 1801 via e-tjänsterna. 6 029 ärenden är öppna vilket är 145 färre än förra årsskiftet. 15 474 ärenden avslutades vilket är 3 263 färre än 2009 vilket förklaras av att en särskild insats gjordes 2009 för att avsluta äldre ärenden.

Period	Nya ärenden	Avslutade ärenden	Öppna ärenden (1)
2001	6169	4009	3987
2002	6454	3656	6489
2003	5749	7021	5219
2004	7061	5992	6290
2005	7260	7514	6039
2006	8466	8275	6393
2007	8436	8393	6127
2008	12537	11680	7525
2009	14 756	18 737	6 174
2010	15 129	15 474	6 029

Not 1: Öppna ärenden avser läget vid årets slut.

Det har under året kommit in 187 beslut och domar från överinstanser i överklagade ärenden. Många av dessa domar och beslut härrör från ärenden som överklagats före år 2010. . Nämnden har fått rätt i 151 fall, vilket utgör 80 procent av besluten. Nämnden har fått helt eller delvis fel i 31 fall, vilket utgör 17 procent av besluten. För 2009 var denna siffra 25 procent. De återstående tre procenten utgörs av vägrade prövningstillstånd, där i regel motparten står för ansökan om prövningstillstånd.

Beslut från överinstanser i överklagade ärenden år 2010				
Instans	Totalt antal	Varav MHN fått rätt	Varav MHN fått fel	Prövningstillstånd inte meddelat
Miljööverdomstolen	6	0	0	6
Miljödomstolen	38	28	9	
Länsstyrelsen	139	123	16	
Förvaltningsdomstolen	0	0		
Högsta domstolen	0			0
Kammarrätten	1	0	1	0
Regeringsrätten (Högsta förvaltningsdomstolen)	2		1	1

Nacka TR	0		0	
Svea hovrätt	1		1	
Totalt	187	151	28	7

Uppföljning av E-tjänster

Enligt anvisningarna ska uppföljning göras av de e-tjänster där projekten avslutades år 2009. För miljöförvaltningen gäller detta de två e-tjänsterna som följs upp nedan.

Ansökan om godkännande eller anmälan om registrering av livsmedelsanläggning.

Invånarnytta: E-tjänsten har 63 användare per månad under 2010 (750 per helår) och cirka 60 % av ansökningarna har under årets gjorts via e-tjänst. I ansökan bedömdes denna andel uppgå till 85 % inom tre år.

Intern effektivisering: E-tjänsten antogs kunna spara 60 timmar/vecka genom minskat arbete med registrering om hela den potentiella målgruppen om 1 500 livsmedelsföretagare skulle använda den. Uppföljningen visar att den tänkta besparingen inte har kunnat uppnås, delvis pga att automatiska utskick av beslut inte finns. Hela processen är inte automatiserad. Endast upplägg av registerkort och inlägg av underlag till riskklassning hanteras direkt av e-tjänsten. Trots bra information i själva tjänsten förekommer relativt ofta tele- och e-postförfrågningar innan man registrerar sig. Därtill behöver ibland kompletteringar och förtydliganden hämtas in. Om hela processen vore automatisk skulle större tidsbesparing vara möjlig. För själva registreringen av nytt objekt och riskklassning har c:a 0,5 tim/ ärende sparats, dvs. cirka 400 tim på året vilket ger 8-10 timmar/vecka.

E-tjänsten antogs vidare spara 5 timmar/vecka om hela gruppen potentiella användare skulle använda tjänsten för att få information om status på sitt ärende eller beslutsåterkoppling. Uppföljningen visar att fortfarande behöver telefonkontakt tas med vissa sökande, total automatisering går ej att uppnå eftersom korrekta uppgifter är viktiga då de ligger till grund för riskklassning och årlig avgift. Dessutom finns ibland oklarheter om tänkt startdatum. Det är därför inte möjligt att se att någon besparing uppnåtts.

Ansökan om tillstånd för värmepump

Invånarnytta: Cirka 55 användare av e-tjänsten per månad. Av hela antalet ansökningar om tillstånd för värmepump inkom cirka 60 % med ansökan via e-tjänsten. Målsättningen var att uppnå 80 % inom tre år så förvaltningen är på god väg.

Intern effektivisering: Det kan konstateras att färre timmar läggs ner på registrering av ansökningar men de går istället åt för utökad administration för

hantering av grannyttranden vilket tidigare gjordes av den sökande. Även andra administrativa moment har tillkommit medan andra har utgått. Någon intern tidsbesparing har därför inte skett men tjänsten ger ökad service för den sökande. E-tjänsten antogs också medföra en besparing på 10 tim/vecka genom minskad informationsgivning eller beslutsåterkoppling. Uppföljningen visar att färre timmar läggs ner på informationsgivning men fler på beslutsåterkoppling då många sökande ringer och frågar när beslutet ska komma. Någon besparing beräknas alltså inte uppstå.

Statusen för externt finansierade projekt

Nämnden har under 2010 inte haft kvar något miljömiljardprojekt men t.ex. projektet Klimatneutrala Stockholmare initierades med medel från miljömiljarden men har drivits vidare med KLIMP-medel. Finansieringen av projekten kommenteras under ekonomiavsnittet ovan. Projekten utförs delvis i samarbete med andra aktörer och har olika varaktighet.

Hållbara Järva

Projekt Hållbara Järva pågår 2010 – 2014 och projektleds av miljöförvaltningen.

Energieffektivisering: Det första huset, Trondheimsgatan 28, är nu under ombyggnad, beräknad till 90 kWh/m². I övriga hus pågår projektering för att i snitt nå 88 kWh/m². Förnybar energi: En framtidsverkstad har genomförts med KTH.. En förstudie för att undersöka olika myndigheters inställning till vindkraft pågår. Projektering för att se var solpaneler kan placeras pågår. Transporter: Cykelanalys genomförd. Cykelplan under utarbetande. Cykelräkning har genomförts. Arbetet med att etablera bilpool i området påbörjat. Idrottsförvaltningen ser över cykelställ i området. Tio lånecyklar inköpta till Akalla by.

Ökad delaktighet och information: Järvadialogerna genomförda i Akalla, Husby, Rinkeby och Tensta med 5000 deltagare. Dialoger i de hus som ska byggas om genomförs löpande. Klimatvecka genomförd. En lärarutbildning är genomförd och arbetet med att besöka skolor har påbörjats. Studiehandedning för kulturstigen Tidens väg är under utarbetande. Webbssidan www.stockholm.se/hallbarajarva innehåller aktuell information om projektet, ett nyhetsbrev har startat, en utställning är framtagen. Folder om projektet finns på svenska och engelska. Projektledaren har presenterat projektet vid nationella och internationella konferenser, samt genomfört ett flertal workshops. Flera delegationer har gjort studiebesök i området. Deltagit i Green Capital seminarier. Utvärdering och uppföljning: Den medborgarenkät som skickas till stockholmare har utökats i området. En doktorand på KTH följer projektet och har utarbetat indikatorer för uppföljning och en doktorand har ett integrationsprojekt i Järva där projektet är delaktigt.

KLIMP - Klimatneutrala stockholmare

Inom projektet har följande aktiviteter genomförts:

Samarbete med Green Projection med storbildsvideo om Stockholms klimatarbete.

Samarbete med Stockholms Stadsmuseum med fyra miljösamtal: Stockholm miljöhuvudstad; transporter i staden; Avfallshantering i staden; Energi i fastigheter. Framtagande av ”gröna kartan” – en karta med temat Stockholm miljöhuvudstad samt en guidad promenad på samma tema. Karta och promenad lanseras den 5 juni 2010. Genomfört fyra vandringar på temat Stockholm miljöhuvudstad. Till hösten är inbokat tre vandringar samt medverkan vid samtalsafton i faktarummet på museet.

Samarbete med idrottsföreningen Brommapojkarna och idrottsförvaltningen: Klimatmatchen – en tävling mellan fotbollslag som går ut på att få spelare och tränare att åka klimatsmart till träningar och matcher. Nitton lag anmälde, varav tio fullföljde tävlingen. Brommapojkarna planerar att genomföra en liknande tävling våren 2011. Idrottsförvaltningen fortsätter arbetet med att underlätta för cykling till anläggningarna; cykelställ, förråd till föreningar, information på anläggningarna och i Idrottsnytt som skickas ut till föreningarna som hyr av förvaltningen.

Annonskampanj i T-banan; SL-bussar; Friskis Pressen (Friskis och Svettis) – Annons helsida; Idrottsförvaltningens digitala utskick idrottsnytt – artikel; Hallå stockholmare sidan i lokaltidningarna (SLK) – artikel; Stockholm.se – banner; Idrottsanläggningarnas hemsidor – banner; Expressen.se/sanktan – banner; Laget.se – banner; Sportnik.com – banner; Facebook – annons och profilsida; Skåpen Friskis och Svettis i Stockholm 3000st A5 flyer; Skyltar i tunnelbanan 1700st 310*500mm; P-automater 1000st A3 (endast vecka 20); Idrottsförvaltningens anläggningar A3 affischer samt A5 flyer hela maj.

Samarbete med Stockholm grönt: planering av medverkan i Kungsträdgården 2 – 5 juni 2010. Bemannat informationsbord under evenemangsdagarna. Med informationshäftet Klimatsmart i hemmet som manus skrev Staffan Ling manus till en teaterpjäs som framfördes vid två tillfällen dagligen av tre skådespelare.

Samarbete med Kulturförvaltningen: planering av medverkan vid kulturfestivalen 10 – 14 aug. 2010. Medverkade vid Gröna Plattan med klimatvågen – ett spel där individens klimatpåverkan åskådliggörs. 500 personer genomförde spelet och över tusen personer engagerades i samtal. Fem klimatsamtal genomfördes med inbjudna debattörer. Samtalen åhördes av femtio till hundra personer per gång. Miljöförvaltningen genomförde fem samtal där auditoriet fick tillfälle att ställa frågor. Tio till tjugo personer bevistade samtalen per dag.

Planering av kampanjen klimatsmart konsumtion pågår. Samarbete med trafikkontoret inlett för utvecklingen av en smart guide (smartphone applikation) för cyklister. PDF-filen Klimatsmart på kontoret med klimattips för företag i Stockholm framtagen för webben.

COMBAT - Covenant of Mayors in the Central Baltic Capitals (EU-projekt)

Deltagande städer är Riga, Tallin, Helsingfors och Stockholm. Projektet koordineras av SLK. Miljöförvaltningen deltar i egenskap av expert inom klimatarbete.

Ett av syftena med projektet är att bygga upp kunskap och dela erfarenheter om hur man beräknar växthusgasutsläpp och utformar s.k. Sustainable Energy Action Plans (SEAP). Att ta fram och följa upp SEAP följer som en del av åtagandena i borgmästaruppdraget Covenant of Mayors. *Stockholms plan för energi och klimat 2010-2020*, beslutad av kommunstyrelsen 2009, utgör Stockholms SEAP. Ett annat syfte med projektet är att utveckla genomförandet av så kallade energidagar. Att årligen genomföra en eller flera energidagar för att involvera invånare och verksamheter i staden i utvecklingen av SEAP är också ett av åtagandena i Covenant of Mayors.

Under året har Stockholms första energidag genomförts i samarbete med Tekniska museet. Arbetet med att ta fram guidelines med erfarenheter från deltagande städernas arbete med SEAP och energidagar har intensifierats. I oktober presenterade förvaltningen projektet i Riga på Central Baltic Showcase Conference. Förvaltningen presenterade även Stockholms klimatarbete och arbetet med att ta fram *Stockholms plan för energi och klimat 2010-2020* på Rigas energidag i oktober.

Cityhush

Akronymen står för ”Acoustically Green Road Vehicles and City Areas”. Det är ett EU-finansierat projekt inom sjunde ramprogrammet. Syftet är att ta fram fler och utvecklade metoder att hantera buller från i första hand vägtrafik. En metod är skapandet av tysta områden, där endast fordon med goda bulleregenskaper får färdas. Olika typer av vägbeläggningar och åtgärder på fordon ingår också.

Projektstarten har försenats från 1 november 2009 till 1 januari 2010.

Projektet har nu pågått i ett år. Studier av simulerade tysta områden pågår i Stockholm, Göteborg, Essen, Bratislava och Bristol. Merparten av Stockholms arbete kommer att göras under år 2 och 3. Det kommer huvudsakligen att handla om bullerprestanda för fordon i tysta områden och validering av de förslag som kommer fram i projektet.

HOSANNA

“Holistic and sustainable abatement of noise by optimized combinations of natural and artificial means”. Även detta är ett EU-finansierat projekt inom sjunde ramprogrammet.

Projektet koordineras av Chalmers och fokuserar på bulleråtgärder längs ljudets utbredningsväg i utomhusmiljön, som är svårare att bullerskydda än inomhusmiljön. De naturliga åtgärderna handlar om att skapa gröna ytor på byggnader, bullerskärmar och grönytor i stadsmiljön. Detta ska kombineras med konstgjorda åtgärder som innovativa låga bullerskärmar av återvinningsmaterial och ytor av återvinningsmaterial på byggnader.

Projektets startmöte hölls i november och projektiden är tre år.

Under det första året har det mesta arbetet fokuserat på modellförsök och teoretiska beräkningar. Miljöförvaltningens huvudsakliga arbete kommer att göras när forskningsresultaten ska sammanställas, göras begripliga för och spridas till myndigheter och andra intressenter i Europa.

BEST

Under 2010 har BEST (Bio Ethanol for Sustainable Transport) avslutats. Projektet löpte under drygt fyra år och syftade till att studera förutsättningarna för ett marknadsgenombrott för miljöbilar, att studera hållbarheten för etanoltillverkning och att ytterligare förbättra egenskaperna hos etanolfordon. Inom ramen för projektet har det gjorts flera rapporter om vilka incitament som är effektivast, vilka kategorier av människor som väljer miljöbilar och vilka strategier som är effektivast för att snabbt skapa ett marknadsgenombrott - kunskap som Miljöförvaltningen har användning för när det gäller att skapa liknande genombrott för biogas- och el-bilar. BEST har i dialog med EU-Kommissionen påverkat exempelvis Miljöbilsdirektivet. Best har noggrant gått igenom förutsättningarna för hållbart producerad etanol och i dialog med bl.a. Svanen, Sekab, Roundtable of Sustainable Biofuel och EU-kommissionen påverkat certifieringsarbetet. Vidare har BEST påverkat den svenska lagstiftningen så att det numera är möjligt att konvertera en konventionell bil till biobränsle, tagit fram konverteringssatser för tre bilmodeller samt testat olika typer av låginblandning i bensin och diesel.

BEST har tillsammans med Biogasmax visat att biobränslen är en nödvändig, om än inte tillräcklig, väg för att minska klimatutsläppen från transporter och har visat på de bästa sätten att producera och använda biobränslena etanol och biogas. Detta har uppmärksammats bl.a. av Kommissionen som nu överväger att introducera projektet som mål som att öka andelen alternativbränslebilar till 2020.

Biogasmax

Projektet Biogasmax avslutades under hösten 2010 och hade då pågått i drygt fyra år. Under våren 2010 hölls en nationell slutkonferens på temat "Biogas – storskaligt och hållbart bränsle". Ungefär 60 personer deltog i konferensen.

För Miljöförvaltningens del har Biogasmax gjort det möjligt för staden att stödja uppbyggnaden av en biogasmarknad i Stockholm. Delar av merkostnaden för inköp av gasbilar har inom ramen för projektet betalats ut till företag som köpt gasbil. Projektet har också resulterat i en omfattande slutrapport om biogasfordon i fem Europeiska städer.

Informationsinsatser har gjorts t ex rörande faktablad angående frågor och svar om biogas och ett flertal presentationer har hållits för utländska besöksgrupper och på internationella konferenser. Projektet har också inneburit arbete med att

koordinera samarbetet med andra aktörer i Stockholm (Rundabordssamtalet om biogas) och i Mälardalen (Biogas Öst).

Catalist

Projektet syftar till att fler städer ska ta efter föregångsstäder som Stockholm, Nantes, Bremen, Rom etc. och själva introducera exempelvis trängselskatter, miljözoner eller miljöbilar. Projektet finansierar många studiebesök till Stockholm och förutom att göra Stockholm mer känt, bygger det också upp en kritisk massa och ökar förståelsen och beredskapen för gemensamma krav på t.ex. biltillverkare och bränslebolag att leverera mer hållbara produkter - detta är branscher som endast kan förmås ändras om ett stort antal kunder över hela Europa ställer liknande krav.

Under 2010 har MiS påbörjat en strategisk analys av vilka länder och städer som har störst möjligheter att börja införa mer ambitiösa trafikåtgärder och har genomfört workshops i ett 10-tal städer. Nästa steg är att få dessa städer att skicka beslutsfattare och politiker att besöka Stockholm och andra Cataliststäder, en utveckling som precis börjat ta fart.

Cleantruck

Projektet Cleantruck syftar till att öka andelen miljölastbilar på gatorna i Stockholms Stad, och därmed bidra till bättre luftkvalitet och till stadens klimatarbete. Cleantruck inleddes i januari 2010 och planeras fortgå till sista december 2013. Projektet drivs av tre parter: AGA Gas, OKQ8 och Miljöförvaltningen i Stockholms Stad, som är samordnande för projektgruppen. Cleantruck finansieras med stöd av EU LIFE+, Vinnova och Energimyndigheten.

Projektet möjliggör upphandling av 30 etanol ED95-lastbilar, 30 dual-fuel-lastbilar (diesel/biometan) samt 20 elhybridlastbilar. I december 2010 omfattar projektet tre etanollastbilar och två biometan/diesel-lastbilar.

Under 2010 har bl.a. en pumpstation för etanol ED95 och en pumpstation för biometan installerats och driftsatts. Dessutom har ett omfattande informationsarbete bedrivits.

Under 2011 kommer två pumpstationer för CO₂ och kylaggregat för 40 fordon att installeras (CO₂ ska användas som köldmedium). Fyra mobila pumpstationer för kvävgas till däck (60 fordon) kommer också att installeras.

Mätning och uppföljning för utvärdering av fordonen ingår också i projektet, liksom dialog med förare samt utbildning i sparsam körning.

Cleantruck fokuserar på tre lastbilstekniker: etanol, biometan/diesel och elhybrid. Två av dessa, nämligen biometan/diesel och elhybrid, har försenats i leverans, och möjligheten att förlänga projektiden med ett år diskuteras därför.

EVUE

Under året startade arbetet med EU-projektet EVUE (Electric Vehicles in Urban Europe). Projektet handlar om informationsspridning och kunskapsöverföring

mellan 10 Europeiska städerna. Projektet kommer att pågå i drygt två år och koordineras av London.

Arbete har under året inkluderat att ta fram en "Local Action Plan", dvs en strategi som listar vilka åtgärder som behöver vidtas och vem som ansvarar för att de genomförs. I Stockholm kommer denna att bygga på stadens elbilsstrategi, som ska antas under 2011. Den lokala gruppen innefattar nyckelaktörer från såväl staden, energibolag, stora bilflottägare och företrädare för oljebranschen. Två workshops har hållits om olika sätt att skapa marknad för elbilar och att få lönsamhet i detta.

Kloka investeringar

Hemsidan Klokainvesteringar.nu med beräkningsmodulen Miljöhuset togs fram för att hjälpa fastighetsägare att minska driftskostnader, energianvändning och miljöbelastning. I och med att Miljömiljarden avslutats och Stockholms stad inte kan anses ha en naturlig roll som förvaltare av hemsidan, har lämplig förvaltare/huvudman sökts på nationell, regional och lokal nivå.

Under år 2009 intervjuades 18 utvalda intressenter för att undersöka intresset av att vidareutveckla och förvalta verktyget. Miljöförvaltningens utredning visade att intresse för att överta huvudmannaskap saknades på nationell, regional och lokal nivå. Därför fanns ingen annan rimlig åtgärd än att avsluta projektet vilket redovisades vid miljö- och hälsoskydds nämnden sammanträde den 25 oktober 2010.

ScorePP (EU-projekt)

Miljöförvaltningen medverkade under perioden oktober 2006 till april 2010 som partner och med Stockholm som case-city i det EU-finansierade projektet ScorePP (Source control options for reducing emissions of Priority Pollutants). Projektets mål var att ta fram kostnadseffektiva strategier för att minska utsläpp av vattendirektivets 33 prioriterade miljöfarliga ämnen. Projektet ger underlag för prioritering av insatser mot utsläpp av miljöfarliga ämnen inom förvaltningens tillsyns- och programarbete. Under 2010 har förvaltningen deltagit i arbetet med att färdigställa 3 rapporter inom projektet. Projektet kommer att slutredovisas under år 2011.

COHIBA

Miljöförvaltningen medverkar sedan februari 2009 som en av 22 deltagare i projektet COHIBA (Control Of Hazardous substances In the BAltic sea region). Projektet kommer att pågå fram till februari 2012 och finansieras som ett regionalt projekt inom "EU Baltic Sea Region Programme". I projektet deltar nio länder med kust mot Östersjön och från Sverige deltar Miljöförvaltningen, Kemikalieinspektionen och IVL. Syftet med projektet är att stödja Östersjöländerna i att genomföra Baltic Sea Action Plan, Helsingforskommissionens aktionsplan för Östersjön när det gäller farliga ämnen, med målet att Östersjön ska ha god ekologisk status år 2021. Detta mål ska nås

genom nationella åtgärdsprogram inom fyra prioriterade områden, varav farliga ämnen är ett. Förvaltningen har under året bidragit vid projektplanering och med substansflödes-analyser. Stockholm är också en s.k. case city då flödet av de kemiska ämnena modelleras i en detaljstudie av Stockholm under år 2011.

Miljösamverkan i Stockholms län – MSL

Samordningen av Miljösamverkan Stockholms Län (MSL) sker genom en tjänst på miljöförvaltningen och på uppdrag av MSL. Finansiering sker genom avgifter från länets 26 kommuner, länsstyrelsen samt KSL. Samordningen består av stöd till de enskilda samverkansprojekten, informationsinsatser, hantering av miljosamverkanstockholm.se samt administration. Under 2010 har 8 samverkansprojekt drivits aktivt, den grafiska profilen uppdaterats samt webbsidan utvecklats avsevärt. Medverkan med information om MSL:s verksamhet har gjorts på två miljöchefsträffar samt länsstyrelsens tillsynsdag. Dessutom har MSL medverkat på miljö- och hälsoskyddsutbildningen vid Stockholms universitet. Verksamhetsplanen för 2010 har följts och en särskild verksamhetsberättelse tas fram under januari 2011.